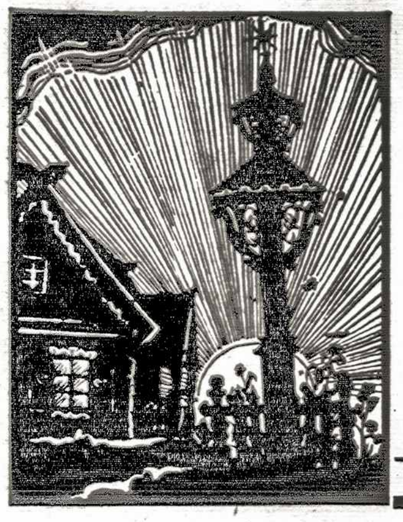

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 31-32 (84-85) TORONTO, Ontario, 1951 m. Rugpiūčio (August) mėn. 9 d. Kaina 10¢

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly
Published by the Lithuanian R.C. Cultural Society of Canada
Authorized as Second Class Mail Post Office Department Ottawa

SAVAITRAŠTIS
Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
941 Dundas St. W., Toronto

Bolševikinis siaubas

Į demokratinius kraštus atvykusieji pabėgėliai dažnai nesusikalba net su savais tautiečiais, bei giminėmis. Nesusikalba vertindami bolševizmą, nes patyrimai nevienodi.

Demokratinio pasaulio žmogus, kiekviename žingsnyje patirdamas kapitalistinės santvarkos neteisybes, nesunkiai susivilioja komunistų skelbiamais šūkiais bei iškeliamom kapitalistinės santvarkos blogybėm. Iš tikrųjų, komunistinė propaganda paremta gražiais šūkiais, daugumas jų nurodomų socialinių blogybių kapitalistinėje santvarkoje yra visai teisingai nurodomos. O kai visa tai dar apipinama gražiom demokratinėm deklamacijom, eilinis žmogelis dažnai ir begali tepasakyti, kad viskas gerai, bet komunistai Dievą neigia! Iš tikrųjų komunistinė idėja iš grynai socialinės pusės juk nėra baisi vargo žmogui. Atmetus istorinį materializmą, kuriuo grindžiama komunistinė pasaulėžiūra, kuris dabar laikomas šventesniu ir už Šventąjį Raštą krikščionims, dėl kurio suabejojusius be jokių ceremonijų likviduoja kaip "liaudies priešus", visa kita būtų ne taip baisu ir daug kas svarstytina, net įgyvendintina. Komunistinių bendruomenių juk ir katalikai netik nesikrato, bet net praktikuoja. Juk dar tik dabar kuriamos karo našlaičių italų vaikų kolonijos, nusistačiusios vienuolių vadovybėje išauginti iš jų komunistiškai gyvenančias bendruomenes įvairiuose kraštuose.

Bolševikinis siaubas yra ne teorinėje socialinėje doktrinoje, bet prievartoje ir tame, kad teorija ir šūkiai visiškai nesiderina. Paneigus kapitalizmą privatų, sukurtas valstybinis kapitalizmas, kuris darbo žmogų išnaudoja 100 kartų labiau ir dar prievartos būdu. Deklamuojama apie demokratiją, o praktikuojama visiška vergija, kurioje asmenybė yra sutrypta ir kiekvienas sutriuškinamas net ne už pasipriešinimą, bet vien suabejojęs ar įtartas abejojąs. Vaidinama demokratinio gyvenimo santvarka, o visur siautėja baisiausia prievarta ir kiekvienas, kas nenori žūti fiziškai, turi pats vaidinti savosios asmenybės ir savosios laisvės sunaikinimo tragikomedijoje. Turi, pav., dalyvauti balsavimuose, nors mato, kad ten viskas apgaulė ir jokie "rinkimai" nieko nepakeis, turi šaukti "valio!", kai širdyje pasipiktinimas ir pasibiaurėjimas viskuo viešpatauja.

Visa tai išplaukia iš bolševikinio principo "rojų sukurti" prievarta, iš vadinamosios proletariato diktatūros, kuri faktiškai virto grupelės oligarchų, o pagaliau vieno asmens diktatūra.

Diktatūra visur pasaulyje yra lydima prievartos, didesnio ar mažesnio teroro. O rusiškojo bolševizmo vardu vykdomoji diktatūra išvirto į tokį siaubą, kokio pasaulis dar nežinojo. Čekistų sadizmas, siautėjęs pirmaisiais revoliuciniais metais, virto pavyzdžiu visai valdymo sistemai. Jei tada dar buvo "sutvarkomi" pavieniai individai ar atstovai vienos klasės, kuri bolševizmo teoretikų buvo rasta antiproletariška iš esmės ir todėl sunaikintina, tai dabar visa tai taikoma visai visuomenei. "Liaudies priešų" naikinimas ir visos visuomenės įbauginimas vykdomas planingai, pagal iš anksto paruoštą planą, siekiantį ir sunaikinti nepageidaujamą elementą ir kartu parūpinti valstybinio kapitalizmo ūkiškiems užsimojimams darbo jėgos. Išveši 100.000, pašalinsi 100.000 nepageidaujamų asmenų, savajame krašte giliai įleidusių šaknis ir turinčių įtakos, o tuo pačiu parūpinsi 100.000 darbininkų kuriam nors ūkiniam uždaviniui atlikti. Tai žiauru, demokratinio pasaulio žmogui tai netelpa į galvą, bet tai nuoga teisybė.

Be to, tenka dar prisiminti, kad bolševikinis žiaurumas turi aiškiai rusiškai rytietišką charakterį. Jei komunizmas būtų įsivieš patavęs kur nors kitur, ir "proletariato diktatūra" beabejo būtų buvusi kitoniška. Politiniame gyvenime, politinėse kovose žiaurumai Rusijoje ir senaisiais laikais buvo žinomi. Sakysime senųjų kniazių tarpusavio kovose, sučiupto priešo sąnarių piaustymai, akių išbadymai bei žudymai buvo nuolatinis reiškinys, berods skolintas iš totorių.

Mes dabar negalime perprasti, kaip valdžia gali taip žiauriai elgtis su savo piliečiais, kad jų šimtus tūkstančių, nieko nenujaučiančius, staiga išplėšia iš tėviškių ir išgabena į vergų darbo stovyklas. Bet deportacijos — trėmimai, norint pašalinti sau nepageidaujamą elementą, Rusijoje senas dalykas. Tik iki bolševikų nebuvo išsigalvota paversti juos darbo vergais. Juk, pav., kai Maskvos carai užėmė D. Naugardą arba iš Lietuvos atėmė Smolenską, visi įtakingieji tų miestų gyventojai bei pirkliai buvo išgabenti, o jų vieton atvežti ištikimi rusai.

Jono IV Žiauriojo pagarsėjusi opričnina, sudarymas savo srities, kur tik jam ištikimi bajorai tegyventų, buvo ne kas kita, kaip trėmimai, pašalinimas iš tų sričių nepageidaujamojo elemento. O vad. opričnininkai juk mažai kuo skyrėsi nuo enkavedistų. Opričniną labai primena dabartiniai trėmimai satelitų valstybėse, kur nepageidaujamas elementas ištremiamas iš miestų ir paliekamas laisvas kaimuose gyventi. Opričnina — išvalomoji sritis — čia yra miestai, kuriuose bolševikai tikisi sukurti sau ištikimą darbininkijos bei administracijos atstovų visuomenę.

Jei nebūtų tų žiaurybių ir asmenybės bei laisvės sunaikinimo, jei teisingumo šūkiai būtų ne vien propagandos reikalui skelbiami, bet ir gyvenime reikštųsi, jei jie sudarytų gyvenimiškąją programą, bet nebūtų vien valstybinio kapitalizmo vergijos ir žiauriausios diktatūros priedanga, komunizmas būtų ne toks baisus. Bet, deja, tų jei yra perdaug, o be to, šiandien jis dar nudažytas tradiciniai rusiškais dažais. Dėl to jį labai gerai pažįsta tie, kurie nors kiek jo paragavo ir sunkiai tegali jį perprasti, kurie tik "teisybės ieško". Kas ją suranda, labai apsivilia ir nuo komunizmo greit pagyja.

KOVOJAME PRIEŠ RUSIŠKĄJĮ IMPERIALIZMĄ

Lietuvis pirmininkavo konferencijai Vašingtone. Rengiamas naujas projektas būsimų "Savanorių Korpų". L. Europos Uuniversitetas Strasburge. Diskusijų metu iškeltas mūsų veiksnių glaudesnio bendradarbiavimo reikalas.

(Niujorko bendradarbio Almaus)

Liepos 24 d. Vašingtone, Lietuvos Pasiuntinybės rūmuose, ministeris Povilas Žadeikis pirmininkavo Rytų ir Centrinės Europos egzilinių politinių veiksnių eilinei konferencijai. Lenkų spauda šiltai atsiliepė į konferencijos pradžioje min. Žadeikio pakvietimą vienos minutės atsistojimu pagerbti jų ką tik mirusį kardinolą Sapiehą. Po informacinio pranešimo, susirinkę vadai spren dė dilemą: prieš ką kovojame — prieš rusiškąjį imperializmą ar prieš tarptautinį komunizmą. Sekė labai įdomios diskusijos, kuriose pasižymėjo antititiškai nusiteikęs jugoslavų lyderis Mr. Constantine Foticz. Po ilgų diskusijų konferencijos dalyviai, įtikinę jugoslavų delegaciją, vieningai nutarė, jog visos pastangos yra kreiptinos ir kova vyksta prieš rusiškąjį imperializmą.

Vengrų patriotai konferenciją įtikino, kad visų reikalas kuo griežčiausiai protestuoti dėl Vengrijoje vykdomų deportacijų. Konferencija priėmė rezoliuciją, kurią telegramomis išsiuntinėjo JAV Dean Achesonui, Trygve Lie ir Laisvosios Europos Komiteto vykd. pirmininkui Mr. A. Jackson. Konferencija nutarė, jog kiekviena tautinė grupė paruoš platų memorandumą apie genocidą jų kraštuose, kurį, bendrai suredagavę, įteiks Jungtinėms Tautoms, o tą pačią dieną suruoš masinę demonstraciją, kurioj nors didžiausių Niujorko halių.

Čekoslovakų delegacijai pasiūlius, konferencija paprašė JA V-bių vyriausybę reaguoti dėl A P korespondento Oatis suėmimo, patiems čekams reikalaujant jų tėvynėje šeimininkaujantiems Kremliaus pakalikams paskelbiant ekonominę blokadą.

Prof. A. Stanka konferencijai referavo apie Tarptautinio Universiteto steigimo reikalą, kai tuo tarpu Lietuvių Grupės pirmininkas V. Sidzikauskas nušvietė Laisvosios Europos Universiteto esmę ir detales.

Tarptautinė konferencija buvo painformuota, jog senatoriaus Lodge, jr. iš Mass. pasiūlytasis 250.000 užsieniečių pabėgėlių korpuso prie JAV armijos įstatymo projektas buvo atšauktas, o dabar, glaudžiai bendradarbiaujant su Rytų Europos pabėgėlių politiniais ir kariniais vadais, šį reikalą numato tvarkyti pati Krašto Apsaug. Ministerija.

Ketvirtoje lietuvių spaudos konferencijoje Niujorke pirmas kalbėjęs V. Sidzikauskas patikslino jau paskelbtas žinias dėl Laisvosios Europos Universiteto. Laimingai patekęs į šį universitetą lietuvis, medicinos, meno, technikos ar politinių mokslų studentas, pagrindinį išsilavinimą gaus Strassburgo, o vėliau gal ir kituose Vakarų Europos universitetuose, tik specialūs kursai prie tų universitetų, vadovaujami savų profesorių, suteiks jam tautinės kultūros pagrindus. Kol kas dar nėra nusistatyta kokia proporcija studentai į šį poros šimtų galvų universitetą bus renkami. Europoje gyvenančių lietuvių studentų atranka, naudojant visus esamus davinius jau pradėta, lygiai kaip ir profesorių. Spėjama, jog atranką vykdys tiesiogiai VLIKas, talkininkaujant Dr. Bačkiui ir prof. Baltrušaičiui Paryžiuje. Europoje gyveną lietuviai studentai ten turėtų nukreipti savo prašymus, nors universiteto centras būsiąs Niujorke ir pats universitetas yra užregistruotas — LAIC atstovas papildė — Niujorko valstybės sąryšuose. Viena iš svarbesniųjų atrinkimo sąlygų bus, kad studentas mokėtų bent tris kalbas: prancūzų, anglų ir lietuvių. Tikimasi prie universiteto įsteigti stiprią lituanistikos biblioteką. Studentai gyvensią pilnai aprūpintame bendrabutyje, amerikiečių kolegijos pavyzdžiu.

Apžvelgdamas LGrupės darbą p. V. Sidzikauskas konstatavo, jog jau sudarytas lietuviškojo Laisvosios Europos Radijo štabas; baigiama surinkti lietuvių mokslininkų penkių asmenų grupė Vidurio Europos Studijų Centrui; baigiama komplektuoti medžiaga mažai Lietuvos "enciklopedijėlei", kurią greitu laiku išleis Laisvosios Europos Komiteto centras; artimai dirbama su latvių ir estų tautinėmis grupėmis dažnai rodant bendrą baltų vieningą politiką; renkami duomenys apie JAV lietuvių pabėgėlių studentų būklę, susirišus ir su naujai išrinktąja Lietuvių Studentų Atstovybe. Norintieji gauti šias stipendijas, bet dar neužsiregistravę "amerikiečiai", turėtų pasiskubinti, nes šių stipendijų skaičius pradžioje nebūsiąs didelis.

LAIC atstovai, prasidėjus diskusijoms, nurodė reikalą pagerinti lietuviškos spaudos informacinį darbą. Buvo nurodyta lenkų, latvių spauda, kuri sekantį rytą sugeba pateikti dar šiltas naujienas, kai tuo tarpu lietuvių vėluoja savaitėmis.

K. Jurgėla dėl Vilniaus neramumų pasisakė nepriduodąs ypatingos politinės reikšmės. Konstatuota tačiau, jog Lietuvos vardas pasaulio sąmonėn vėl žymiai stipriau buvo įkaltas. Ypatingai įdomus buvo lietuvių spaudos žmonėms nuoširdus mūsų vadovaujančių žmonių pasisakymas dėl bendradarbiavimo vad. veiks niuose.

Šitai iškilo tulam spaudos atstovui užklausus jų nuomonės dėl neseniai gimusios "LSR" Anglijoje. Buvo nurodyta, jog nepatenkintųjų visada pasaulyje, o taip pat ir mūsų tautoje, yra ir bus, kad "Lietuvos Rezistencijos Santarvė" nėra niekieno pripažįstama "veiksniu". Užklaustasis p. V. Sidzikauskas, konstatavo, jog lietuviai turį įsisąmoninti, kad kovoja tėvynėje turės sprendžiamąjį balsą; kad mūsų išeivijoje esą vad. veiksniai tik vieningai dirbdami tebus veiksmingi ir aktyvūs šios rezistencijos gelbėtojai; kad mūsų diplomatai yra vertingi mūsų reikalų tvarkytojai su svetimaisiais. Po ilgų ir net aštrių kaikurių pasisakymų dėl LRS, daugelis vylėsi, kad planuojamoje šį rudenį, Vašingtone, lietuvių vadovaujančių veiksnių konferencijoje bus ir šios paskutiniosios raukšlės išlygintos.

Liepos 27 d. spaudos lietuvių konferencijoje iš grupės dar dalyvavo K. Bielinis ir J. Audėnas, o iš laikraščių: "Draugo", "Naujienų", "Tėviškės Žiburių", "Darbininko", "Lietuvių Dienų", "Eltos", "Tremties", "Aidų", LAIC bei "Laisvosios Europos Radijo" lietuvių skyriaus bendradarbiai. Sekanti konferencija numatoma rugpiūčio mėn. gale.

Vatikanas kelsis į Kanadą?

Amerikiečių žurnalas "Look" paskelbė sensacingą žinią, kad naujo karo atveju visas Vatikanas bus perkeltas į Kanadą. Vatikane teliksiąs tiktai pats popiežius. Vatikano sluogsniai komentuodami šį pranešimą, konstatavo: naujo karo atveju į Kanadą gali būti perkeltos visos Vatikano gėrybės, bet popiežius ir visas Šventojo Sosto personalas liksiąs Vatikane. Popiežius, kuris kartu yra ir Romos vyskupas, negali apleisti savo dijecezijos.

Apšaudė sovietų laivą

Teheranas. Nacionalinio fronto laikraštis Bakhter Emruz praneša, kad Irano pakrančių baterijos apšaudė mažą sovietų laivą Kaspijos jūroje. Pagal neoficialų pranešimą, laivas įplaukęs į Irano teritorinius vandenis. Iraniečiams apšaudžius, laivas pasisukęs ir nuplaukęs atgal.

Keturi lenkai pabėgo į Švediją

Tik neseniai per pasaulį nuaidėjo žinia, kad iš vieno sovietų laivo Baltijos jūroje pabėgo į Švediją 3 lietuviai. Štai nauja panaši istorija.

Švedijoje, netoli Malmoe uosto, Bulltofa aerodrome nusileido lenkų civilinės aviacijos lėktuvas. Iš jo išlipę, trys jauni vyrai ir viena mergina paprašė politinio pabėgėlio teisių. Ankstyvą rytmetį jiems pavyko įsibrauti į Poznanės aerodromą. Nušovę du sargybinius, jie sulipo į lėktuvą ir laimingai pakilo, nepaisydami kitų sargybinių ugnies. Iki pat Baltijos juos vijosi kariškas lėktuvas. Tačiau virš Baltijos pabėgėliai įlindo į debesis ir paspruko. Jų lėktuvas buvo apgadintas, bet jie sugebėjo sėkmingai nuasileisti.

Sovietų generolai ilgai negyvena

Amerikiečių žurnalas "Time" pateikia ilgoką šiais metais suspėjusių numirti sovietų augštųjų karininkų sąrašą. Jų pavardės yra paimtos iš sovietų spaudos, kurioje, savaime suprantama, niekada nebūna paminėta generolų mirties priežastis. Būdinga, kad beveik visi mirusieji turėjo 50-60 metų, vadinasi, toli gražu nepersenę. Štai jų pavardės mirimo datos tvarka: I. 3. gen. maj. Nikolaj Kecedzi, laivyno karinis ekspertas; I. 31. — gen. maj. Ilja Gaponenko, buvęs politinis komisaras; II. 28. — admirolas Maksim Skriganov; III. 4. — gen. maj. E. Jakovlev, karišku įtvirtinimų specialistas; III. 16. — pulk. leit. V. A. Juškievič; IV. 4. — admirolas M. F. Romanov, pasižymėjęs laivyno karininkas; IV. 8. — viceadmirolas Michail Akulin, karo laivyno statyklų viršininkas; IV. 11. — gen. maj. A. Zachariov, aviacijos inžinierius; IV. 12. — gen. maj. Ivan Kuriekin, karo laivyno tiekimo karininkas; V. 10.— gen. pulk. V. Ulrich, karo tribunolų teisėjas, pasižymėjęs garsiuose Maskvos teismuose 1930 m.; VI. 22.—gen. pulk. Ivan Griškin, Gudijos fronto vadas paskutiniame kare; VII. 10. — gen. leit. Vasilij Riazanov, oro laivyno herojus; VII. 14. — gen. leit. Ivan Konov, buvęs vyriausias kariuomenės politrukas; VII. 19. — gen. leit. Feodor Kamkov, armijos korpuso viršininkas; VII. 26. — gen. leit. O. P. Korčagin, tankų dalinių karininkas.

— **Praha.** — Šiais metais krito 4 Čekoslovakijos generolai — komunistinio teroro aukos. Sausio mėn. suimtas saugumo policijos šefas J. Vesely. Jis nusižudęs kalėjime. Jo įpėdinis gen. J. Pavel kovo mėn. taip pat suimtas. Kovo 22 d. gen. Zadina, ginklavimosi pramonės viršininkas, sužinojęs, kad bus suimtas, nusižudė. Prieš keletą savaičių kalėjimo ligoninėje mirė gen. Klein, buvęs karinės žvalgybos viršininkas, kuris dar kovo mėn., prieš suimamas, bandė nusižudyti.

— **Bielgradas.** — Maršalas Tito įspėjo Sovietų Sąjungą, kad Jugoslavijos užpuolimas sukeltų karą, kurio pasekmes dabar būtų labai sunku pramatyti. Sovietų Sąjungos vyriausybę jis apkaltino kadaise teikta parama Hitleriui, primindamas Molotovo-Ribbentropo paktą. "Mes nesibaidome SSSR grėsmės. Jugoslavijos okupavimas reikštų pralaimėjimą visai Europai"...

SAVAITĖS ĮVYKIŲ APŽVALGA

Po savaitės atostogų pasaulio įvykių raidą tenka apžvelgti iškarto už dvi savaites. Kadangi tai sutapo ir su daugumos vyriausybių narių bei parlamentų atostogomis, tai didelių įvykių per šias savaites nei nebuvo. Net atvirose pasaulio politikos žaizdose — Korėjoje ir Irane — per tas dvi savaites nedaug kas naujo įvyko.

Korėjos karo paliaubų derybos tebeina labai išlėto. Jos jau pergyveno tris krizes. Pirmoji, mūsų apžvalgose jau minėta, buvo dėl JT vadovybės reikalavimo komunistams iš derybų srities išvesti ginkluotąsias pajėgas, Kaesongą ir 5 mylių apylinkes pripažinti neutralia sritimi. Raudonieji tą sąlygą priėmė. Antroji krizė išsisprendė mūsų atostogų metu, kai raudonieji pagaliau nusileido ir sutiko atsisakyti reikalavimo įtraukti į derybų darbotvarkę klausimą dėl "svetimų kariuomenių" pasitraukimo iš Korėjos. Ir šį kartą laimėjo JT delegacijos nusistatymas, kad tai politinis klausimas, priklausąs jau taikos deryboms. Kompromisu buvo sutarta, kad apie tai būsią kalbamasi visus kitus klausimus išsprendus. Trečioji krizė užėjo, kai buvo pradėta kalbėtis dėl neutralios zonos paliaubų metui. Komunistai reikalauja, kad toji zona būtų išvesta paliai 38 paralelę, t.y. abiejų Korėjų siena, o JT delegacija reikalauja ją išvesti dabartine fronto linija, nes 38 paralelės linija būtų labai neparanki strategiškai, o be to, įvestų politinį momentą — kovų sustabdymą ant abiejų valstybių sienos. Pasak komunistų, bei Maskvos propagandos, JT delegacija reikalauja neutralią zoną nukelti dar toliau į šiaurę, kad "imperialistiniai agresoriai" gautų turtingą kasyklų rajoną.

Dėl šio klausimo deryboms įstrigus, praeitą šeštadienį Kaesonge pasirodė ginkluotas kinų dalinys. JT delegacijos pirmininkas admirolas Joy sekmadienio rytą per radio paskelbė, kad tai yra Kaesongo neutraliteto sulaužymas ir kad derėtis neatvyks tol, kol komunistai nepaaiškins, kodėl ten kariuomenė buvo įvesta ir kol neduos garantijų, kad tai nepasikartos.

Ryšy su pertrauktom derybom, Maskva pradėjo šaukti, kad "imperialistai" amerikiečiai būsią atsakingi dėl naujo karo. Kinai turį masę artilerijos, kurią panaudojus Korėjoje, JT kariuomenė būsianti sutriuškinta, nes komunistų pajėgos esančios pranašesnės ir sustiprintos materialiai ir moraliai, šaukė Peipingas, tačiau grasinimai liko grasinimais, o Peipingo radio paskelbė, kad admirolo Joy reikalavimai esą priimti. Anas kinų kariuomenės dalinys Kaesonge pasirodęs be aukštosios vadovybės žinios, iš dalinio vado esą pareikalauta pasiaiškinti, o daugiau tokių dalykų nepasikartosią. Reikia manyti, kad derybos bus vėl tęsiamos. Komunistų nuolaidumas rodo, kad ten kažkas negerai ir karą tęsti jie negali. Gal tai vaisius naujo kinų nacionalistų puolimo iš Burmos, kurie jau yra užėmę visą trečdalį Junon provincijos Pietų Kinijoj.

Korėjoje tuo tarpu kovos tebevyksta ir JT kariuomenė eilėje vietų yra pasistūmėjusi pirmyn, užimdama geresnes pozicijas.

Irano byla, grėsusi dideliu sprogimu, įėjo į ramesnę stadiją. Trumano atstovo Harriman misija visdėlto davė vaisių. Pasiekęs Irano vyriausybės nuolaidumo, jis nuvykęs Londonan prikalbėjo ir Britų vyriausybę pradėti derybas. Iranas padarė nuolaidą atšaukdamas savo nusistatymą nesiderėti su Britų vyriausybe, bylą laikyti savo vidaus reikalu, o Britai sutiko priimti naftos nacionalizacijos principą ir pradėti derybas pagrindu imant kovo mėn. nacionalizacijos įstatymą, nors Iranas nori remtis griežtesniu gegužės mėn. įstatymu. Kol prie to buvo prieita, buvo pasikeista net 6 notomis, bet jų turinys neskelbiamas, lygiai kaip neskelbiama, kokią JA V-bių poziciją Harrimanas išdėstė prez. Trumano vardu. Galima spėti, kad buvo kalbamasi ne vien naftos bei ūkiniais, bet ir politiniais klausimais.

Tuo būdu Irane dabar padėtis yra tokia: Abadano rafinerijų sandėliai perpildyti ir gamyba visiškai sustabdyta. Techniškasis personalas ir 30.000 iraniečių darbininkų betgi neatleisti, vykdo įmonių apvalymo bei patvarkymų darbus, laukdami, kada gamybą galima bus pradėti iš naujo, o į Teheraną šeštadienį atskrido Britų vyriausybės delegacija vesti derybų. Kol bus prieita tokio taško, kad galima bus kaiką esminio paskelbti viešumai, beabejo praeis dar ne viena diena.

Europos ginklavimosi reikalu Paryžiuje 5 valstybės — Prancūzija, Italija, Belgija, Vak. Vokietija ir Liuksemburgas — sutarė sukurti bendras ginkluotąsias pajėgas — 5 milijonų vyrų — gen. Eisenhowerio vadovybėje. Sutartis daroma 50 metų, o kitos valstybės taip pat kviečiamos prisidėti. Kartu sutarta visų valstybių karo pramonę pajungti vienam planui, o ginklus standartizuoti. Tuo būdu Europos valstybės teturėtų bendrą armiją o atskiras tik tos, kurios turi kolonijų. Sutartis dar turės būti ratifikuota parlamentų. Prieš tai, žinoma, turės būti išspręstas Vokietijos reikalavimas dėl lygių teisių. Graikijos ir Turkijos įjungimas į Atlanto sąjungą išsaukė didelio pasipriešinimo iš Šiaurės Europos valstybių pusės. Jis turės būti sprendžiamas Ottawoje susirinkusios Atlanto valstybių Tarybos.

Berlyne šiuo metu — rugpiūčio 5-15 d. — vyksta didžiulis komjaunimo festivalis, kuriame dalyvauja 60 tautų atstovų, jų tarpe 6 iš JAV, ir, žinoma, demonstruojama prieš "imperialistinius kapitalistus" ir už "taiką". Panašios demonstracijos įvyko ir pernai.

Varšuvoje per komunistinio Lenkijos išlaisvinimo komiteto sudarymo penkmetį pasirodė viešai maršalas Rokossovskis ir net Žukovas, apie kurį seniai nebuvo tikrų žinių, o Molotovas pasakė griežtą kalbą prieš Tito, kuris iš davęs komunizmą ir parsidavęs kapitalistams. Šis liepos mėn. 29 d. atsakė vieša kalba, Sovietų Sąjungos vadus pavadindamas masių žudikais, savo despotizmą parėmusiais deportacijom į Sibiro dykumas.

Sovietams nemalonią bylą pradėjo JT komisija, tyrusi, kur dingo 500.000 po karo negrįžusių belaisvių. Į specialią anketą atsakė 47 valstybės, bet iš komunistinių tik viena Lenkija, pareiškusi, kad šio klausimo JTO negalinti svarstyti, nes tai esanti tik politinė propoganda.

Ginklų standartizavimo konferencija Vašingtone rugpiūčio 3 d. pasibaigė be konkrečių vaisių. Joje dalyvavo JAV, D. Britanija, Prancūzija ir Kanada, kurios iniciatyva ji ir sušaukta. Buvo konstatuota, kad ginklų suvienodinimo reikalas yra aktualus, bet tuo tarpu nesą galima padaryti nieko. Kanadai tai didelis smūgis.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Kolektyvas. Redaktorius Dr. A. Šapoka

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje ir JAV metams $4.00, pusmečiui $2.50
Kituose kraštuose metams $4.50, pusmečiui $2.50

Įmokėję nemažiau $10,00 skaitomi garbės prenumeratoriais
Adreso pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas EM 3-4265

Sustingusios ašaros

"Kada noriu verkiu,
kad noriu dainuoju . . ."

Taip kartais norisi išsiverkt, kaip vaikui prie motinos krūtinės. Daug, oi daug kartėlio prisirinko per šiuos 7 metus. Daug skausmo ir nusivylimo. Kartais nerandi ramumo, nerandi paguodos ir užuojautos. Svetima padangė, svetima aplinka, svetima duona neskani ir nemaloni. O ilgesys Tėvynės, namų ir artimųjų deginte degina. Norisi, kaip tam lietuviui amerikiečiui paklausti: "Kažin ar Lietuvoje tebekukuoja gegutė? Ar čyrena vyturėlis?" Viskas nemiela, nemalonu. Rodos, už lietuviško dangaus sklypelį negailėtumei nieko. Dabar tik supratau poeto žodžius ir įvertinau:

"Veltui tavo mintys svetur
keliauja.
Saulė, nors šviesiausia, bus
svetur tamsi.
Čia brangiau už auksą juodos
žemės sauja,
Nes kiekvienoj dulkėj tu ir
esi".

(Laisvas citavimas).

Veltui jūsų kalnai ir upės, veltui jūsų triukšmingi miestai su rėkiančiomis reklamomis, jūsų miškai ir didmiesčio triukšmas, nes man brangiausia laisvo lietuviško kaimo vakaro idilija. Jos man neišrausit iš širdies. Nei jūsų didesnis gyvenimo standartas, nei lengvos įsikūrimo sąlygos, nei didžiausi pažadai neatplėš nuo gimtojo krašto. Aš verkti nebemoku, bet sustingusios Tėvynės ilgesio ašaros mano akyse yra laidas, kad laimę surasiu tik savame krašte.

Aš čia vystu. Vystu, kaip nelaistomas augalas. Vertinu ir branginu jūsų neribotą laisvę, stebiuos jūsų krašto laimėjimais, seku jūsų kultūrinį gyvenimą, bet esu čia neįaugęs.

Ne. Nesu desperatiškas pesimistas. Dar mano sparnų nepalaužė lėkti į saulę ir žemei atnešti pavasarį. Aš tikiu ir turiu didelę viltį mano Tėvynės prisikėlimu. Tai ir yra mano gyvybės šaltinis. Kas išraus šį tikėjimą Tėvynės nauju laisvės pavasariu, užmuš mane. Viltis gaivina, kelia ir stiprina mane. Ji veda mane iš nusivylimo, žadina iš apatijos, naikina skeptimizmą. Ji yra mano privatus gydytojas, naujas vaistas, kuris verčia mane atgimti gyvenimui. Tai neįkainojamas gyvenimo eleksyras, kuris duoda man pulsavimą ir gyvenimo pajutimą. Ji daro mus atsparčiais ir tvirtais. Neišlepėlių ligonių, dejuojančių pesimistų ir skeptikų kritikų reikalauja Tėvynės vargas, o vilties vedamų pasiryžėlių, kurie nors ir už vieną laisvės rytą moka sava gyvybe. Viltimi ir tikėjimu gyvenančios tautos nesunaikins. Perankštas kalėjimas ir Sibiras surakinti laisvės tikėjimu degantį arą.

Teveda mus viltis į mūsų laimėjimą, į laisvą mūsų žemę, kur nuriedės sustingusios skausmo ašaros ir virs putojančiu džiaugsmu.

R. Medelis.

GEDIMINAS GALVA.

Paklupdytoji Čekoslovakija

Didysis planas. Sovietų paklupdytoji Čekoslovakija 1948 m. vasarą dar turėjo tuščių, nayvių, tarčiau, benešiškų vilčių. Sovietų užgniaužto krašto valdovai ta rėsi esą dalimi laisvi. Tos vaikiškos mintys jiems leido tartis dėl Marshalo plano ir ruoštis Paryžiuje tuo klausimu įvykstančiai konferencijai. 1948 m. liepos mėn. pradžioje Kremlius paskubomis iškviečia Prahos valdovus: ministerį pirmininką Klemensą Gottwald, užsienio reikalų ministerį Jan Masaryk, jo talkininką — užsienio reikalų ministerijos generalinį sekretorių, buvusį E. Benešo asmeninį sekretorių, Arnhorst Heidrich ir teisingumo ministerį Prokop Drtiwa. Trys pastarieji nebuvo komunistai. Gottwald lydėjo jo sekretorė Kohler, Kremliaus agentė, anuomet buvus galingiausia. Liepos 9d. vidurnakty delegacija buvo Stalino priimta ir pasveikinta šiais žodžiais: "Man pranešta, jog jūs sutikote vykti į Paryžių tartis Marshall plano reikalu. Tas žygis man yra nesuprantamas." K. Gottwald pasišovė aiškintis — sutikom, tačiau tik apsitirti. J. Stalin, tylomis sutikęs pasiaiškinimą, tęsė: "Jūs pagaliau turite žinoti, ko amerikiečiai siekia Marshall planu. Jie nori, kad Vakarų Europa ant kojų atsistotų, įvairiai samprotaudami. Pirmiausia JAV siekia sustiprinti savo ūkišką padėtį, nes žino neišvengsiančios ūkiško sukrėtimo. Tačiau jie nori, kad jis būtų kuo ilgiausia nustumtas. Vienas būdų — išsiųsti svetur turimų prekių perteklių. Čekoslovakijai sutikus Marshall plane dalyvauti, būtų patarnauta JAV ūkio krizei nustumti. Tam žygiui negali pritarti STSR bei jos santarvinin kai. JAV siekia ir kito tikslo Marshall planu — ūkiškai vyrauti Vakarų Europoje. Amerikiečiai siekia susikurti sau jėgos poziciją (položenie vlasti) ne vien Europoje, bet ir Azijoje."

Čekams mirtinai tylint, Stalin toliau tęsia: "Amerikiečiams tuos tikslus atsiekus, bus pažeista ne vien STSR, bet ir jos sąjunginin kai. Todėl aš negaliu suprasti, ką galvoja Čekoslovakijos vyriausybė prisidėdama prie Marshall plano. JAV sutvirtėjimas Europoje mums netik nepakeliui, nes tuo būdu jos sutvirtės, bet mes turime į visomis priemonėmis joms užkirsti ten kelią."

Stalin, susimąstęs, stabteli ir pakartoja Lenino mintis: "Mūsų **pirmasis uždavinys išstumti JAV iš Europos ir Azijos. Tą padarius D. Britanija ir Prancūzija liks persilpnos mūsų spaudimą atlaikyti.** Mes to tikslo siekdami privalome panaudoti įvairias priemones, bet atsargiai ir palaipsniui. Mes neturime jokio žingsnio padaryti kas galėtų išjudinti amerikiečių viešąją nuomonę, kaip tat įvyko po Pearl Harbor".

Čekai buvo giliai paveikti, o Stalin dar kartojo: "JAV galybė turi būti pašalinta iš Europos ir Azijos. Tuomet jos tesitenkins tik sava, vakariņe, sritimi". Tai buvo paskutinieji jo žodžiai, kurie jau įgyvendinti kitoje plotmėje. Laukta krizė JAV neįvyko ir neįvyks iki trečiojo pasaulinio karo pabaigos. Pearl Harbor atstojo Korėja. Tačiau Azijoje sovietai ir toliau naujus žaizdrus kursto. Lenin žodžiai — panaudoti visas priemones pa saulio revoliucijai įgyvendinti yra tęsimi.

Tragedijos užuomazga. Čekoslovakiją likvidavus, prez. E. Benešas, F. D. Roosevelto patarėjas Europos klausimais, įkalbinėjęs pasitikėti Stalinu, netrukus nužengia į kapą. Prokop Drtina ne sėkmingai žudėsi Staliną išvydęs. Tas jo žygis Jan Masarykui padarė neišdildomą įspūdį. Jis į Heidrich kreipėsi: "Čekoslovakijos suverenumas palaidotas. Mano draugai vakaruose nesupras manęs. Taigi žiūrėk į tą nykų kiemą. Netrukus Jan Masaryk gulės ten, trimis aukštais žemiau, suskaldyta kaukuole."

Toje tragedijos užuomazgoje K. Gottwald atlieka baisesnį vaidmenį už šiurpulingų Shakes speare tragedijų klastūnus ir niekšus. Jis pataikauja draugei Kohler, sugniaužęs prieš Kremliaus šešėlį, jis nusiplauna rankas, kai bičiuliai į kapą lydimi.

Jo didžiausiu draugu buvo Vladimir Clementis, buvęs užsienio reikalų ministeris jo kabinete. Abu komunistai ir neišskiriami. Tačiau Clementis, dar 1949 m., dalyvaudamas JTO pilnatyje, jau buvo Kremliaus pasmerktas. Jis atleistas iš užsienio reikalų ministerio pareigų ir paskirtas į valstybinį banką duonos kąsniui. 1950 m. Kremlius įsako Clementis suimti. Jis buvo pagautas netoli Znaim, prie Vokietijos sienos. K. Gottwald netrukus pas kelbė jį "išdaviku", "imperialistų šnipu"...

Arnhorst Heirich iš jų buvo praktiškiausias. Jis pasirinko kelią į Vakarus. Ir čia jo buvimas yra naudingesnis už Jan Masaryk mirtį, nes The Saturday Evening Post, 1951. 7. 14 dar kartą pakartojo Kremliaus žinomus kęslus, kuriuos vakariečių protas dalimi tepradėjo suprasti tik pas taruoju metu. Ir tai tas protas labiau jaudinasi dėl vieno pasmerkto žurnalisto, negu dėl užparduotų milionų mirties.

Aukos. Jų nemažai išugdė slovakų noras atsisikirti ir "kapitalistinis imperializmas". Pirmieji pakaltinami išsiskyrimu iš bolševikinio pasaulio, lyg šito pasekėjai. Jų skaičiun pateko Marija Smernova, politinio biuro nary s, Otto Sling, partijos vykdomojo komiteto narys ir gen. Juozas Pavel, saugumo milicijos viršininkas. Šie buvę stalininkai pateko tarp "liaudies priešų" ir buvo suimti. Čekoslovakija ūkiškai glaudžiai susieta su sovietais. Bet kuris nukrypimas nuo esminės linkmės baudžiamas mirtimi. Tą gerai mes žinome iš savos patirties. Tą patį dėsto Nathan Leites "The Operational Code of the Politbiuro". Mes žinome bolševikinį kritiškumą, įtaringumą, sekimą partiečių nusistatymo ir jo atitikimą partijos predams. Buvęs stalius Gottwald, buvęs angliakasys Zapotocky savo galvom atsako Maskvai už visuotinį bolševizmo įgyvendinimą. Jie ir jų vadovaujama gauja nuolat da ro partijos valymą, stebi betkurį, o ypač R.K. Bažnyčios pasipriešinimą ir Kremliui mostelėjus, negailestingai pasmerkia mirti net geriausius kovos draugus, kaip Clementis. Svetima mirtimi jie savo nevertą gyvybę gelbsti.

Kremlius, bijodamas tautinės atskalos Čekoslovakijoje, 1950 m. gegužės mėn. pasiunčia į Prahą marš. Nikolaj Bulganin. Buvo išgarbintas marš. Ivan Koniev. Po tos įžangos pereita prie Čekoslovakijos kariuomenės susovietinimo. 1950. X. 1 įvedamas kariuomenės sovietinis statutas. Gen. Gusev vadovauja misijai perauklėti čekoslovakų kariuomenei. Jos tikru šeimininku tam pa tas pats išgarbintas Ivan Koniev.

Birželio mėn. pašalinamas ministeris pirmininkas Antanas Zapotocky, o darbo ministeriui Evzen Erben patariama pasitraukti iš profesinių sąjungų generalinio sekretoriaus pareigų. Naujasis generalinis sekretorius tuojau apkarpė darbininkų teises, o ypač profesinių sąjungų atstovų kišimąsi įmonių valdyman.

Lapkričio mėn. sudaroma su Maskva nauja prekybos sutartis, atiduodanti sovietams 80% viso gėrybių pertekliaus. Nuo to meto Anastazij Mikojan, sovietų prekybos ministeris, tampa Čekoslovakijos pramonės viršininku: Prahos vyriausybė neturi teisės net svetimos valiutos tvarkyti. Galop Čekoslovakija priklauso Maskvos malonės, kiek ir ką ji pateikia už čekų išvežamąsias gėrybes.

Pramonė. Čekoslovakija neretai vadinama vidurinės Europos Ruhr sritimi. Šiaur.vakarinės Čekijos, Aukštutinės Silezijos anglys ir Ukrainos, Krivoj Rog bei Kerč geležinė rūda leidžia sukurti didelio pajėgumo geležies pramonę. Čekijos — Silezijos anglių išteklius vertinamas 67 bil. to, kai Ruhr srities — 55 bil. to. Krivoj Rog geležies rūdos išteklius siekia 1,5 bil.to, o Kerč— 2,3 bil.to.

Šis pramonės telkinys yra nedirbtinis. Apie jį dažnai svajojo vokiečiai geopolitikai, tačiau jį įgyvendino Maskva. Sovietai nuo sekliai įgyvendina planą, kurį vokiečiai paskelbė 1941 m. užėmę Ukrainą. Kaikurių anglies rūšių trūkumas Aukštutinėje Silezijoje yra papildomas iš Moravska Ostrava.

Aukštutinė Silezija turtinga ki tomis, ne geležies rūdomis, o sovietai, prie Dniepro pagamina mangano rūdų daugiau, negu jiems reikalinga. Milžiniškas planas kanalais sujungti Ukrainą— Lenkiją ir Čekoslovakiją žymiai palengvintų patiekti geležies rūdą. Jau nuo 1947m. daugelis tūkstančių vokiečių, čekų, slovakų, lenkų vergų kasa Vyslos — Dniesro — Oderio kanalą, kurį pradėjo vokiečiai 1939 m.

Dar Čekoslovakijai esant "savistoviai", 1945 m. rugpiūčio mėn. M.V.D. apsupė trikampį tarp Karlovy Vary, Marianske Lazne — Jachymov. Vėliau Usti ir Peplice Sanov sritys prijungtos prie trikampio. 1946 m. atlikti tyrimo darbai Pribram ir Dobris srityse, netoli Prahos. Buvo ieškota uranijaus. Ten sukurtose kasyklose suvaryta apščiai vergų, o ypač šviesuomenės.

Saksonijos ir Čekijos pasienyje yra didžiausi uranijaus ištekliai Europoje. Tiesa, ten tegaunama tik 8 gramai uranijaus iš 1 to iškasenų.

Sovietai nejaukiai jaučiasi Čekoslovakijoje, bet jie deda visas pastangas, ypač dėl uranijaus, ją išlaikyti savo rankose.

Naujasis mauras. Komunistų partijos generalinis sekretorius Rudolf Slansky dar atstovauja senąją komunistų partiją, kurios daugelis narių jau žemėje pakasti. Tas raudongalvis, vienas iš nedaugelio žydų pasiekė aukštumas komunistų partijoje, kurios soste jis sėdi nuo 1947 m. Jis paruošė dirvą perversmui, jis viešpatavo Čekoslovakijos saugume ir ne kas kitas, o jis Jan Masaryk įteigė baigti gyvenimą saužudys te. Jis yra staliniškas gauleiteris Čekoslovakijoje, lyg Ulbricht — Vokietijoje.

Ką sovietai toliau darys su savais "santarvininkais"? 1944.II. 1. sovietų konstitucijos papildymas: sovietų respublikos gali turėti savo kariuomenę ir atstovus užsienyje—pravėrė kelią santarvininkų įjungimui į STRS. Tą mintį dar labiau sutvirtino Stalino pasmerkimas Balkanų sutarties. Visa tai prielaidos, nes sovietai mokamai slėpė savo tikruosius planus. Tokie planai gali būti paskelbti tik juos įgyvendinant perkūno smūgio greičiu. Pastarasis penkmečio planas liko nepaskelbtas. Gal būt, jis paruoš kelią apjungti visus sovietinius santarvininkus.

Politbiuro nuolatinis kišimasis į "santarvininkų" reikalus ir užsimerkusiems vakariečiams atvėrė naujos šviesos. Jie pradeda įtikėti, jog tie "santarvininkai" nėra suverėnės valstybės, o tik Kremliaus priemonės kumščiui sutvirtinti, kad galėtų smogti laisvajam pasauliui, atitrūkusiam nūdienės tikrovės.

KOVOS DĖL LAISVĖS SŪKURIUOSE

Naujorko bendradarbio ALMAUS

● Rusijos imperializmo polemikos metu Niujorko spaudoje vadovaujančių vietos lietuvių sluogsniuose iškilo nuomonių skirtumas. ALT artimi žmonės manė, jog "demokratinius" rusus, bandančius teisinti Rusijos imperializmą, per Amerikos laikraščius reiktų sutaršyti pavergtų tautų bendru atsakymu. Tačiau mūsų "valstybiškai — politiniai" sluogsniai, su latviais bei estais galvojo, jog baltieji rusai mūsų gi neužkabinę, tai nesą nė ko kištis. Į tai pirmieji nurodinėjo, jog estų ir latvių nuomonė čia neturėtų būti lemiama, nes jie istoriškai nė nežiną ką reiškia Maskvos baubas. Jų manymu tik "Kijevas—Varšuva—Vilnius" trijulė Maskvai, — baltai ar raudonai — sukeltų didesnį susirūpinimą ir respektą ir lietuvių politika turėtų būti šia kryptimi nukreipta. Nemaža mūsų veikėjų visgi remia antrąją grupę, juo labiau, kad ir didieji sąjungininkai raukosi, kad antirusiškieji pabėgėliai tarp savęs jau nuo pradžių piaunasi.

● Woodrow Wyatt, Britų krašto apsaugos viceministeris, Birminghame pareiškė, jog šiais metais sovietai savo žinioje turi virš 225 divizijų. Pasak jo, Britų vyriausybė turinti žinių, jog sovietų karo pramonė dirbanti pilnu tempu, kuris rodo skubų rengimąsi karui. Pernai sovietai teturėję tik 175 divizijas.

● JAV Aviacijos viceministeris M. D. Draughton praėjusią savaitę pareiškė, jog sovietai turi bombonešius, kurie pasieksią mūsų strateginius ir didmiesčių centrus.

● Julius Epštein, Katyno žiaurybei tyrinėti amerikiečių komisijos sekretorius, pranešė, jog praėjusio birželio 26 d. kongresas priėmė rezoliuciją No. 282, kurioje nutariama ištyrinėti, kas gi yra tikrasis lenkų 14.000 mobilizuotų karininkų žudikas.

● Jūsų korespondentas buvo Jums pateikęs žinių iš Vengrijos parodančių kaip komunistai persekioja katalikus ir religingus žydus Vengrijoje. Liepos 17 d. vengrų žydų organizacijos paskelbė viešą pareiškimą, kad "nė vienas asmuo žydų tikybos buvo deportuotas dėl to". Pareiškimą pasirašė Vengrų Žydų Rabinų Taryba ir Tautinis Vengrijos Žydų komitetas.

● Lietuvių Patariamosios Grupės pirmininko užsiminimas dėl būsimo Laisvosios Europos Universiteto Europoje jau išsipildė. Praėjusios savaitės pradžioje Niujorke buvo paskelbtas univer siteto statutas. Universitete mokysis Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Vengrijos, Lietuvos, Latvijos, Lenkijos, Rumunijos ir Jugoslavijos studentai — politiniai pabėgėliai. Lietuvių grupės pirmininkas papildomai painformavo, jog tai bus prieinama tik Europoje — Švedijoje, Anglijoje, Prancūzijoje — pasilikusiems lietuviams studentams. Statute pažymėta, jog atskiros tautybės turėsiančios savo istorijos ir kitų specifinių dalykų programas, kartu galėdami lankyti prancūzų universitetą Strasburge kur ir naujasis universitetas veiks. Mokyklos pirmininku paskirtas veteranas-pensininkas JAV diplomatas De Witt C. Poole, kurį dažnas laikė prorusiškų tendencijų.

"New York Times" šį įvykį komentuoja sekančiai: "Studentai, kurie lankys šį universitetą, galės išsaugoti savyje tą tikrąją tiesą, kuri yra paneigta anapus geležinės uždangos esantiems jų draugams, iki to laiko, kada pasibaigs šis baisusis Orveliškas sapnas ir pavergtuos kraštuos vėl atgims laisvė".

● Anksčiau tik respublikonai, dažnai žiūrėdami tik savo partinių siaurų reikaliukų, uoliai reikalavo naujos "pozityvios" užsienių politikos, pastoviai ėsdami Dean Achesoną. Paskutiniu laiku ir iš demokratų pusės buvo reikalaujama atydžiai sekti sovietų kombinacijas. Acheson pareiškimas, demaskuojąs 500 metų rusų imperialistinius siekimu, buvo labai padrąsinantis gestas. Paskutiniu metu vis dažniau galima užtikti JAV spaudoje išsireiškimų, kurių vieną būdingą iš "NYT" pateikiu: "Acheson pareiškimas Detroite atrodo buvo skirtas atbaidyti sovietus nuo tolimesnių ėjimų... Bet mums kyla klausimas ar šitas naujausias jo išsilaikymo politikos pareiškimas nėra jau perdaug tik defensyvinis. Susidaro įspūdis, jog mums terūpi išlaikyti tai, ką mes dar tebeturime, lyg atsisakant visų jau sovietų užgrobtų tautų — kuriems meș prisiekėme laisvę praėjusio karo metu. Mes netikime, jog tokia buvo Mr. Achesono intencija, bet mums atrodo, jog vardan laisvės principų ir mūsų psichologinio karo sekmingumo šis klausimas turėtų būti visiškai aiškiai pastatytas".

Bavarų pranašystės

1950 metais Pietinėje Vokietijoje, Traušteino mieste, Dr. C. Adlmaieris išleido mažą knygutę, pavadintą "Blick in die Zukunft" — "Žvilgsnis į ateitį", kurioje surinktos visos pranašystės aiškiaregių Matthias Pregl žmonių vadinamo "Muehlhiasl", gyvenusio netoli Regensburgo prieš maždaug 150 metų ir dabar dar gyvo Alois Irlmeier, gyvenančio prie Freilassing, Bavarijoje.

Abu šie aiškiaregiai turi dovaną nusakyti visai nežinomiems ir nepažįstamiems žmonėms ateitį. Mums įdomūs jų pasisakymai apie būsimąjį karą, apie kurį abu kalba.

Pregl buvo paprastas žmogelis ir vertėsi iškaldamas malūnų akmenis, keliaudamas iš vienos vietos į kitą.

Dauguma nusakytų Preglio pranašysčių jau išsipildė ir pasirodė teisingos. Tuo laiku, kada jis apie jas pasakojo, gyventojai iš jo juokėsi, laikydami jį svajotoju ir nepilnapročiu. Taip, pavyzdžiui, jis išpranašavo, kad už nekurio laiko žmonės važinės geležiniais keliais, atseit, bus geležinkeliai. Jis net nurodė vietą vieno kaimyno sode, per kurį maždaug už 100 metų eisąs geležinkelis. Iš tiesų, vedant geležinkelį per šį kaimą, jis buvo pratiestas kaip tik toje vietoje, kur Preglis nurodė. Taip pat jis pasakė, kad ateityje žmonės lekios oru (lėktuvai). Apie I ir II pasaulinius karus jo pranašystės išsipildė. Dėl III jis sako, kad maždaug už 150 metų keliu, kuris bus pratiestas tarp Straubingo ir Chamo miestų, į vakarus "žygiuos raudonieji". Kada gyventojai jį paklausė, ar tai bus prancūzų kariuomenė, kuri tais laikais nešiojo raudonas kelnes, aiškiaregis pasakė, kad tai nebus prancūzai, kad jie nedėvės raudonų kelnių, bet "jie bus raudoni". Kadangi ši vieta yra Vokietijos amerikiečių zonoje, išeitų, kad, prasidėjus naujam karui, šiuo keliu plūs į vakarus bolševikų kariuomenė.

Daug įdomesnis mums yra kito aiškiaregio — Irlmeier pranašystės. Šis yra taip pat paprastas žmogus ir užslima šulinių kasimu. Jis nusako kur yra požeminės vandens gyslos ir vanduo tose vietose visada surandamas. Apie savo, kaip aiškiaregio, dovaną jis tai papasakoja. 1928 m. jis dirbęs pas vieną ūkininką prie šulinio kasimo. Pietų pertraukos metu seklyčioje jis pastebėjęs nepaprastai gražų Dievo Motinos paveikslą, kuris jam labai patikęs. Jis ilgai į jį žiūrėjęs. Bežiūrint jis pastebėjęs, kad Dievo Motina išėjusi iš paveikslo į aslą, ten pasisukinusi ir jam labai meiliai nusišypsojusi. Kada jis iš išgąsčio pasitrynęs akis, Dievo Motinos paveikslas vėl sau ramiausiai kabojęs ant sienos. Nuo to laiko jis įgijęs Dievo dovaną matyti daiktus, kurių kiti nemato, ir nusakyti visai nepažįstamiems žmonėms jų praeitį, dabartį ir ateitį. Jis sakosi, kad, ko nors paklaustas, pirma turi gerai susikaupti, susikoncentruoti, pas kui jis matąs, lyg kokiame paveiksle ar kine, vaizdus ir asmenis, kurių jis visai nepažįsta ir nežino ir gali apie juos papasakoti. Jis mato net numirėlius. Jei paklaustas asmuo yra miręs, jis mato mirusįjį apsigaubusį lyg kokiu šydu. Jei mirusysis yra žuvęs ar sužeistas, jis mato jį kruvinomis dėmėmis.

Daugybė žmonių kasdien apsilanko pas Irlmeierį, klausdami patarimo ir norėdami sužinoti savo ateitį, tačiau jis paprastai priima tik tokius, kurie tikrai reikalingi pagalbos. Visų kitų, kurie atvyksta tik iš smalsumo arba šiaip sau norėdami sužinoti savo ateitį, jis nepriima. Paskutiniu laiku pas jį lankosi daug amerikiečių karių, tarnaujančių Vokietijoje. Buvo atvykusi net buv. gubernatoriaus L. D. Clay sesuo. Už visus savo patarnavimus Irlmeieris neima nė cento. Esą, geriausias jam atlyginimas, jei lankytojas, atsidėkodamas už patarimą, jam pasako: "Teatlygina tau Dievas!".

Į jį kreipėsi daug asmenų, kurių sūnūs ar vyrai tebėra nelaisvėje Rusijoje, klausdami jų likimo. Kaikuriems Irlmeieris pasakė, kad jų sūnus ar vyras yra tada tai miręs, kitiems nusakė, kad jų ieškomasis yra kokiame nors belaisvių lageryje netoli Maskvos ar Sibire ir sugrįš po tiek tai laiko ir visai atvejais jo pranašystės išsipildė: belaisviai grįžo ir, kaip jie nupasakoja, tikrai buvo Rusijoje tokiose vietose, kaip Irlmeieris buvo sakęs. Jis yra pagelbėjęs net policijai aiškinant nusikaltėlius. Buvo, pvz., toks atsitikimas. Stuttgarte buvo nužudyta viena moteris. Kadangi ji blogai sugyveno su savo vyru, policija suėmė jos vyrą, bet šis griežčiausiai užginčijo ją nužudęs. Visi tardymai nedavė vaisių. Tada suimtasis prašė policiją, kad jie vyktų pas Irlmeierį ir tegul tas pasako, ar jis yra kaltas ar ne. Policija paklausė jo patarimo ir padarė kelių šimtų kilometrų kelionę. Policijai į jos klausimą aiškiaregis pasakė, kad suimtasis nėra moters žudikas. Buvo paklausta, kas gi iš tiesų yra žudikas. Į tai aiškiaregis paprašė, ar policija kartais neturi su savim kokių įtartinų asmenų fotografijų. Jam buvo parodyta nuotrauka, padaryta laike mirusios laidotuvių. Po susikaupimo jis parodė į vieną laidotuvėse dalyvavusį vyrą, pareikšdamas, kad šis yra tikrasis žudikas. Jis mirusiąją apiplėšęs, atimdamas iš jos žiedą ir foto aparatą. Nurodė asmenis, kur pavogti daiktai yra. Kada policija sugrįžo ir suėmė nurodytąjį asmenį, šis prisipažino esąs žudikas ir viską papasakojo.

Kada Dr. C. Adlmaieris lankėsi pas aiškiaregį, jis jį tarp kitko paklausė ar jis kartais ko nors negali pasakyti apie būsimąjį karą. Aiškiaregis po ilgo susikaupimo pasakė: "Karas bus ir jis mūsų tėvynei atneš daug vargo, nelaimių ir kančių ir daugybė šio krašto žmonių bus visai išnaikinti". Dėl karo pradžios jis pasakė: "Iš pradžių bus nužudyti trys vadovaujantieji valstybių vyrai. Tada viskas prasidės per naktį. Per mūsų kraštą užpuolikai žygiuos trimis kolonomis į vakarus (čia jis popierio lape nubrėžė tris strėles, rodančias kariuomenės kryptis). Viena šių kolonų eis paliai Dunojų iš Čekijos ir vėliau susijungs su kitomis dviems. Kariuomenė žygiuos labai greit ir netrukus atsiduŕs ties Reinu. Čia, šitoje vietoje bus priešo vyriausia būstinė. Jis parodė pirštu žemėlapyje į nusakytą vietą. Čia yra kažnyčia, kurios altorius ne į rytus, kaip paprastai, atsuktas, bet į žiemius. Tada aš matau iš pietų, iš labai didelių smėlynų (turbūt Saharos dykuma?) pakylant daug balandžių (lėktuvai), kurie skris į šiaurę ir matau, kaip vienas jų numes ant vyr. priešo būstinės mažą juodą dėžutę. Vietoje, kur dėžutė nukris, aš matau didžiulę juodą dėmę: čia nebėra daugiau medžių nei žolės, nebėra žmonių ir nieko gyvo. Jie nuskris, kur žygiuoja trečioji kariuomenės grupė, ir viską atkirs.

Niekas iš priešų nebesugrįš — visi bus sunaikinti. Aš taip pat

(Nukelta į 6 psl.)

Sovietų ambasada terorizuoja pabėgėlius

Birželio mėn. gale Britų parlamento atstovas Snow užklausė užsienių reikalų min. Morrison ar jam esą žinoma, kad Sovietų ambasados tarnautojai verčią D. Britanijoje gyvenančius pabėgėlius grįžti namo ir kokių žygių manoma imtis tam terorizavimui pašalinti.

Morrison pareiškė, kad jam toks dalykas žinomas ir daug pabėgėlių dabar emigravę iš D. Britanijos, kad tik išvengtų to terorizavimo. O tai daroma ne tik laiškais su propagandine literatūra, bet ir sovietų valdininkams aplankant pabėgėlius. Ministerija šituos reiškinius sekanti, bet kokių žygių numato imtis jiems užkirsti kelią, ministeris nepasakė. Jis tik pabrėžė, kad pabėgėliai turį būti tikri, kad jiems jokių pavojų nesą, kad britai jų leisvę apsaugosią.

Nei klausėjas, nei ministeris atsakydamas nenurodė, kokios tautybės pabėgėliai čia turima galvoje. Reikia manyti, kad tai pabaltiečiai, ukrainiečiai ir gudai su rusais, nes satelitinių kraštų pabėgėlius greičiausia medžioja jų kraštų atstovybės.

— **Singapuras.** — Niujorko gubernatorius Thomas E. Dewey aplankė Singapurą, norėdamas pamatyti, kaip britai kovoja su komunistų teroristais. Kadangi Dewey jau ne kartą yra pasisakęs už Čiangkaišeką, britai, bijodami komunistų keršto, jam buvo suteikę tokią apsaugą, kokios dar nei vienas svetimtautis Singapurę nėra gavęs.

II-sis Kanados Liet. Kat. Suvažiavimas

Turėti vieną bendrą centrą yra katalikų veikimui didžios reikšmės dalykas. Tokį KVC sukūrė praeitų metų Kanados Liet. Suvažiavimas. Šitokio centro funkcionalinę sistemą Kanados teritorijoje tobulai sukomplektuoti nėra vienų metų darbas. KVC darbo apimtis yra labai plati. Vienas iš barų yra turėti poveikio pavienių pasauliečių tarpe, antrasis — koordinuoti katalikiškųjų organizacijų veiklą. KVC pirmuosius metus dirbo ypatingose sąlygose. Teko iš pat pirmųjų dienų atsistoti plačiuose veiklos dirvonuose, neturint pramintų takų.

Po metų, liepos mėn. 28-29 d.d. Toronte, KVC sukviestas antrasis Kanados Lietuvių Katalikų suvažiavimas visų pirma parodė, kad mūsuose dar yra daug idealizmo: buvo dalyvių net iš Vancouverio ir kitų tolimų vietų — negailėta nei išlaidų, nei kelionės vargo. Kaitriomis dienomis užuot po savaitės darbo kur gamtoj pailsėti, dvi dienas dirbta patalpose, toli nuo saulės, atgaivaus vėjūkščio ir vandens.

Suvažiavimas pradėtas 8 val. 30 min. mišiomis lietuvių parapijos bažnyčioje, kurias atlaikė ir gilaus turinio pamokslą pasakė kun. Dr. J. Gutauskas. Po pamaldų ir dalyvių registracijos, suvažiavimą parapijos salėje atidarė KVC pirmininkas P. Vilutis. Į prezidiumą išrinkta: pirmininkais — A. Rinkūnas, J. Lukoševičius ir K. Matkevičius, o sekretoriais — A. Sungailienė ir A. Ankudavičius. Į mandatų komisiją — L. Šalna, K. Ašoklis ir K. Toliušis. Į sveikinimų bei rezoliucijų komisiją — kun. Skilandžiūnas, Žymantienė ir S. Pusvaškis.

Apie veikimą praeitais metais pranešimą KVC vardu padarė pirm. P. Vilutis. Pirmuosius žingsnius bežengdamas, KVC atkreipęs dėmesį į tris sritis: 1. katalikiškosios akcijos vietos komitetų sukūrimas, 2. katalikiškos spaudos palaikymas ir 3. katalikiškų organizacijų sustiprinimas. Kat akc. vietos komitetų reikalu KVC yra parašęs du bendraraščiu, išsiuntinėjęs į 15 vietovių Kat. Veikimo Statutą ir kat. akc. vietos komtieto veikimui programą. Atsiliepė greit ir susitvarkė Torontas, Hamiltonas, Montrealis ir Londonas: kitos vietovės buvo pasyvesnės. "Tėviškės Žiburių" reikalu buvo parašyti du aplinkraščiai visoms katal. organizacijoms, kat. akc. vietos komitetams, kat. akc. dvasios vadovams, raginant laikraštį paremti ir nurodant įvairius būdus.

KVC pats yra "Tėv. Žib." parėmęs $125 auka. Katalikiškųjų organizacijų sustiprinimo reikalu KVC atspaudė "TŽ" atsišaukimą: "Į Kanados Lietuvių Katalikų Visuomenę".

KVC iniciatyva buvo sušaukti 9 katalikų vadų bei kat. organizacijų centro valdybų pasitarimai, kuriuose buvo spręstos įvairios problemos: 1. Katalikų solidarumo ir vienybės, 2. Savišalpos ir apdraudos, 3. Spaudos, 4. Montrealio katalikų veikimo (dalyvavo kleb. Tėv. Kubilius) ir kt. KVC yra kreipęs dėmesį į jaunesniųjų ateitininkų suorganizavimą, Kristaus Karaliaus šventės minėjimą, Karaliaus Mindaugo ir Lietuvos Krikšto minėjimą. Dėl šių reikalų buvo parašyti specialūs raštai arba viešai atsišaukta "Tėv. Žiburiuose".

Buvo nemažai susirašinėta tiek su pavieniais asmenimis, tiek su organizacijomis. KVC yra parašęs 36 įvairius raštus. Jų egzempliorių skaičius — 161. Pridėjus susirašinėjimo dėl KLK suvažiavimo 186 egz., gausime KVC raštų 347 egz. Pats KVC yra gavęs 16 raštų, padaręs 14 savo posėdžių ir 9 posėdžius kartu su kat. organizacijų atstovais.

Vyt. Krikščiūnas perskaitė KV Centro Revizijos Komisijos 1951 m. liepos mėn. 21 d. revizijos aktą: KVC per savo veikimo laikotarpį turėjo pajamų $216.29, išlaidų — $211.37. Kasoj rasta grynais pinigais $4.92. Kasos knyga vedama tvarkingai, o pajamų ir išlaidų įrašai atitinka pateisinamus dokumentus. Gaunamųjų ir siunčiamųjų raštų bylos vedamos pavyzdingai. Posėdžių protokolų byla vedama tinkamai. KVC sprendė opias ir aktualias lietuvių katalikų problemas Kanadoje. Revizijos Komisija įvertino KVC pirmųjų metų veiklą pozityviai.

Sekė Katalikiškosios Akcijos Vietos Komitetų pranešimai.

Montrealio — kleb. Tėv. Kubilius: montrealiečiai organizuojasi, yra aktyvūs, atsibudo pagaliau ir katalikės moterys. Esama vilčių, kad Montrealy katalikų veikimas bus išjudintas gyviau, geriau ir stipriau. Tėv. Kubilius suvažiavimą ragino kreipti kuo daugiau dėmesio į jaunimą, gaivinti išeiviją, nykstančią kasdien. Tėv. Kubiliaus pranešimą keliom pastabom parėmė ir pailiustravo J. Lukoševičius.

Vancouver — p. S. Danaitienė: Kolonija maža, apie 200, bet guvi, nors plačiai išsiblaškiusi mieste ir miškuose. Katalikai spiečiasi apie kun. A. Traškevičių. Aktyvesnių liet. katalikų apie 40.

Hamilton — K. Matkevičius. Katalikų darbui sąlygos palankios. Reikia tik darbininkų, kurie darbą judintų. Darbininkų trūksta. Bet kas veikiama, veikiama nuoširdžiai, tiesiai, atvira širdim.

Sudbury — kun. A. Sabas. Vyrų, kasyklininkų kolonija. Yra lietuvių šeštadieninė mokykla. Katalikišką spaudą prenumeruoja palyginti nemažai.

Quebec — kun. Skilandžiūnas. Kolonija maža. Visi labai vieningi. Pranešėjas ragino susirūpinti katalikų veikimo vadų priauginimu. Siūlė sueiti į kontaktą su kitų tautybių katalikų centrais.

St. Catharines ir Wellando liet. katalikų gyvenimą apibūdino Tėv. Juvenalis.

Toronto — kleb. kun. P. Ažubalis. Aktyvi parapijoje esančių katalikiškųjų organizacijų veikla. Gausu yra gerų katalikų organizacijoms nepriklausančių parapijiečių tarpe. Daug nuveikta švietimo ir šalpos srityse.

Po dvivalandinės pietų pertraukos sekė S. Treigio referatas **švietimo reikalu:** Kadaise mes nenumatėme ir negalėjome numatyti būsimų sąlygų: mokytojai nepasiruošę švietimo darbui šioje šalyje, o tėvai sunkiai dirba ir neturi laiko patys savo vaikus mokyti ir auklėti. Iškilo bėdos reikalas kurti šeštadienines mokyklas. Referentas peržvelgė šešt. mokykloje dėstomus dalykus ir programas. Pabrėžė labai didelį vadovėlių trūkumą: dirbama naudojantis užrašais arba "Eglute". Mokytojai yra neapmokami — dirba iš pasišventimo. Mokyklose dirbama šeštadieniais po 2-3 valandas. Referentas akcentavo ypatingą lietuviškųjų mokyklų reikšmę lietuvybei išlaikyti ir ragino jas remti visomis išgalėmis.

Diskusijose švietimo reikalais buvo iškelta, kad: 1. Tėvai, turėdami tam tikrus išskaičiavimus, neleidžia vaikų į lietuviškas mokyklas, 2. Tėvai permažai kreipia dėmesio į savo vaikų mokymą bei auklėjimą lietuviškoje dvasioje namie, 3. Šeštadieninėse mokyklose mokytojai turėtų būti atlyginami, 4. Dabartinis liet. vadovėlių trūkumas gali turėti nepaprastai žalingų pasekmių ateityje, 5. Spauda turėtų daugiau rašyti apie lietuviškų mokyklų reikalus, 6. Lietuviškosios mokyklos turėtų būti pačiu pirmuoju rūpesčiu lietuvių tėvų, lietuvių dvasiškių ir lietuviškųjų organizacijų.

Katalikiškos spaudos reikalus referavo B. Sakalauskas. Trumpai apibūdino "Tėv. Žiburių" nueitąjį kelią. Kvietė Kanados lietuvius katalikus daugiau remti "Tėviškės Žiburius". Diskusijose buvo iškelta: 1. "Tėv. Žiburiuose" galėtų tilpti daugiau religinio katalikiško turinio straipsnių, 2. Pageidaujama daugiau korespondencijų iš įvairių vietovių, kuriose tik yra lietuvių, 3. "Tėv. Žiburių" redakcijai pareikštas didelis dėkingumas, 4. "Tėv. Žiburius" skaityti ir platinti yra kiekvieno lietuvio kataliko pareiga, 5. Katalikiškos organizacijos savo veiklą populiarina ir narius informuoja per "TŽ".

16 val. 30 min. bendrasis posėdis buvo baigtas. Nuo 17 val. iki vėlyvos nakties vyko skyrium Kanados Liet. Kat. Kultūros Dr-jos ir Kanados Liet. Kat. Moterų Dr-jos metinių suvažiavimų - susirinkimų posėdžiai.

Liepos 29 d. 11 val. suvažiavimo programa buvo tęsiama St. Hellen's salėje. **Lietuvybės išlaikymo reikalą** referavo Dr. A. Šapoka: Gyvenimo praktika rodanti, jog svetimšaliai, ilgiau gyvendami kultūringose šalyse, nutausta. Nenutausta tik tie, kurie išsiskiria kuo nors specifiniu, pav., angliškai kalbą airiai — katalikybe, žydai — savo papročiais ir Mozės religija etc. Mus lietuvius iš kitų turi skirti katalikų tikėjimas ir lietuviškieji papročiai. Priaugančiąją kartą reikia taip nuteikti, kad į savo tolimąją šalį Lietuvą žiūrėtų kaip į svajonių ir laimės, legendos ir herojų žemę. Reikia kurti Lietuvos mitą. Svarbu ne tik jaunimą išlaikyti lietuviškoje dvasioje — svarbu kuo daugiau ir senesnės išeivijos atšildyti. Lietuvai brangus kiekvienas lietuvis.

Kova dėl laisvės — referavo S. Pusvaškis. 1918 m. vasario 16 d. paskelbtoji nepriklausomybė buvo iškovota krauju lietuvių, kurių aktyviausieji buvę grįžę iš rytų. Dabar ši elitinė misija tenka atsidūrusiems vakaruose. Vardan kovos dėl laisvės prelegentas kiekvienam lietuviui siūlė: 1. Kuo greičiausiai baigti partinius ginčus, 2. Taupyti jaunimą ir jo jėgas, 3. Remti Tautos Fondą, 4. Gelbėti į vargą patekusius tautiečius, 5. Veikti per spaudą ir radiją, 6. Dalyvauti lietuviškuose sąjūdžiuose bei organizacijose, 7. Svetimtaučių tarpe stiprinti bei aktyvinti savo propagandą už Lietuvą.

KLB organų sudarymo paspartinimas—ref. A. Rinkūnas: Praktiškai KLB organizavimas prasidėjo 1949 m. liepos mėn. 1 d., kai buvo įkurtas LOK. Labai ilgai užtruko KLiet. Bendruomenės Statuto ruošimas. Ilgai tęsėsi nesutarimas dėl rinkimo būdo, kurį pagaliau išsprendė VLIKas. Vėliau sekė registracija, kuri užtruko labai ilgai (nėra baigta dar net ir šiandien). LOKas išleido rinkimų taisykles, bet pagal jas didelė dalis Kanados lietuvių nustoja galimybės balsuoti, nes negali balsuoti paštu, o turi į nustatytą vietą nustatytu laiku atvykti balsuoti pats asmeniškai.

Idant "Tėviškės Žiburių" leidimas — išlaikymas materialiniu atžvilgiu būtų patikimiau bei platesne atsakomybe apdraustas, suvažiavimas priėmė šį nutarimą: Kanados Lietuvių Katalikų II Suvažiavimas įpareigoja centralizuotąsias Kanados liet. kat. organizacijas—Ateitininkų S-gą, K. Liet. Kat. Moterų Dr-ją ir "Žiburių" B-vę — paremti "Tėviškės Žiburių" Leidėjo (Kanados Liet. Kat. Kultūros Dr-jos) darbą visomis išgalėmis, o geresnės sėkmės dėliai pasiųsti į K. Liet. Kat. Kultūros Dr-jos valdybą po vieną savo atstovą sprendžiamuoju balsu.

Prieš organų rinkimus Mandatų K-jos pirm. L. Šalna pranešė, kad į suvažiavimą yra atvykę: a) atstovų teisėmis — 60 asmenų ir b) svečių teisėmis — 19 asmenų. Į naująją KVC valdybą buvo išrinkta: kun. Dr. J. Gutauskas, S. Pusvaškis, A. Bajorinas, Žiūraitis ir Bražukas; kandidatais — Razgaitis ir Šalna. KVC Revizijos Komisija liko ta pati: pirm. B. Sakalauskas, nariai V. Krikščiūnas ir A. Saulius. KVC uždavinius ir gaires ateinantiems metams referavo kun. Gureckas.

17 val. St. Hellen's salėje įvyko viešas iškilmingas posėdis: Toronto lietuvių visuomenės buvo pilnutėlė salė. Posėdžiui pirmininkavo A. Rinkūnas, į garbės prezidiumą buvo pakviesti: prof. S. Sužiedėlis, Kons. V. Gylys, kun. Dr. J. Gutauskas, kleb. kun. P. Ažubalis, Dr. A. Šapoka, P. Joga ir P. Vilutis. "Darbininko" redakt. S. Sužiedėlis skaitė paskaitą tema: "Pasaulėžiūra kaip žmogaus atsakymas Dievui". Paskaita buvo gili savo turiniu ir labai graži savo forma. (Jos iškarpą išspausdinsime sekančiam "TŽ" Nr. Red.).

Suvažiavimą sveikino žodžiu: Kons. V. Gylys, Ateitininkų Federacijos vardu P. Joga, Toronto Skautų vardu Šarūnas, Toronto Verslo S-gos vardu J. Žaliaduonis ir svečias iš Vašingtono kun. Znotinas. Raštu: Toronto Arkivyskupas Kardinolas James McGuigan, Ateit. Feder. Vyr. Valdybos vardu Dr. A. Damušis ir St. Barzdukas, kun. Dr. Tulaba, prel. Juras, prof. kun. St. Yla, Dr. S. A. Bačkis, Dr. H. Nagys, Nekalto Prasidėjimo Švč. Marijos Seserys, Domas Jurkus ir Winnipego ateitininkai.

Suvažiavimas raštu pasveikino: Toronto Ark. Kard. J. McGui gan, Kauno Ark. J. Skvirecką, vysk. V. Brizgį, vysk. V. Padolskį, Prel. Myk. Krupavičių, Amerikos Lietuvių Tarybą, prof. K. Pakštą ir prof. kun. Končių

Antrasis K. Liet. Kat. Suvažiavimas buvo baigtas "Marija, Marija" giesme ir Tautos Himnu. Tiek šiuo metiniu suvažiavimu, tiek per visus būsimus metus iki sekančio suvažiavimo katalikų veikimas Kanadoje buvo, yra ir bus laipsniškai ugdomas, tobulinamas ir gyvinimas. Kanados lietuviai katalikai tęs ir plės iš Tėvynės išsineštą katalikiškos veiklos tradiciją. Nors sunki dalia slegia nuotaikas, alina jėgas, bet dirbti reikia. Dirbti verta ir prasminga, nes juk tikime į tautos prisikėlimą. Sutelktinėm jėgom darbas, pašvęstas bendruomenės labui, sukurs laimėjimų mūsų tautos ateičiai.

Juoz. Kralikauskas.

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos suvažiavimas

1951 m. liepos mėn. 28 d. 5.30 val. po pietų Toronto liet. parapijos salėje susirinko gražus būrys kat. moterų panagrinėti savo veikimo planą, padiskutuoti įvairius moterims rūpimus klausimus, nustatyti savo organizacijai darbo gaires kitiems metams ir pasidžiaugti darbo vaisais tremtyje. Torontiečių moterų tarpe keletas svetimų simpatingų veidų. Tai Montrealio, Hamiltono ir Wellando Kat. Mot. Dr-jos branduoliai, kurie ryžosi kelionėn atstovauti savuosius skyrius.

Posėdį atidaro p. Dr. A. Užupienė, pabrėždama tokio suvažiavimo reikalą ir reikšmę. Dvasios vadas Tėvas Juvenalis malda paženklina darbo pradžią. Darbo prezidiuman iškviečiamos viešnios iš Montrealio, Hamiltono ir Wellando. Posėdį veda p. Sungailienė iš Montrealio. Įvairiai ir skirtingai nuskamba skyrių pranešimai. Vieni kūrimosi fazėj, kiti gražiai, kiek leidžia sąlygos, dirba savo darbą. Darbas įvairus apimąs kultūrinę ir labdaros sritį, nes to reikalauja tremties sąlygos. Tolimasis Winnipegas ir Londonas prisiuntė savo pranešimus paštu.

Svarbiausias suvažiavimo klausimas — kaip išsaugoti Lietuvai religiniai ir tautiniai sveikus Kanados lietuvių tremtinių vaikus. Šitą mintį stipriai pabrėžia ir p. Juozapavičienė savo referate "Veikimo gairės", apimdama visą liet. kat. moterų veiklą vertikaliai ir horizontaliai.

Išvadoj, šiame sunkiame darbe katalikės moterys užsideda didžiausią pareigą sau kiekvienai lietuvei moteriai ir tėvams, kurie daugiausia atsakys už vaikų nutautėjimą. Vienintelė pastoviausia lietuviškumo mokykla tremtyje yra tėvų, glaudžiau tariant motinos mokykla.

Triukšmingai renkama nauja Centro Valdyba. Vėl vieniems metams patikimos pareigos p. Dr. A. Užupienei, p. K. Juozapavičienei ir p. St. Vanagaitei. Revizijos komisijon išrenkama: p. S. Šakalienė, p. R. Bražukienė ir p. Strikaitytė. Šiais metais visa našta užgula ant Toronto skyriaus.

Suvažiavimo proga pasiųsta eilė sveikinimų Bažnyčios Ganytojams vyskupams ir eilei organizacijų. Užbaigiant darbą išneštos rezoliucijos. Tai trumputė santrauka visų pirmyn esančių metų darbo. Posėdis užbaigiamas bendra malda.

Darbas vainikuojamas sekmadienio pamaldomis bažnyčioje, kurios skiriamos už lietuvę moterį. Bendra Šv. Komunija įpareigojo nepamiršti savo uždavinių tremtyje. Tai gražus moters triumfas katalikiškos ir tautiškos dvasios ženkle.

Dalyvė.

Europinis frontas prieš bolševizmą

Kiek yra žinoma, šiuo metu sovietai Rytų Vokietijoje laiko apie 300.000 karių. Vakariečiai visi kartu Vakarų Vokietijoje turi maždaug tiek pat, bet yra nusistatę savas pajėgas iki metų galo padidinti iki 500.000. Sovietai tuo tarpu savo įgulų Vokietijoje nedidina. Jiems tai nesudaro jokios problemos, nes čia pat stovi didelės jų armijos.

Iki šių metų pabaigos Vokietijoje savo kariuomenes turi 8 valstybės:

JAV dabar turi 4 divizijas, o iki metų galo numato prisiųsti dar 2. Tada jos turės 210.000 karių. Krašto gynimo sekretorius Marshallis liepos 27 d. kongrese pareiškė, kad iki 1952 m. pradžios numatoma pasiųsti dar apie 200.000 ir bendrą skaičių JAV karių Europoje pakelti iki 400.000. Ar visos tos pajėgos bus Vokietijoje, jis nepasakė. Tik, esą, sausumos kariuomenės būsią 340.000 ir oro pajėgose 60.000.

D. Britanija tuo tarpu Vokietijoje turi 3⅓ divizijos ir ruošiasi savo jėgas padidinti iki 150.000. Prancūzija dabar turi per 2 divizijas ir žada padidinti iki 80.000. Belgija baigia užpildyti 2 divizijas — 30.000. Kanada pažadėjo 7000 brigadą ir 11 oro eskadrilių. Norvegų brigada 5000 vyrų yra šiaurės Vokietijoje. Ji spalio mėn. būsianti pakeista. Danai laikysią Vokietijoje per 1000 karių. Luksemburgas — 2 batalijonus.

Prie šių tenka pridėti apie 100 tūkstančių vokiečių darbo kuopose, kurios reikalui esant gali būti greit apginkluotos. Bonnos vyriausybė yra sutikusi šias kuopas padaryti vokiškosios kariuomneės branduoliu.

JAV dar vasario mėn. buvo paskelbusios, kad į Europą daugiau kariuomenės nesiųsiančios. Kongrese, prašant paskirti šiems metams 8,5 bilijonų paramos Europos apginklavimui, Marshallis teigė, kad Europos valstybės įsipareigojusios per 3 metus suorganizuoti 2.500.000 ir paruošti antra tiek atsarginių, kad karui prasidėjus per 90 dienų Europos savos armijos siektų 5 milijonus vyrų. Toms armijoms apginkluoti per 3 metus JAV skiria 25 bilijonus dol. Achesonas kongresą perspėjo, kad ta suma negalinti būti mažinama. Geriau, esą, apkarpyti sumas, skiriamas pačių JAV ginklavimuisi, bet ne sąjungininkų. Žinoma, dėl to, kad kongreso nepalankus gestas nesuardytų to viso pastato, kurį vyriausybė taip sunkiai lipdo.

Jungt. Vid. Europos Valstybės ar nepriklausoma Lietuva?

Ką duos lietuviams JEValstybės? Lietuva, susijungusi su kraštais, kurie turi žemesnį gyvenimo lygį, turės nusismukdyti iki tų kraštų lygio, nes tie kraštai, turėdami pigią darbo jėgą, užpils mūsų rinką pigiomis prekėmis ir mūsų pramonė, nepriklausomybės laikais išauginta, turės sustoti. Kauno gamybos kojines mielai pirkdavosi lenkės, o rusų karininko žmona, kartą, rodė mano pažįstamai sakydama: "Žiūrėk, Rusijos gaminiai". bet labai sumišo, kai jai buvo parodytas štampas: "Cotton" Kaunas.

Sunykus pramonei, turėtų pranykti ir mūsų darbininkija, kuri atsirado daugumoje iš ūkininkų, nesutalpinančių savo prieauglio žemės ūkyje.

Tiesa, prof. K. Pakštas jau nė nekalba apie pramonės išlaikymą. Jis kalba tik apie išlaikymą Lietuvos ūkininko. Jei Lietuvos ūkininkas neturės kur padėti žmonių prieauglio, tai apie tautos augimą negali būti nei kalbos. Lietuvis ne tik darbininkas, bet ir ūkininkas mėgsta plačiau gyventi už mūsų kaimynus. Dar mažas būdamas girdėjau pasakojimą, kaip vienas lietuvis ūkininkas susidraugavęs su vienu ūkininku iš mūsų kaimyninių tautų, buvo pakviestas į svečius. Jam buvo paduotas vienas virtas kiaušinis, o būrys vaikų apstoję šaukia: "Tėte, duok ir man". Tėvas, ramindamas vaikus, sako: "Tylėkit vaikai! Svečias ne kiaulė, viso kiaušinio nesuvalgys; užteks ir jums, o tu kūme, nekreipk dėmesio, riek iki geltonumo". Ar tai anekdotas ar tikras įvykis, mums nesvarbu, bet tas parodo, kad lietuvis ir seniau yra mėgęs geriau gyventi už mūsų kaimynines tautas. Jei mes paimsim kitą pavyzdį, pamatysime tą patį. Mūsų kaimynai gyvendami tose pat sąlygose — Rusijos priespaudoje, augo, plėtėsi beveik normaliai, o mūsų tauta nyko, ieškojo ne tik laisvės, bet ir geresnio gyvenimo po visą pasaulį. Dabar, lietuvio likimą pavesti toms tautoms, kurios nesugebėjo savo gyvenimo lygio pakelti aukščiau net nepriklausomybės laikais, būtų žiauru.

Sumažinus lietuvio ūkininko gyvenimo lygį, jie ne tik siųs savo prieauglį ieškoti geresnio gyvenimo, bet ir patys, palikdami ūkius, pabėgs.

Žinoma, čia gal manoma, kad vidaus reikalus tvarkys patys lietuviai. Gal iš pradžių taip ir bus sutarta, bet visi tolimesni nutarimai bus daromi parlamento. Lietuviai ir visi pabaltiečiai jame turės mažumą, o daugumą sudarys tarp savęs giminingos ir gana veržlios tautos. Tokiame parlamente lietuviams teks tik paploti arba su ašaromis akyse apleisti salę, kaip kad darydavo mūsų senieji bajorai po Liublino unijos.

Čia aš paėmiau geriausią atvejį, bet greičiausia įvyktų dar blogiau: pasibaigtų protesto pareiškimu, į kurį būtų atsakyta: "Tai yra vidaus reikalas ir vyksta parlamento daugumos nutarimu".

Man rodos, pirmiausia reikia išvaduoti Lietuvą, o dėl jungtinių valstybių leisti pasisakyti visai tautai. Žinoma, pirmiausia reikėtų gerai išdiskutuoti.

Sąjunga galėtų būti tik militarinė, gal būt, Atlanto pakto pavyzdžiu. Tokia sąjunga nepakenktų Lietuvos ūkiui ir nesudarytų kitokių pavojų.

Bet ar šitoks jėgų išlyginimas pasieks tikslą, labai abejoju. Mes turim daug pavyzdžių, kad užpuolama ne tik sau lygi valstybė, bet ir net didesnė. Ypač šiuo atomo laikotarpiu. Kartais maža valstybėlė galės sunaikinti didžiulę valstybę. Jei pasaulis bus sutvarkytas vien jėgų išlyginimu, tai jis prieis prie didžiulės katastrofos.

Pasaulį gali išgelbėti tik Jungtinių Tautų Organizacija, jei tik ji viena laikytų karines pajėgas, pati jas apmokintų ir tik ji ginklus gamintų. Šia linkme ir reikėtų veikti pasaulio politikus, nes tai naudingiausia ir mums.

A. Basalykas.

Red. pastaba: Diskusijų tvarka spausdiname šį p. B. straipsnį, nors mums atrodo, kad čia tik pirmieji įspūdžiai, bet ne nuoseklaus galvojimo vaisius. Pradžioje pasisakoma griežtai prieš, o baigiant — už valstybinius junginius. Atrodo, kad problemoje yra du esminiai klausimai, būtent, ar iš lietuviškojo požiūrio valstybiniai junginiai yra priimtini, o jei taip, tai kokios formos? Juk jų yra įvairiausių. Sprendimas, aiškus dalykas, priklauso tautai, o mūsų svarstymai yra tik iškėlimas idėjų. Be svarstymo tauta neapsispręs, o kodėl ji neturėtų svarstyti, jei klausimas iškeltas?

Autoriaus pradžioje pareikštų būgštavimų, kad susidėjimas su žemesnio ūkinio išsivystymo kraštais privestų prie savojo krašto susmukdymo, turbūt, negintų joks ekonomistas, ypač teigimo, kad žemesnio lygio kraštas užpiltų prekėmis aukštesnio lygio krašto rinką. Žemesnio lygio kraštai iki šiol yra buvę tik gera rinka, bet ne konkurentai aukštesnio lygio kraštams. Kas pajėgia kito krašto rinką paglemžti, niekad nėra žemesnis. Skurdžiai gyvenančios liaudies Japonija čia sudaro išimtį, tačiau tai įmanoma tik specifinėse, toli ne demokratiškose, Japonijos sąlygose. Visur kitur aukštesnio ūkinio išsivystymo kraštai džiaugiasi galį turėti rinkas atsilikusiuose kraštuose.

Abejotinas yra taip pat pavojus "giminingųjų tautų", kurios nustelbsiančios pabaltiečius. Ras kit, kas daugia upeštųsi, kaip ukrainiečai — lenkai — čekai?

Lauktume daugiau pasisakymų.

Pragyvenimas pakilo 3,5 punkto

Kanados pragyvenimo išlaidų indeksas birželio mėn. pakilo 3,5 punktais. Ypač pabrango mėsa, kiaušiniai ir šviežios daržovės. Pagal Kanados Darbo Kongreso apskaičiavimus darbininkų atlyginimai 12-kos mėnesių laikotarpyje yra pastebimai sumažėję. Dvylikos mėnesių bėgyje pragyvenimo indeksas pakilo 12 procentų, o atlyginimai pakilo maždaug tik 10%. Pagal dabartinius apskaičiavimus, doleris šiandien tėra vertas tik 53 centus, palyginus su jo verte 1939 metais.

Toronto šeštadieninės mok. mokiniai su mokytoja p. Stočkūte-Abromaitiene.
Nuotraukos A. Sukausko

Toronto liet. skautai. Vidury sėdi Liet. Gen. Konsulas p. V. Gylys su ponia.
Klišės "Lietuvių Dienų"

IŠ PAVERGTOS TĖVYNĖS

Veda ALMUS

Visko trūksta

Spaudoje lietuviai maskoliškai šaukia, kad TSRS prekyba padidėjusi tiek ir tiek procentų, bet visur visko trūksta. Štai LKP (b) VIII plenumas įpareigojo LV Kooperatyvų sąjungą kiekviename rajoniniame centre organizuoti gamybines-ūkines ir statybinių medžiagų krautuves. Reiškia LTSR apskričių miestuose nėra šitokios paskirties krautuvių! Plenumas taip pat įpareigojo įsteigti parduotuves "kolūkiuose, tarybiniuose ūkiuose ir kaimų gyvenvietėse".

Bet kas iš tų parduotuvių, jei jos dirba kaip "Tiesos" nurodomas Tirkšlių kooperatyvas!... "Gyventojai veltui teiraujasi langams stiklo, žvakių, lempų ir kitų ūkinių prekių. Parduotuvėje trūksta 46 pavadinimų prekių. Druskininkų rajono kaimuose, Kovarsko rajono Kurklių parduotuvėje ir Staškūniškio parduotuvėje dažnai trūksta žibalo ir kit. Dovilių koop. negalima gauti pasagų, kalvėms anglių ir tt., kai vedėjas viešai jais spekuliuoja"...

Prastai su mėsa ir pienu LTSRespublikoje

Respublikos statistikos valdyba paskelbė valstybinio plano I ketvirčio rezultatus. Esą, planas įvykdytas vidurkiu 101%. Pagal sritis atrodo šitaip: Vilniaus — 94%, Kauno — 101%, Klaipėdos — 98%, Šiaulių — 104%, Vilniaus miesto — 102%. Kaunas dirbęs gerai, bet valdyba jį kaltina, kad "nepilnutiniai buvo įvykdytas vilnonių audinių, šilko, mėsos, sviesto, miško medžiagos, žuvies, konditerijos planas". Šiaulių sritis prastai įvykdžiusi šias plano dalis: plytų, kalkių, stiklo, linų pluošto, lininių audinių, mėsos, sviesto, miško medžiagos. Vilniaus miestas — faneros, miško medžiagos, trikotažo, sviesto, augalinio aliejaus, mėsos, metalinių lovų, elektromotorų planus.

Prasčiausiai pasireiškusi plano vykdyme "LTSR mėsos ir pieno pramonės ministerija" — vos 76%, gi geriausiai dirbusi "Žuvies pramonės ministerija".

Bendroji produkcija neva pakelta 22%, lyginant su praėjusių metų rezultatais. Sumažinus kainas, šių metų pavasarį buvę žymiai daugiau parduota "mėsos, dešrų, riebalų, žuvies konservų, muilo, radijo prekių, dviračių, motociklų, laikrodžių, baldų".

O štai kodėl pieno nėra

Šį pavasarį daugelis LTSR kolūkių nebeturėjo kuo šerti savo galvijus ir net arklius. Štai patvirtino balandžio 27 d. visoj LT SR spaudoj pasirodęs pagrindinis tos dienos drg. Kondyrev straipsnis, kaip, "trūkstant ūkyje stambiųjų pašarų, gyvulius šerti šiaudais", kuriuos, esą, galima taip gerai paruošti, kad gyvuliai noromis juos ėdą... "Jeigu ūkyje yra kokių nors pašarą paskaninančių dalykų, žliaugto, bulvių, lupynų, būtinai reikia juos dėti į šį akselį šiaudų skoniui pagerinti... Patartina pašlakstyti druska... Bet geriausia šiaudus paruošti cheminiu būdu. Šarmų veikimas pagerina šiaudus. Ši aplinkybė turinti labai didelę reikšmę, esant reikalui, panaudoti senus, užsigulėjusius šiaudus"...

Stalininis planas pakeisti gamtai, matyt, veikia. Jie pakeitė LTSR ūkį, gyventojus. Liko dar menkas uždavinėlis: karves su chemiškai paruoštais šiaudais apgauti. Tik ar neišeis, kaip tam čigonui, kuris savo arklį visai atpratino nuo gėrimo, tik nespėjo atpratinti nuo ėdimo, nes tas nudvėsė. Bet pradžia buvo lygiai gera, kaip kolchoze.

● Vilniuje pradėta asfaltuoti Stoties gatvė. Sudeginti milžiniški geležinkelių valdybos namai tik dabar pradėti atstatyti "Geležinkelių technikumui". Pagerėjęs geležinkelių susisiekimas, kai per Vilnių pradėjo kursuoti Leningrado-Lvovo, Leningrado-Kaliningrado, Vilniaus-Talino traukiniai.

● Gegužės 12 d. LTSR Valst. Operos ir baleto teatras Vilniuje, Basanavičiaus 11, pravedė konkursą baletui papildyti. Buvo priimami tik vyrai nuo 16 iki 30 metų amžiaus.

LTSR spauda neužsimena apie JAV atomines bombas

Ištisus puslapius skirdama "imperialistinių" JAV ginklavimuisi smerkti, sovietinė spauda nuo tarybinių skaitytojų rūpestingai slepia amerikiečių karinės jėgos simbolį naująjį atominį ginklą.

Pašalintas LTSR Aukšč. Teismas

Spėjama, jog ryšium su partijos valymais ir neramumais bei MVD-isto Bodeko užmušimu, gegužės 6 d. buvo paskelbtos pavardės balandžio 7 d. atleistų LT SR Aukščiausioje Teismo narių: drg. Tiulkov, V. Burkov, N. Visocky, J. Bilevičius, V. Deksnys, Z. Žilinskas, M. Olševski ir J. Urbietis.

Naujas darbo laikas

LTSR ministrų taryba potvarkiu naujas darbo laikas respublikinėse sričių bei Vilniaus įstaigose yra nuo 9 val. iki 17.30 val. Vietinėse — 8 iki 16.30 val. Per pietus 30 minučių pertrauka.

Tai atėjo laikai...

Sovietinė spauda praneša, jog gegužės 8 d. Kauno Politechnikumas susirinko savo didžiojoje salėje. Dalyvavo daugumas profesorių, beveik visi studentai. Matyt, privaloma. Paskaitas skaitė: drg. Vietlovas "Statybos tresto Nr. 2 tinkuotojų brigados vadovas", "Nauji tinkavimo būdai". Paskui kalbėjo stachanovininkė drg. Gedvilaitė, o po jos drg. Jodelė iš "Drobės" fabriko pranešė apie "racionalizatorių pasiūlymų įdiegimą gamyboje". Ne inžinieriai darbininkus moko, bet priešingai darbininkų rojuje...

Antikvariečių propaganda LTSR

Netrukus LTSR išleidžiamas "rinkinys apie Amerikos ir Anglijos imperialistų darbus Lietuvoje po pirmojo pasaulinio karo". Rinkinį, kuris ruošiamas "LTSR Centrinio Valstybinio Archyvo Kauno filialės" sudarys "Lietuvos krašto apsaugos ministerijos įsakymai, slapto susirašinėjimo laiškai, foto nuotraukos ir kita dokumentinė medžiaga, rodanti Amerikos ir Anglijos imperialistų niekšišką veiklą, pasmaugiant Lietuvoje revoliucinį judėjimą ir paverčiant kraštą, lietuviškai buržuazijai talkininkaujant, imperialistinių valstybių kolonijiniu priedėliu".

Kauno Žemės Ūkio Akademija "savivekluoja"

Gegužės mėn. pradžioje būsimieji agronomai buvo surengę savo uždarą festivalį, kuriame dalyvavo apie 70% studentų. Gražiai pasirodė A. Čeičio vadovaujamas mišrus choras, padainavęs partijos leidžiamų dainų: "Dainą apie taiką" — Kavecko, "Po marias ir vandenynus" — Novikov maršą ir panašias. Gražiai pasirodė ir akademijos moterų choras, vadovaujamas A. Daunoro.

● I. Dembo, "Partijos istorijos instituto prie LKP(b) bendradarbis", parašė "mokslinę studiją", kurioje siekiama įrodyti, kad 1929 metais "buvo tikriausiai pademonstruotas masių pasiryžimas kovoti prieš fašizmą Kaune"..

● Taip vadinamos "Laisvanoriškos Draugijos Armijai remti", kurios nariai galės būti naudojami viskam, yra privalomai steigiamos plačiausiose Lietuvos srityse. Radviliškio rajone jau yra įsteigta 56 Dosarmo skyriai.

● Po dviejų metų kalbų, Vilniuje jau antru kartu buvo sušauktas tarybinių architektų pasitarimas aptarti dviems dideliems užsimojimams — 100 butų gyvenamąjam namui Gedimino gatvėje (proj. inž. Afanasjev) ir valstybiniame stadione žiemos baseinui (proj. inž. D. Rippa).

● Atlyginimas dar nesumokėtas už... 5 mėnesius, nusiskundžia Gižų MTS traktorininkai, P. Pešliakienė iš Anykščių medelyno, Warėnos elektros stoties darbininkai, Radviliškio stiklo fabrikas, Daugėliškių mašinų remonto dirbtuvės darbininkai, Šimkaičių skaityklos statytojai ir daugelis kitų.

O kalbama apie proletarijato diktatūrą...

Stengiasi užgniaužti pasitikėjimą "lietuviškais buržuaziniais elementais"

Išleidžiant specialią istorinę studiją, kaip amerikiečiai ir anglai norėję Lietuvą paversti savo kolonija, tarybinė spauda jau iš anksto pradėjo skelbti straipsnių serijas. Gegužės 6 d. "Tiesoje" ir "Staliniety" tilpo straipsnis "Lietuviškieji buržuaziniai nacionalistai — JAV ir Anglijos imperialistų įrankis". Pasirašęs Al. Kietis, šaukia, jog tiek fašistiniai tautininkai, tiek liaudininkai ir socialdemokratai "savo egoistinių partinių interesų vardan pardavinėjo Lietuvos interesus imperialistinėms valstybėms". Kietis naudojasi Stalino raštais bei LTSR archyvu, iš kurio cituoja ištrauką vieno laiško: "Žmonės pyksta ant Kairio ir Šleževičiaus ir kitų socialistų, kad jie, pamilę ministerių kėdes, užmiršo savo brolius"... Amerikiečiai turį sąrašus visų "pažangiųjų" lietuvių JAV-bėse, kuriuos jiems išdavę dar laisvos Lietuvos įstaigos. Straipsnis baigiamas: "Tarybų Lietuvos darbo žmonės yra pasiryžę visiškai sunaikinti buržuazinių nacionalistų likučių įtakos pasireiškimus, su šaknimis, kaip piktžolę, išrauti priešiškos ideologijos liekanas... Sutriuškintų buržuazinių nacionalistų liekanos žalingą savo ideologiją ir įvairias supuvusias atgyvenusias teorijas bando pertempti moksle, literatūroje, pridengiant jas apolitiškumo bei "objektyvizmo" šydu".

"Dainų šventė" Kauno sporto halėje

Gegužės mėn. pradžioje Kauno sporto didžiojoje halėje įvyko "tradicinė Kauno miesto dainų šventė". 3000 choristų, diriguojant drg. Martinoniui, sugiedojo himnus. Toliau sekė Aleksandrovo "kantata apie Staliną". Po jos apie 1300 choristų nutaikingai padainavo "Saulutė tekėjo", Švedo "Pionierių dainą", Kuprevičiaus "Skambėk pavasarėli" ir kt. Diriguojant J. Dambrauskui, A. Kairiui ir A. Čeičiui, mišrus choras atliko Švedo "Kolektyvo mostai", "Talkininkų maršas", Tiulkov "Už taiką", Dambrausko "Mūsų armija" ir kitas dainas. Užbaigta Novikov "Demokratinio jaunimo maršu".

Hitleris su Musoliniu irgi propagavo maršus, na, jie nėra svetimi nei "taikingajam" Stalinui.

Tautinius šokius gražiai šoko, rašo Ed. Selelionis, "Inkaro", "Kauno audinių", Lietuvos Žemės Ūkio akademijos, Veterinarijos akademijos, Politechnikos ir Medicinos Institutų bei Kauno vidurinių mokyklų mokiniai. Šoko estų "Kalamies", "Žilvitį", "Malūnėlį" ir kit.

Meninė saviveikla

Atskirti nuo vakariečių pasaulio, lietuviai būrėsi į dramos mėgėjų kuopeles, chorus, koncertus lankė, kad nors kelioms valandėlėms užmiršti aplink viešpataujantį bolševikinį košmarą. Bet štai bolševikai susigribo ir šią savo skylę lopyti. Per profesines sąjungas, spaudą, vykdomuosius komitetus jie reikalauja, kad meno mėgėjai neapsiribotų "Petru Kurmeliu", "Marti", bet siektų "toliau", kad "šie meninės saviveiklos rateliai nekeliaklupščiautų prieš supuvusią Vakarų kultūrą", bet kuo energingiausiai iškeltų tarybines temas, "rodančias priešakinius komunizmo statytojus, propaguojančius kovą už taiką, kolūkinės santvarkos pergalę Lietuvoje, demaskuojančias anglo-amerikinius imperialistus ir jų niekšingus kėslus"... "Meninė saviveikla" esanti geriausias ginklas "kovoje prieš supuvusią buržuazinę ideologiją, prieš jos įtakos liekanas, komunistiškai auklėjant darbo žmones"... Bet visa bėda, kad kai sovietai pasiėmė šį "auklėjamąjį darbą", meno mėgėjų rateliai sunyko, taip atsitiko Šiauliuose, Panevėžio cukraus fabrike, Vilniaus fabrikuose, Klaipėdoje. "Didelis pasirinkimas rusų, lietuvių ir kitų broliškų tautų" veikalų lietuvių netraukia.

Teatrai stato naujus veikalus

Svarbiausiu teatru LTSR yra laikomas Rusų Dramos Teatras Vilniuje, kuris neseniai pastatęs premjerą "Vakarų Siena". Kauno Operetės Teatre pastatyta Offenbacho operetė "Perikola". Režisavo — J. Gustaitis, dekoracijos — J. Jankaus, dirigentas — St. Graužinis.

Iš lietuviškojo pasaulio

BRAZILIJA

● Lietuvių Sąjunga Brazilijoje birželio 9 d. buvo suruošusi tradicinį vakarą. Parengimo pelnas paskirtas Vilos Belos mokyklos remontui.

● Lietuvių visuomenė Sao Paulyje pradėjo smarkiai domėtis lietuvių kalba. Ypač susidomėjo čia gimęs jaunimas ir prašė įsteigti jam vakarinius lietuvių kalbos kursus. Tokie kursai numatomi įsteigti įvairiuose Sao Paulo rajonuose.

● Lietuvių skaučių vadė Sao Paulyje Janina Laucevičiūtė gailestingųjų seserų grožio konkurse laimėjo antrą vietą, gaudama I princesės vardą. Be to, ji gavo 5.000 cruzeirų pinigais (tiek kainuoja kelionė iš Brazilijos Europon) ir 10 dienų apmokamą ekskursiją į Rio de Janeiro, kur dalyvaus surengtuose grožio karalienės ir princesių garbei baliuose bei kit. pasirodymuose.

● Genocido pradžios dešimtmečio paminėjimas birželio 24 d. Municipaliniame Teatre Sao Paulyje, Pabaltės valstybių konsulų iniciatyva, buvo suruoštas visų trijų tautų organizacijų bendrai. Minėjimą atidarė ir konferavo latvis N. Ozolins. Kalbą apie birželio 14 pasakė portugališkai Sao Paulo gubernatūros protokolo šefas žurnalistas Dr. Miguel Franchini Neto, kalbėjęs apie Lietuvą. Jis 1938 m. viešėjo Lietuvoje. Susižavėjęs mūsų tėvyne ir lietuviais, jis parašė didžiulę knygą apie Lietuvą vardu "Lituania — Ouro Septentrional" — Lietuva Šiaurės auksas. Tais pat metais buvo jam prisegtas Gedimino ordinas, kuriuo jisai labai didžiuojasi. Meniškoj programoj pasižymėjo estai, parodydami dvi scenas iš epopejos "Kalevipoeg", latviai su choru ir solistu Aleksandru Glinskiu ir lietuviai labai gražiai pasirodė su Šv. Juozapo bendruomenės choru.

Daugiausia rūpinosi šio minėjimo surengimu Lietuvos konsulas Al. Polišaitis. Minėjimas buvo nufilmuotas ir jį pamatys kino apžvalgoje visa Brazilija. Alfonsas Žibas jį nufotografavo televizijai. Kitą dieną jau televizijos aparatai tą gedulo šventę parodė. Ta pačia proga Lietuvos konsulas A. Polišaitis išleido portugalų kalba biuletenį.

● **Fogos Caramuru.** Per Šv. Antaną bei Šv. Petrą ir Povilą visoj Brazilijoj vyksta iškilmės. Gali pamatyti gatvėse iškilmingas procesijas, kurių priešaky vyrai leidžia į dangų įvairias "bombas", paskui eina baltai apsirengę vaikai su žvakėmis, po to neša moterys šventojo paveikslą ir po giedančios publikos eina kunigas, o už jo dūdų orkestras. Be to, prie bažnyčių vyksta jomarkai bažnyčios naudai. Švenčiama visas dvi savaites. Jaunimas jas ypač mėgsta, nes turi progą kurti laužus, leisti į dangų šventųjų garbei įvairias bombas —magiškas ugnis, kurios čia vadinamos indijonų kalba Fogos Caramuru — Caramuru ugnys. Mat, baltasis, atkeliavęs Brazilijon, indėnų akivaizdoje, nušovęs šautuvu paukštį, labai nustebino indėnus, kurie tą baltąjį žmogų Caramuru pavadino, beveik dievu, o šautuvą Fogo Caramuru. Nuo to laiko tos "bombos" ir įgavo tą vardą. Gatvėse pilna reklamų, vaizduojančių indėnę ar indijoną su spalvotu plunksnų vainiku ant galvos ir užrašu raudonom raidėm "Fogos Caramuru".

J. V-tė.

ARGENTINA

Argentinos LB LOK pertvarkė bendruomenės statutą pagal Argentinos gyvenimą ir įstatus gegužės mėn. įteikė v. r. ministerijai. Tuo būdu ARLB įteisinta jau ir viešai veikti. Provincijoje yra įsikūrę skyriai: Rosario, Berisso ir Temperley, organizuojami Avellanedoj ir Buenos Aires. Pagal įstatus bendruomenės būstinė yra Avellaneda — B. Aires priemiestis. Vėliau skyriai per savo atstovus išrinks nuolatinius vyr. organus. ARLOK sudaro: pirm. — Ign. Padvalskis, vicepirm. — A. Krupavičius ir K. Norkus, sekretorius — L. Sruoga, iždininkas — kun. Garšva ir nariai G. Burdulis, Gilvydis ir prof. D. Gruodis.

Argenitnos Liet. Ansamblis veikia jau 3 metai ir iki šiol davė 10 spektaklių. Jį beveik išimtinai sudaro naujieji ateiviai, nors dabar pradėjo į jį stoti ir vienas kitas ten gimęs lietuvis. Ansamblio vadovas — A. Petravičius. Dirigentas ir choro mokytojas — pian. A. Kuprevičius, taut. šokių vadovas — Namikas.

Pagaliau ir čia įsteigtas liet. kultūros fondas. Jo pirmininkas — prof. D. Gruodis, sekr. — E. Ryselienė, ižd. — Dr. P. Brazys.

BOLIVIJA

Bolivijoje yra keli iš seniau įsikūrę lietuviai, taip pat keli tremtiniai atvyko prieš porą metų, bet dalis jų vėl iškeliavo kitur: į Argentiną, Urugvajų. S. Cruco mieste A. Laurinavičius pradėjo gaminti net lietuvišką krupniką. Ir sekasi.

Fariziejaus namuose

(Užrašai dienų šešėliuose)

Vienoje Čikagos lietuvių kolonijoje pastebėjau per langą mažoje verslo įmonėje Vyties paveikslą ant sienos. Buvau tikras, jog čia esama susipratusio, patrioto lietuvio, kuris turi pakankamai drąsos viešai rodyti savo tautinį bei politinį subrendimą.

Kitą dieną surandu reikalą, užsuku ir susipažįstu. Jau pačioje pradžioje suabejojau jo perdėtu nuoširdumu naujųjų ateivių adresu. Apmečiau akimis aplinkui esamus daiktus ir nustebau kampe ant stalo pastebėjęs gulinčius keliolika egzempliorių "Vilnies".

— O ir "Vilnį" prilaikai! — sušukau pusgarsiai. Priėjęs paėmiau vieną egzempliorių ir pradėjau vartyti.

Kai staiga atsigręžiau, senio giliai vagotame veide matėsi keistas sumišimas. Nuleistos ir sunertos rankos trūkčiojo, o rankų pirštai nerviškai žaidė ir tikriausiai jis pats nejautė ir nepastebėjo. Pagaliau mikčiodamas pradėjo teisintis, jog jis "Vilnį" tik pardavinėjąs, nes toje gatvėje gyvena lietuviai kiekvieną dieną nuperką virš 40 egzempliorių...

— Na, o kiek parduodate kitų laikraščių, kurių čia nesimato? — pertraukiau jo kalbą.

Senis kažką po nosimi sumurmėjo ir pradėjo skųstis vargais, kurių jis nemaža turėjęs pakelti virš 30 metų gyvendamas Amerikoje. Kapitalistai išnaudoję darbininkus, todėl atsiradusi opozicija. Šiandien jie su darbininkais jau daugiau skaitąsi, nes biją jų keršto, revoliucijos. Jis pats per didelį vargą įsigijęs namus, mašiną, biznį, iš kurio ir dabar pragyvenąs.

— Keistai kalbi ir darai! — kreipiausi į jį. — Ant sienos kabo Vytis, todėl nemanau, kad esi "vilnietis". Bet kodėl po Vyties paveikslu platini ir pardavinėji "Vilnį"? Šiandien Lietuvoje net galvoti draudžiama apie Vytį, trispalvę. Už tai gręsia kalėjimas, ištrėmimas į Rusiją ir mirtis. Ar tamsta tą žinai? Ar tavo širdį neužgula sunkus nerimo akmuo ir ar sąžinės balsas neišmetinėja, kad pats savo patarnavimais prisidedi prie lietuvių tautos naikinimo, esi įrankis budelio rankose.

— Klysti! — atšovė storu pasikeitusiu balsu. — Netiesa. Lietuvoje šiandieną niekas nedraudžia laikyti Vytį ir tt. Darbininkai gyvena gerai ir yra patenkinti. Jūs visi meluojate... Nusikaltėliai...

Žodis po žodžio ir mūsų pasikalbėjimas įgavo aštresnę formą. Senis, kurio rankos virpėjo kaip drugio krečiamos, pasiliko prie savo nusistatymo. Jis taip pat negalėjo prileisti, kad bolševikai atima iš darbininko namą ir viską, kas gali sudaryti jo nuosavybę... Išeidamas prašiau, kad jis nukabintų Vytį ir išneštų iš tų patalpų, kur pardavinėjama "Vilnis".

— Vyties priedangoje vilioji ir klaidini klijentus, bet kartu varai pragaištingą lietuvių tautai darbą. Tai yra nepateisinama, piktas pasityčiojimas iš visko, kas kiekvienam lietuviui yra brangu ir miela.

Senis nieko neatsakė, bet kai aš gatvėje atsiradau, man pasidarė žymiai lengviau širdyje, tarytum būčiau pabėgęs iš enkavedisto rankų...

St. Džiugas.

Ryžtingi jaunuoliai būtini paramos

LAISVOSIOS EUROPOS KOMITETAS TURĖTŲ GLOBOTI LIETUVIŠKUS TALENTUS VISUR

Pažymėtinai baigusi Muencheno Muzikos Akademiją, gavusi Manhattenville Kolegijos diplomą ir pagyrimus Niujorke, Aldona Kepalaitė varžybų būdu laimėjo stipendiją gilinti savo pianistės talentą pas žymųjį Niujorko muziką prof. Karl Friedberg. Stipendiją skiria buvę šio garsaus profesoriaus mokiniai, dabar žymūs pianistai.

Baltimorės žymią amerikiečių Dailės Aakademijos Skulptūros klasę sėkmingai baigia dievdirbio sūnus Donatas Buračas, studijavęs Štutgarte. Kadangi neužtenka pragyvenimui kolegijos skiriamų pinigų, Buračas priešpiečiais dirba paminklų dirbtuvėje, o popiečiais mokosi. Paskutinėmis žiniomis Akademijos kad ir liberališkai nusiteikę profesoriai paskyrė $ 100 dolerių premiją Donatui Buračiui už jo skulptūrą "Lozoriaus prisikėlimas".

Nepaprastai sunkiomis sąlygomis visa eilė kanadiečių lietuvių studentų baigė studijas Toronte ir kitur, o kiti badmiriauja pasiryžę pasekti jų keliais. Dirbdami vakarais arba priešingai — dienomis, o vakarus skirdami mokslui, lietuvių tautos talentai negali pražysti visomis savo varsomis.

Aldonai Kepalaitei Alumnų stipendija apmokės tik mokslą, bet dvasia šventa ji nepragyvens. Donatas Buračas su $100 ilgai irgi neištvers.

Mūsų Lietuvių Grupė prie Laisvosios Europos Komiteto yra numačiusi visą eilę stipendijų JAV esantiems lietuviams jaunuoliams. Šiuo rašiniu mes norime pabrėžti, jog pirmenybė priklauso mūsų talentams-menininkams, o taip pat, kad Laisvosios Europos Lietuvių Grupės iždininkas prisimintų, kad nemažiau patriotiškai nusiteikusio lietuviško akademiško jaunimo Kanados Dominijoje. Jei Laisvosios Europos Komitetui tikrai rūpi parengti išlaisvintiesiems Baltijos kraštams intelektualų, valstybių sienos neturėtų būti neperžengiamos kliūtys.

Almus.

Dr. Janina Savickaitė-Sniečkienė, sekmingai baigusi New York universitete Odontologijos mokyklą, gavo dantistės teises ir pakviesta sekantiems mokslo metams profesoriaus asistente.

— **Otava.** — Kanados elektros energijos gamyba š.m. sausio-gegužės mėn. pakilo iki 24.096.319.-000 kilowatt valandų, kai pernai per 5 mėn. buvo pagaminta tik 20.541.809.000 kilow. val.

— **Atėnai.** — Naujas Graikijos kabinetas, su Sophocles Venizelos priešakyje, prisaikdintas liepos 30 d. Rugsėjo 9 d. šis kabinetas privalo pravesti naujus rinkimus.

Kanada pirko lėktuvų

Kanados vyriausybė iš JAV už 25 mil. dol. perka 100 dvimotorinių Mitchell tipo bombonešių. Dalis jų jau atskraidinti į Trenton. Kiti pakeliui. Tai jau ketvirtas stambesnis Kandos pirkinys JAV. Pirmiausia buvo užsakyta 75 Grumman Avenger lėktuvai, skirti kovai su povandeniniais laivais. Jie perduoti laivyno žinion. RCAF gavo 100 Mustang naikintuvų. Kitą 100 — Texan tipo treniruotės lėktuvų JAV paskolino Kanadai.

Naujai užsakytuosius bombonešius Kanada naudos lakūnų apmokymui. Mitchell bombonešiai yra gerai pažįstami Kanados lakūnams, nes jie sekmingai buvo panaudoti antrajame pasauliniame kare.

Nedarbas Kanadoje

Ontario Statistikos biuro nuomone liepos ir rugpiūčio mėn. kiek padidėsią bedarbių. Rugpiūčio mėn. laukiama maždaug tiek pat, kiek tuo pat metu buvo pereitais metais. Daugiausia bedarbių padidėją dėl to, kad eilė įmonių buvusios priverstos nemažai darbininkų atleisti ar tai dėl persitvarkymo bei prisitaikymo prie karinės gamybos. Betgi, žemės ūkyje darbininkų labai trūkstą. Pramonės bedarbių birželio viduryje buvę apie 36.500, o mėnesio gale jau 41.000.

Panašus reiškinys yra ir kituose Kanados miestuose, išskyrus kasyklų sritis bei medžio pramonę. Bet visur jaučiamas trūkumas specialistų bei kvalifikuotų darbininkų-meistrų, ypač aviacijos ir laivų statybos pramonėje.

Pakilo bedarbių skaičius Toronte

Trijų savaičių laikotarpy, nuo birželio 14 d. iki liepos 5 d., registruotų bedarbių skaičius Toronte pakilo 3.148. Šiuo metu yra 14.611 bedarbių. Bedarbių skaičiaus padidėjimo priežastis — produkcijos sumažinimas auto, namų reikmenų ir elektros pramonėje. Taip pat daugiau negu sezoniniai nedarbas padidėjo tekstilės ir odos pramonėje.

Namai su slėptuvėmis

Nepaslaptis, kad kanadiškos statybos namai yra perdaug silpnos statybos, kad galima būtų jais pasitikėti bombardavimo nelaimės atvejy. Vyriausybės jau seniai raginama statybon įvesti civilių apsaugai karo metu reikalingas slėptuves, tačiau rangovai iki šiol stato senoviškai. Otavoje vienas naujas rangovas, prieš pora metu atvykęs iš Prahos, kur sakosi praeito karo metu įgavęs patyrimo slėptuvių statyboje, pradėjo reklamuotis statąs namus su slėptuvėmis, apsaugančiomis net nuo atominių bombų. Jis buvo sukvietęs net žurnalistus pasižiūrėti savo naujosios statybos, deja, tiems slėptuvės neatrodžiusios pritaikintos atominiam karui. Ten pat dalyvavęs civilių apsaugos įstaigos pareigūnas aiškinęs, kad ir šie pastatai bombardavimo atveju, beabejo, sugriūtų, bet užtai rūsys įrengtas taip, kad jame esantiems žmonėms tai nieko nepakenktų ir jų gyvenimo ten nesutrukdytų.

Ir mes jau turime savų statybos rangovų. Ar nevertėtų ir jiems pasidaryti "slėptuvių statybos" specialistais?

Nuomos kontrolė Ontario provincijoje

Rugpiūčio 1 d. Ontario provincijos vyriausybė, rekomenduojama butų kontrolės komiteto — The Legislature Rent Control Committee — priėmė naujas 9 punktų nuomų kontrolės taisykles, kuriomis nuo rugpiūčio 1 d. panaikinamas "nuomų užšaldymas" ir, tam tikrais atvejais, leidžiama kelti nuomų kainas.

Patalpų, kurios statytos ligi 1947 m. birželio 1 d., nuomos bus ir toliau kontroliuojamos. Naujosios statybos nuomos nuo kontrolės pasiliks laisvos. Čia suminimas vienas antras atvejis, kuomet namų savininkas gali iškraustyti nuomininkus arba pakelti nuomą.

Pav., jeigu savininkas namą naudojo savo reikalams iki 1949 m. gruodžio 1 d. ir tik po t o buvo išnuomavęs, dabar, pareiškęs norą pats gyventi, nuomininką gali iškraustyti. Pirkusieji namus iki 1951 m. birželio 15 d., gali nuomininkus iškraustyti 6 mėn. laikotarpyje. Sąlyga, kad naujas namo savininkas būtų reikalingas patalpų pats arba jos būtų reikalingos giminėms: sūnui, dukteriai, motinai, tėvui, žentui, marčiai, uošvei arba uošviui.

Nuomas leidžiama kelti pabrangus namų mokesčiams, vandeniui, elektrai ir kitokiems reikmenims, laikantis ligšiolinės proporcijos. Nuomas galima kelti dar kitais atvejais, kai nuomininkas, nuomodamas butą iš trijų ar daugiau kambarių, bent vieną iš jų pernuomoja subnuomininkui. Nuomos pakėlimas galimas iki 10 proc. Taisyklėse yra ir kitų, galima sakyti, lakoniškai išreikštų priežasčių, kuriomis remiantis, savininkai gali kelti butų nuomas. Nors "užšaldymas" skaitomas atšauktu, tačiau butų kontrolės atstovai pabrėžia, jog jie "laikas nuo laiko" interesuosis tuo reikalu ir jį tikrins.

NAUJOS KNYGOS

Dr. Jonas Balys, Tautosaka apie dangų, išleido J. J. Bachunas, Sodus, Mich., 1951, 24 psl., kaina 60 centų.

Vargu ar rastume kitą mūsų mokslininką, kuris tremtyje būtų pasirodęs toks veiklus ir produktingas savo srityje, kaip Dr. J. Balys, prirašęs visą eilę rimtų straipsnių įvairių tautų folkloristiniuose žurnaluose, enciklopedijose ir išleidęs štai jau ketvirtą veikalą atskiru leidiniu. Pirmasis išėjo Vokietijoje, vokiškai, apie vestuvinius liet. papročius, antrasis išėjo jau Amerikoj, tai "Istoriniai padavimai", išleisti L. Kat. Spaudos Draugijos leid. Nr. 1, 1949 m. Čikagoje, ši knyga yra trečioji, o ketvirtoji, taip pat LK Sp. Draugijos tik ką išleista, — "Lietuviškos pasakos", tiesa, paruošta dar Lietuvoje, bolševikinės leidyklos išleista be autoriaus vardo, o dabar perspausdinta. Autorius taip pat pradeda leisti "L. Tautosakos Lobyną", kurio dvi knygos jau paruoštos ir renkamos prenumeratos joms išleisti. Pagaliau Dr. J. Balys, dabar profesoriaująs Indiana universitete, vykdo didelį darbą, rinkdamas tautosaką JAV išeivių tarpe. Nenuilstama jo energija galima tik pasigėrėti.

"Tautosakoj apie dangų" autorius apžvelgia lietuvių pažiūras į pagrindinius dangaus kūnus bei reiškinius: saulę, mėnulį, žvaigždes, vaivorykštę, pradėdamas nuo paties dangaus bei debesų. Autoriaus pratarmės žodis rodo, kad pagrindinis jo uždavinys atsekti senovės lietuvio pagoniškąsias pažiūras į dangaus kūnus, kai jie buvę laikomi dievybėmis, buvę garbinami, bet istoriniai šaltiniai nepaaiškina, kokiomis formomis buvę garbinami. Dėlto, esą, liekąs tik vienas kelias: "Kreiptis į šių dienų liaudį ir atsidėjus pajieškoti tokio gerbimo pėdsakus". Pratarmės pabaigoje autorius pasidžiaugia, kad "jau pati medžiaga atskleidžia mums gana turtingą ir įdomią lietuvio astronominę bei astrologinę pasaulėžiūrą".

Įdomios medžiagos randame knygutėje, tačiau, man rodos, kad mūsų tautosakininkų prielaida, kad tautosakoje pasireiškiančios pažiūros į gyvenimą ir gamtą būtinai yra labai gilios senovės pasaulėžiūros vaisius, yra perdidelis perdėjimas. Mūsų tautosakininkai paprastai iš istorinių šaltinių (ne visada visai tikrų!) susikuria vaizdą senovės lietuvių pažiūrų ir atsidėję jieško tokių pėdsakų tautosakoje, dažnai panaudodami iliustracijai ir abejotinus faktus. Man rodos, ir šį kartą autoriui būtų tikę ne "istorijos pailiustravimo" siekti, bet pirmiausia atsekti pratarmės gale paminėtą "astronominę bei astrologinę pasaulėžiūrą" lietuvio ir tik tada pabandyti nustatyti, katrie elementai toje pasaulėžiūroje yra seni, katrie nauji. Atrodo, tai būtų tikslesnis metodas lietuviškajai dvasiai bei pasaulėžiūrai pažinti ir mažiau rizikingas. Šiaip gi čia, kaip ir visuose mūsų tautosakininkų darbuose, užtinkame daug dalykų, dėl kurių vertinimo galima būtų ginčytis.

Prisimena Dr. J. Baldausko gynimas disertacijos, berods, apie "Vogtines vestuves" Kauno VD universitete prieš keliolika metų. Oponentas ex officio prof. Mykolaitis-Putinas tada padarė daktarantui, mano galva, rimčiausią priekaištą, kad daugelis citatų iš tautosakos, kuriomis paremiamos tezės, toli gražu ne būtinai rodo senovės pažiūrų išlikimą, bet gali būti išaiškintos kaip poetinės kalbos priemonės. Šitas priekaištas, man rodos, tinka ir visiem mūsų tautosakininkų darbams, neišskiriant ir čia minimojo. Prie ano priekaišto dar reikėtų pridėti kitų keletą. Juk amžių kely tauta įgavo naujo patyrimo, išgirdo daug naujų aiškinimų, kurie taip pat apvelkami poetine forma, tad tokie dalykai nebūtinai turi būti aiškinami išsilikę iš senųjų amžių. Daugumą tautosakinių pažiūrų galima išaiškinti kaip tik šitaip. Tad koks pagrindas priskirti tai pagoniškųjų laikų prietarams ar burtams? Paimkim keletą pavyzdžių.

Štai sakoma, kad sėti reikią prieš saulės tekėjimą arba jai nusileidus. Tada grūdų nelesią žvirbliai. Juk tai paprastas praktiškas pastebėjimas, kad greičiau sudygsta sėjant su rasa, negu į saulės išdegintą žemę. O kaip tai nuaiškina liaudies sąmojus, juk nesvarbu.

Argi ne poetinės kalbos vaisius mėnulio vadinimas "karalaičiu"? Juk viską, kas pranašu, išsiskiria iš vidutinumo, mūsų tauta vadina karališka. O mėnulio atmainų vaidmuo gali būti rišamas su patyrimu. Ir tautotyroje nereikėtų vien senųjų prietarų čia ieškoti, bet pasekti mokslinę literatūrą apie mėnulio reikšmę žemei bei augmenijai. Galimas dalykas, kad pasirodytų, kad čia ne vien prietarai, bet amžiais sukaupta išmintis, patyrimas. Galima labai suabejoti ir pateikiamų mėnulio formulių pagoniškąja kilme, ypač, kad daugumas jų yra vienos formulės variantai.

Paminima liaudies pažiūra, kad į saulę užtemimo metu nevalia žiūrėti gryna akimi, bet per aprūkytą stiklą, tačiau nepastebima, kad čia gryniausias praktiškas pastebėjimas, joks prietaras. Neturėdami kitų priemonių, lietuviai į saulės užtemimą visada tik per aprūkytą stiklą žiūrėjo. Ir gerai darė, nes jokia gryna akis neišlaikytų.

Nenuostabu, kad ,aušrinė - vakarinė' žvaigždė ypatingai pastebima. Juk ji pirmoji pasirodo, paskutinė dingsta. Nenuostabu, kad ji rišama su Trijų Karalių žvaigžde. Jos "palydovo" vietos surišimas su metų gerumu: jei ji prieky, tai geri metai, jei ji užpakaly — blogi, paprastas poetinis išradingumas. Jei aiškinama, kad čia gaspadorius ir tarnas, tai jau toli gražu ne pagoniškųjų laikų aiškinimas, nes ano meto socialinės sąlygos buvo kitokios, gaspadorių ir bernų nebuvo. Juk samdytos šeimos problema lietuviškajame kaime tėra nuo 18 amž. Tai kur čia pagonizmas?

Astronominės lietuvių žinios tikrai negausios, bet tai suprantama. Lietuviui gražu buvo dangaus vaizdu pasigėrėti, bet juo vadovautis mažai tereikėjo: vien laikui nustatyti. Dangaus kūnus geriau pažįsta tik jūrininkų tautos, kuriems jūrų platybėse iš žvaigždžių tenka nustatyti kryptį. Lietuviui dangus padėjo tik nustatyti, kada darbą pradėti ar baigti, t.y. laiką. Įdomu būtų buvę, jei autorius būtų galėjęs palyginti atstronomines žinias lietuvio žemdirbio ir pajūrio žvejo. Čia turėtų būti skirtumų.

Vaivorykštė "Dievo duotas ženklas, kad daugiau tvano nebebus". Tai, esą, vėlyvesnės kilmės pažiūra, atsiradusi bažnytinėje įtakoje. Bet nepriminta, kad visos tos pasakojimų puošmenos išplaukia iš fakto, kad vaivorykštė pasirodo paprastai po lietaus, jį lyg ir uždaro. Kodėl visų tų puošmenų neskirti tautos fantazijai, bet kažkokiam pagoniškajam palikimui? Išradingumo ir fantazijos tautai niekad netrūksta. Kodėl kiekviename prašmatnavime ar žodžių žaidime ieškoti šimtamečių reminiscencijų? Atsiminkim, kad amžių kely tauta turėjo visokios patirties, buvo veikiamas jos galvojimas visokiausių veiksnių. Reikėtų pabandyti juos atsekti. Senosios mitologijos rekonstrukcija yra didelis uždavinys, bet jis negali būti tautotyros vienintelis tikslas. Nejaugi pagoniškoji pasaulėžiūra buvo taip užkonservuota, kad į ją jau niekas nebejsiskverbė arba nejaugi šitie priedai jau bereikšmiai, nebūdingi tautai? Man rodos, mūsų tautotyrai reikėtų savąjį metodą koreguoti. Reikėtų ieškoti ne vien pagoniškųjų reminiscencijų, kur dažnai suklumpama, bet atskleisti visą lietuviškosios dvasios bei lietuviškosios kultūros turinį, panaudojant tam visų mokslų duomenis, bet ne vien kultūros istorijos.

Kalbamoje knygelėje autorius labai kondensuotai pateikia tikrai daug įdomios medžiagos. Stambiajame veikale, kuris greičiausia žuvęs Lietuvoje, ir kurio čia yra tik santrauka, beabejo, tos medžiagos buvo dar daugiau, tačiau metodo atžvilgiu ir anas vargu ar skyrėsi. Čia pareikštos pastabos greičiausia ir anam veikalui tiktų, kaip tinka ir visiems mūsų tautotyrininkų darbams. Berods tai ne jų, bet mokyklos yda.

Šiomis pastabomis toli gražu nenorėčiau mažinti autoriaus darbo vertės, bet visdėlto norėtųsi, kad mūsų tautotyrininkai dėl metodo pagalvotų ir tautosakoje ieškotų ne pagonies, bet viso lietuvio: ir su pagoniškojom reminiscencijom, ir su katekizmu, su išradingąja fantazija, su sapnininkų ir panašių šaltinių išmintim, o labiausia su poezijos rūbais apvilkta gyvenimiškąja bei gamtos reiškinių stebėjimo patirtim .

Dr. A. Stanys.

Redakcijai prisiųsta

Dr. Jonas Balys, Lietuviškos pasakos, II leidimas, iliustr. A. Vaičaitis, viršelis P. Augiaus, išleido LKSD Liet. Knygos Klubas, 2334 So. Oakley Ave. Chicago 8, Ill., 1951 m., 230 psl. Kaina 2 dol. 50 centų.

Lithuanian Bulletin, Vol. IX, Nr. 1-6, January-June 1951, 32 p.

Thaddeus V. Tuleja, Lithuanian Calvary, reprinted from **THE SIGN,** National Catholic Magazine, published by The Pas sionist Fathers, June 1951, 4 psl.

William Attwood and Seymour Freidin, Why Stalin Must Be Tried for Murder. Reprinted from Collier's for June 30, 1951.

Šv. Pranciškaus Varpelis, 1951 m. Nr. 7., 193-224 psl.

Austrijos Lietuvių Bendruomenės Informacijos, 1951 m. liepos mėn. 7 d. Nr. 12 (48), 8 psl., rotat.

Gimtoji Šalis, Belgijos liet. dvi savaitraštis, 1951 m. liepos 15 d., V mt., Nr. 14.

Ateitis, 1951 m. Nr. 5, 145-168 psl., 19 iliustracijų.

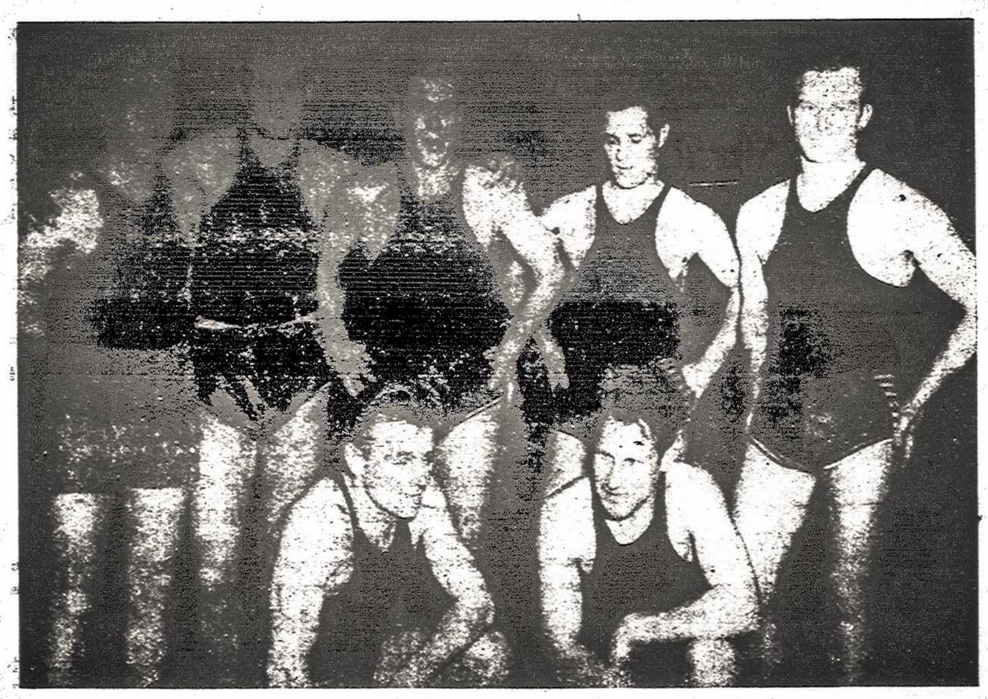

Toronto Sporto Klubo "Vytis" pimmoji krepšininkų komanda. Vidury stovi komandos kapitonas St. Mackevičius. Foto Aug. Sukausko — klišė "Lietuvių Dienų".

Iš gyvenimo okupanto replėse

Antrasis LTSR "jaunųjų rašytojų pasitarimas"

Partijai pakartotinai paspaudus, "jaunieji" lietuviai rašytojai susirinko Vilniuje "pasitarti". Pasitarimą atidarė T. Tilvytis, o prezidijuman buvo išrinkti: Preikšas, Bieliauskas, Raguotis, Venclova, Šimkus, Baltušis, Korsakas, Tilvytis, Reimeris, Vienuolis-Žukauskas, laikraščių redaktoriai: Šulcaitė, Jonynas ir kit. Pirmas kalbėjo J. Šimkus, plačiau apsistojęs prie jaunųjų J. Avyžiaus, A. Pakalnio ir M. Sluckio kūrinių. Jo nuomone, tiek jie, tiek daugumas lietuvių rašytojų, esą perdaug nutolę nuo "tarybinės liaudies"... Bet visų pirma "mes turime įsisąmoninti visų mokslų mokslą — marksizmą leninizmą. Be šio mokslo neįmanomas rašytojų nei idėjinis, nei meninis augimas"... Sekantis pranešėjas Tilvytis paminėjo kitus jaunuosius rašytojus: A. Jonyną, V. Grybą, J. Macevičių. Jonynas su Macevičium parašę "tikrai vertingą" veikalą "Kolūkiečių laišką drg. Stalinui". V. Grybas išleidęs antrąjį poezijos rinkinį "Priesaiką". Jis žymiai pastebėjęs jaunosios V. Šulcaitės augimą. Ji einanti "teisingu keliu". Dėl atitrūkimo nuo tarybinės tikrovės negalinti sukurti vertingesnių eilėraščių T. Rostovaitė. Per silpnai Tilvyčiui augą P. Keidošius ir E. Selelionis. Daug rimtų klaidų esą pas jaunuosius poetus J. Andriuškevičių, A. Stankevičių, J. Vaičiulionį, V. Blozę, V. Rudoką, A. Martinaitį, T. Kryževičiūtę, J. Žibą ir kit.

J. Baltušis kalbėjo apie lietuvių dramaturgiją. Esą daug parašyta: B. Dauguviečio pjesės "Nauja vaga" ir "Uždavinys", A. Griciaus "Skeveldros" ir "Liepto galas", J. Gustaičio ir J. Chlivickio "Obelys žydės", A. Guzevičiaus "Kalvio Ignoto teisybė". Dramaturgų trūkumas esąs tas, jog jų daugumas vaizduoją praeitį, bet nei vienas nevaizduoją "bolševikų partijos vadovavimo, apie jos šaunųjį tarybinį jaunimą, jo priešakinį būrį komjaunimą". Jauno dramaturgo J. Čyžiaus pjesė "Išlaisvinta Jaunystė" dar perankstyvas darbas. Jis daug kur prasilenkęs su "gyvenimo tikrove".

Drg. Sluckis kalbėjo apie vaikų literatūrą, primindamas kokią didelę reikšmę jai skirianti partija ir tėvas Stalinas. Vaikams buvo parašyta: V. Reimerio "Draugystė", poema; A. Matučio "Rinkiniai"; V. Valsiūnienės eilėraščiai vaikams; H. Korsakienės "Dovana; L. Janušytės apysakos "Pirmosios dienos ir "Žalioji šeima"; V. Mažiūrino, A. Baltrūno ir kitų. Pasak Sluckio, vaikų literatūroje permaža vaizduojamas mokyklinis gyvenimas, nepavaizduojamas komjaunimas, neiškeliama vaikams stachanoviečių, pirmūnų reikšmė. A. Skinkys rašąs perdaug abstrakčiai, A. Beriozovo "Laimėjimas", A. Markevičiaus "Skulptūra" parašyti neteisingai. A.Matutis "nepažįsta vaikų rašydamas, jog jie trokštą žaisti".

K. Korsakas kalbėjo apie kritiką. Nors esą keli gabūs kritikai, bet bendrai paėmus ši sritis LTSR esanti apleista. Ypač dėl to kalti: Tarybinių Rašytojų Sąjunga, Universiteto ir Pedagoginio Instituto literatūros katedros, leidyklos ir patys jaunieji rašytojai, sako Korsakas. Pas jaunuosius kritikus esą perdaug "formalizmo ir objektyvizmo liekanų, jie permenkai pažįstą stalinizmą-leninizmą".

Taip gerai išsivanoję, gegužės 12 d. Vilniaus Universiteto Aktų salėje suruošę literatūrinį vakarą, žiauriai po padu laikomi lietuviai menininkai dar po poros dienų diskusijų išsiskirstė.

LTSR Mokslų Akademijos sesija Vilniuje

Balandžio pabaigoje įvyko visuotinis narių susirinkimas, kuriame pranešimą darė pirmininkas prof. J. Matulis. Prie akademijos buvo prijungti du nauji institutai: Melioracijos bei Miškų Ūkio, o Žemės ūkio praplėstas. Prie Biologinio instituto įsteigta biologinė laboratorija, prie Technikos — laboratorija pluoštinėms medžiagoms tirti. Suorganizuotos 24 mokslinės eksp edicijos. Parengtos svarbiausios temos: "Vietinių energetinių resursų schemos sudarymas LTSR ūkiui", "Statybinių medžiagų gamyba iš vietinių žaliavų". Pasak Matulio, "dar tebėra didelių trūkumų institutų mokslinių grandžių ideologiniame darbe".

Be jo kalbėjo prof. Bielukas, drg. Tarvydas, prof. Daukšas. Dr. Girdzijauskas papasakojo, kaip medicinos institutas populiarina drg. Pavlovo materialistines idėjas. Drg. Žiugžda nurodė, kad istorijos institutas 1950 m. gvildenęs labai svarbius lietuvių tautos momentus: darbo žmonių kovą už Tarybų valdžią LTSR, didžiosios rusų tautos pagalbą lietuviams, buržuazinių partijų veido demaskavimas ir tt. Institutas parengė studiją "1920 m. Kauno įgulos kareivių sukilimas". Drg. Valius aiškino Mičiurino mokslo įtaką biologijoje. Drg. Vazalinskas priminė, jog Žemės Ūkio Institutas glaudžiai bendradarbiaująs su kolūkiais. Drg. Korsakas kalbėjo Literatūros Instituto vardu. Diskusijose dalyvavo: Purėnas, Krišč iūnas, Broniukaitis, Bulavas, Dalinkevičius, Pakarklis, Čepulytė, Maniukas, Venclova, Indriūnas, Balčikonis, Budrys, Šklėrius, Lašas, Brašiškis.

Rūpinasi terminologija

A. Žibikas, Žemės Ūkio ministerijos tarnautojas rašo, kad kas nors suvienodintų gausybes terminų, kuriuos į Lietuvą atnešė "aukšta tarybinė kultūra". Šiuo metu jų esama tiek daug, jog net "priešakiniai" darbuotojai juose negalį susigaudyti.

Posėdžiauja kalbininkai

Pasinaudodami propogandos tikslu menininkams suteikiama "laisve" lietuviai mokslininkai sugeba darbuotis ir lietuvių tautos labui. Kovo mėn. pabaigoj Vilniuje Mokslų Akademijoj įvyko dviejų dienų konferencija, kurioj J. Senkus skaitė pranešimą "Lietuvių tarties normalizacija", Prof. J. Balčikonis "Aktualiausi lietuvių kalbos kirčiavimo dalykai", A. Lyberis "Kirčiavimas literatūrinės kalbos žodyne", be to pranešimus skaitė aktoriai, B. Lukošius, Radiofono direktorius H. Žabulis, mok. J. Deksnys. Konferencija buvo surengta Lietuvių Kalbos Instituto. Konferencijoje dalyvavo ir Vilniaus Universitete dėstąs rusų kalbininkas B. Larinas. Visdėlto "savas" turėjo dalyvauti!

Jaunieji LTSR aktoriai premjeroje

Paskutinėje Vilniaus Lietuvių Dramos teatro premjeroje "Prarastieji namai", kuriuos surežisavo A. Radzevičius, dekoracijas parengė J. Surkevičius, vaidino: M. Mironaitė, L. Kupstaitė, J. Kavaliauskas, B. Bratkauskas, S. Valančiūnaitė, A. Budrikaitė, G. Dauguvietytė ir kit.

VINCAS RAMONAS

Dulkės Raudonam Saulėleidy

(Ištrauka iš tik ką pasirodžiusio romano)

(Pabaiga)

Visiems išeinant iš valgomojo, Julija kažko įsmuko į virtuvę. Atsisveikinęs su Gudynu, Žolynas grįžo į savo kambarį. Pravėręs duris, jis staiga stabtelėjo — prie stalo sėdėjo Julija ir vartė knygą.

— Jūs man atleiskit, — prabilo atsistodama ir stengdamasi nusišypsoti. Lyg prisipažindama kalta. — Aš pabėgau, aš neturėjau kur kitur pasislėpti.

— Koks gi pavojus jums gresia?

— Argi jūs nepastebėjot?

— Bet čia joks pavojus...

— Taip, bet mano tėvai nori... jie verčia... Na, to nebus!

— Žinoma, jis per senas jums.

— Ne, ne tas. Čia ne metai. Čia kepta antis ir vyno stiklas.

— Ir Maironio rūtelių darželis! — pridėjo Žolynas.

Abudu nusikvatojo. Besijuokdama ji net griebėsi už Žolyno rankos. Kai Žolynui juokas praėjo, jis tik tada pajuto, kad ji glosto jo ranką. Tur būt, užsimiršusi. Vis dar besijuokdama.

Jų akys susitiko, ir ji staiga susigriebė, — susiėmė rankas ant kelių ir sumišusi žiūrėjo į langą. Tyla.

— Aš jums, be abejo, atrodau labai keista. Tiesa? — prabilo ji po valandėlės. — Tai dėl to, kad aš gyvenimą, žmones labai mažai pažįstu. Aš su žmonėmis labai mažai susitinku. Taip jau ątsitiko. Tokia jau mūsų šeima... Aš tik daug skaičiau, net per daug. Ar ne juokinga, kad aš pažįstu tik romanų žmones, aš jaučiu, galvoju, o kartais ir pasielgiu taip, kaip poezijos knygose parašyta. O žmonių papročiai taip neleidžia. Man sako: "Šitaip galvot negalima", arba vėl: "Tu perdaug atvira", "Tai tik svajonės". Blogiausia, kai širdis traukia, o poezija viską apgaubia mėlynu svajonių šydu, o rausvi saulėlydžiai dar padrąsina. Taip, atrodo, viskas galima ir taip gražu! Jūs pamatysit — aš būsiu labai nelaiminga.

— Jūs truputį sujaudinta, panele. Tos nelaimės, kuri dabar ten kalbasi su jūsų tėvais, jūs lengvai galit išvengti.

— Ne tas... — atsakė ji sumišusi. Pažiūrėjusi jam į akis, pridėjo: — Nelaimė štai kur: mylinti moteris turi taip pat būti myli ma, nes kitaip jai nėra gyvenimo

Julijos žvilgsnis jam viską pasakė. Jam pagailo šitos mergaitės, šitų švelniai mėlynų akių, laukiančių atsakymo. Jam buvo nesmagu, kad negalėjo jai nieko atsakyti. Jis tylėjo:

Julija pasiėmė nuo stalo knygą.

— Jūs labai gražiai pasirašot savo pavardę. O žinot — aš vakar taip sau ėmiau ir sutrumpinau jūsų pavardę: Žol! Koks gražus prancūziškas žodis! Aš jus dabar taip ir vadinu viena sau. Kaip gražiai ir teisingai jūs tada kalbėjot. Tik kraujas daro stebūkus! Aš negaliu užmiršti. Kaip aš jus suprantu! Jūs paskolinsit man šitą knygą pasiskaityti?

— Mielai. Bet aš irgi neturiu ką skaityti. Paskolinsit?

Mielai. Kaip jums pasisekė palydėti panelę Bronę? Kaip jums patiko pas juos? Papasakokit.

Mielai.

Julija susijuokė ir sudavė jam per ranką knyga.

— Pasakokit. Panelė Bronė puiki mergaitė. Tiesa? Ji labai graži. Kokia ji gero būdo!

— Aš per mažai ją pažįstu.

— Bet kad ji graži, tai jūs turit pripažinti. Tiesa? Jūs ją būtinai pamilsit, o gal jau...

— Taip, ji graži.

— Ji mano draugė. Geriausia draugė. Jūs pamilsit ją. Aš jau žinau. Ji tokia gerutė. Jeigu jūs ją pamiltumėt, aš būčiau tokia laiminga... aš taip... džiaugčiausi, jeigu jūs vienas kitą pamiltumėt, ponas Žoly?

— Kodėl?

— Ot, taip sau. Taip sau ir gana. Aš jums to niekuomet, niekuomet... nepasakysiu. Ne, ne, nepasakysiu, ponas Žoly.

Ji numetė knygą ant stalo ir ėmė sukinėti žiedą ant savo išblyškusios rankos piršto.

— Bet man jos kiek gaila: ji nepakankamai išsilavinusi. Ji sako: forfelis, konstantuoti...

— Bet tai menkniekis!

— Ne, jūs man nesakykit, — atkirto ji piktai. — Tai išsilavinimo trūkumas. Nesiginčykit! Tas rodo, kad ji turi r daugiau trūkumų, tik reikia mokėt pastebėti. Pavyzdžiui, nors ji ir labai graži, bet jos kakta per žema.

Į duris pasibeldė ir greitai įėjo Norkaitis.

— Mes jos ieškom, o ji štai kur, Julyte, labai nepatogu, kad... na... ponas daktaras gali kažin ką pagalvoti.

— Ką gi jis gali pagalvoti?

— Pati supranti: jeigu yra svečias, tai...

— Jis gi jūsų svečias. Ką aš ten veiksiu, kur kalbasi seni žmonės. O jeigu ponas daktaras moka galvoti, tai jis seniai turėjo pagalvoti.

Julija nutilo.

— Paklusnumas, dukrele, pirmoji vaikų pareiga. Kas klauso tėvų, bus laimingas ir šioj žemėj.

— Ach, Viešpatie,... Gėda, tėveli.

Julija susierzinusi pagriebė nuo stalo knygą ir spruko pro duris.

Norkaitis palydėjo ją akimis ir valandėlę tylėjo.

— Man rodos, gerbiamasis pone, kad jūs jau spėjot... taip, spėjot, sugalvoti kištis į mūsų šeimos reikalus...

Norkaičio lūpos drebėjo.

— Ponas Norkaiti!

— Palaukit,... Kaipgi išaiškinti tą faktą... šitą liūdną, tiesiog skaudų faktą, kad aš ją randu čia?

— Ir ką gi jūs čia blogo radot? Argi aš turiu prikalti prie durų raštelį: "Mergaitėms įeiti draudžiama"?

— Jūs išsisukinėjat, mielas pone, bet aš jus įspėju. Aš jau numačiau, kur mano dukters laimė, ir niekam neleisiu jos griauti. Rūpintis vaikų laime yra tik tėvų pareiga! O jūs žaidimą meskit. Bus geriau. Sakau — bus geriau! Aš be pasigailėjimo sunaikinsiu visas kliūtis. Taigi. Manau, kad jūs apsigalvosit, suprasit mane, ir mums nebus ko pyktis.

Norkaitis linktelėjo ir pamažu išėjo pro duris.

— Tai tikra kiaulystė! — sušuko Žolynas kažkam, likęs vienas.

Jis nuėjo pas Kubilių ir viską jam papasakojo.

— Aš tau sakiau, kad jis privers dukterį.

— Netikiu. Tiesa, ji nusileidžia, bet... Kokia ji keista!

— Keisti visi žmonės.

— Kartais ji naivi, o kartais ji pakalba visai išmintingai. Kartais per daug drąsi. Man viena aišku — ji gali taip pasielgti, kad velniai žino, kas iš to išeis.

— O tu Norkaičio žodžius atsimink. Tau nemalonumų tikrai bus.

Kubilius užsuko radijo aparatą. Kaunas — lai gyvuoja Stalinas! Maskva — lai gyvuoja Stalinas!

Mostelėjo ranka, vėl išjungė ir atsiduso:

— Norėčiau būti Amerikoje!

Žolynas žiūrėjo į lango stiklą ir matė tą Bronės nusišypsojimą... ten, kaime, seklyčioj, kai ji pasakė labąnakt. Dobilo žiedą matė ir tą tamsų, sunkų žvilgsnį.

Parduodant ar perkant namą mielai Jums patarnausiu!

Žinau lietuvišką skonį ir norą. Galiu sudaryti paskolas. Veltui suteikiu informacijas apie parduodamus namus, paskolas, biznius ir tt. Jūsų patarnavimui

VACYS VASILIAUSKAS

skambinkite telef.: LA 4817, LA 5804, LO 7871

933 Bloor Street West

(1 blokas į vakarus nuo Ossington Ave.)

J. Green Real Estate

Bavarų pranašystės

(Atkelta iš 2 psl.)

matau atskrendant ir iš rytų, kurie nuskris į vakarus ir ant didelių vandenų numes ką tai baisaus. Vanduo pakils į viršų kaip koks stulpas ir vėl atgal nugrius viską nušluodamas. Bus žemės drebėjimas ir didelė sala bus pusiau sunaikinta (Anglija?). Šis žygis ilgai netruks, aš matau 3 brūkšnius: gai tai bus 3 dienos, gal 3 savaitės, o gal 3 mėnesiai. Tačiau nebijokite, mūsų krašto nuo Watzmanno ligi Wendelsteino šis sunaikinimas nepalies, nes mus globoja Altoettingo Dievo Motina (tremtiniams gerai pažįstama stebuklingoji Dievo Motinos vietovė). Kitur bus blogai".

Toliau jis pasakė: "Didelis miestas su augštu geležiniu stulpu visas dega (Paryžius?). Bet jį padegs savi žmonės, ne tie, kur atžygiuos iš rytų. Aš tikrai žinau, kad miestas bus su žeme sulygintas. Italijoje bus labai blogai. Bus nužudyta daug žmonių, bet Šventasis Tėvas pabėgs; žus daug dvasiškių ir bus sugriautos bažnyčios". Bet vėliau popiežius sugrįš ir net tris karalius karūnuos.

Iš pradžių bus labai blogai, bet vėliau pamažu visko atsiras. Išnaikintose vietose bus tiek daug čemės, kad kiekvienas gaus tiek, kiek tik jis norės, nes nebebus žmonių. Rytų kraštuose bus labai baisu ir žmonės ėsis kaip žvėrys, bet galop Kryžius laimės ir vėl bus garbinamas".

Paklaustas, kaip išrodo ta "dėžutė", kurią lėktuvas numes, jis pasakė: "Dydžio maždaug 25 x 25 cm., juoda. Tai velnio trupinys. Kai ji sprogsta, tai pasirodo geltonos ir žalios dulkės ar dūmai, kurie nukrenta žemėn ir viską sunaikina. Žmonės nuo tų dūmų visai pajuoduoja ir mėsa nuo kaulų nukrenta, tokie tai baisūs nuodai". Kaip žinome, atominė bomba kiek kitaip išrodo. Gal būt tai yra tie naujieji atominiai ginklai, kuriuos amerikiečiai gamina ir kurie galės būti panaudoti sekančiame kare.

Pranašystės lieka pranašystėmis ar jos išsipildys, valia tikėti ir netikėti, bet pasiskaityti tikrai galima.

Ant. Bernotas.

Waterbury, Conn.

Kaip Samurajai atsisveikino MacArthurą

Tą pačią dieną, kai Japonijos generaliniam gubernatoriui Vašingtono politikai įsakė apleisti savo postą, japonų minios pradėjo rinktis prie jo rezidencijos. Jie reiškė didelį nepasitenkinimą politikų mostu ir rodė didžiausios simpatijos nugalėtojui.

Amerikos sargybiniai mėgino minias išsklaidyti, tačiau nepajėgė. Naktį masės dar labiau išaugo. Sekančią dieną į Tokio pradėjo plūsti minios iš tolimesnių apylinkių. Sostinė nebegalėjo sutalpinti tų netikėtų svečių. Parkuose, aikštėse ir gatvėse buvo pilna žmonių. Miesto administracija skubiai suorganizavo 10.000 pagalbinių policininkų. Spaudos agentūros per garsiakalbius ir radio kvietė mases išsisklaidyti, tačiau tai nedavė rezultatų. Žmonių masės augo ir augo. Buvo choru šaukiamas generolas ir dainuojamos dainos. Garsiakalbiais šiaip taip tvarkomas gatvių judėjimas ir pranešinėjama apie generolą.

MacArthurui paliekant Japoniją minia išaugo iki 2 milijonų!

Jau iš pat ryto gatvėse didžiausia spūstis. 29 kariški lėktuvai skraido virš Tokio. 30 kraštų atstovai nekantriai laukia atsisveikinimo ceremonijų. 2 milijonų minia šaukia, nekantrauja. Išeina generolas. Matytis susijaudinęs. Minia šaukia, lyg norėdama perrėkti visą pasaulį ir verkia. Policija vos, vos sulaiko minią. Orę pasigirsta 19 patrankų šūvių. Atsisveikina visų akredituotų valstybių atstovai. Atsisveikinimo ceremonijos baigiasi. Tačiau tuo momentu įvyksta kažkas netikėto. Garsiakalbiai praneša, kad atvyksta "tekančiosios saulės sūnus" — Japonijos imperatorius. Minios valandėlei apmiršta, lyg nesuprasdamos apie ką eina kalba. Garsiakalbiai žinią kartoja. Lyg burtininko lazdelei pamojus, japonai puola ant žemės. Prie tribūnos privažiuoja trys limuzinai. Iš vieno išlipa imperatorius. Jis ilgai spaudžia generolo ranką ir . . . verkia.

Taip garbingų samurajų kraštas atsisveikino savo gubernatorių-nugalėtoją.

Milijonai žmonių jį sveikino Amerikoje, o Stalino saulės šildomieji trynė rankas, kad pavyko pašalinti dar vieną ir gal būt labiausiai prieškomunistinį ir įtakingą asmenį. Prieš kiek laiko, Rusijai spaudžiant, buvo pašalintas Amerikos gubernatorius Vokietijoje gen. Clay, didelis bolševikų priešas. Reikia tikėtis, kad gen. MacArthuras kaip ir gen. Clay įsijungs į viešą prieš-bolševikinę veiklą. **St. Bs.**

Gandai apie naują atominį rusų bandymą

Pereitą savaitę komunistinės Kinijos spauda pranešė, kad gegužės 27 d. Kinijos Sinkiang provincijoje išsiveržęs ugniakalnis. Pasaulio spauda tuojaus pastebėjo, kad tame rajone vulkaninių kalnų nėra ir metė spėjimą, kad ugniakalnio išsiveržimu norima pridengti atominės bombos sprogdinimo bandymus. Ta proga papilta eilė visokių spėjimų, tačiau teisybės niekas nežino.

Sovietai, kiek yra žinoma, savo pirmąją atominę bombą išbandė 1949 m. rugsėjo 23 d. Apie tai vėliau kalbėjo ir prez. Trumanas. Buvo manoma, kad dabar rusai stato įrengimus tokios bombos gamybai. Jei dabar ištikrųjų būtų buvusi susprogdinta antroji bomba, išeitų, kad jie laboratorijose pasigamino naujo tipo bombą. Pirmoji buvo tokia, kaip amerikiečiai numetė Nagasaki.

— Niujorkas. — JAV komunistų organas "The Daily Workers" pradeda šlubuoti. Užsibrėžtam surinkti $200.000 fondui nepritenką $25.000. Dėl to vietoj 12 psl. jis pradėjo eiti tik 6 psl., o atskiro numerio kainą nuo 5 ct. pakėlė iki 10 centų.

— **Londonas.** — Pastarojo gyventojų surašymo duomenimis, D. Britanijoje, kartu su šiaurės Airija, yra 50.210.472 gyventojai. Londonas yra veik pavijęs Niujorką: Londone 8.346.137, o Niujorke 8.573.403 gyv. Tirščiausiai gyvenama Anglijos sritis yra Wales — 750 gyv. kvadratinėje mylioje.

— **Otava.** — Per birželio mėnesį Kanados vyriausybė davė $13.000.000 kariškų užsakymų.

— **Otava.** — Kanados ir JAV Raudonieji Kryžiai pasirašė karo atvejui bendradarbiavimo sutartį. Jie veiks civilinių apsaugos organų žinioje pasienio rajone visai nesivaržydami su sienomis — kur kam bus arčiau nelaimės vietos.

— **Otava.** — Kanados karo vadovybė pereitą savaitę buvo pakvietusi visus karo atstovus į karinę Petawawa stovyklą, išskyrus Sovietų atstovą. Dėl to neatvyko ir čekų bei lenkų karo ataše. Rusas nebuvo pakviestas dėl to, kad ir Maskva neleido apžiūrėti savo kariškų įrengimų.

Molotovas kaltina Tito

Varšuvoje įvyko iškilmės 7 m. sukakties nuo vad. Tautinio Lenkijos Išlaisvinimo Komiteto sudarymo, davusio pradžią dabartinei komunistinei vyriausybei. Iškilmėse dalyvavo sovietų atstovai Molotovas ir maršalas Žukovas, apie kurį lig šiol nebuvo nieko girdima, o be to, atstovai visų satelitinių valstybių ir R. Vokietijos vicepremejras Ulbricht. Pasirodė viešai ir mašalas Rokossovskis.

Molotovas savo kalboje griežtai puolė Jugoslaviją, kaltindamas, kad Tito ir jo užsienių r. ministeris Kardelij bei vidaus r. ministeris Rankovič atėmę iš piliečių revoliucijos keliu iškovotas laisves, grąžinę kapitalizmą ir įvedę fašistinį režimą. Jugoslavijos liaudis betgi rasianti kelią savajai laisvei atgauti bei Tito fašistiniam režimui likviduoti. Vakarų demokratijas Molotovas ta proga kaltino atvirai ruošiantis III pasauliniam karui.

75.000 metų senumo žmonių palaikai

Pensylvanijos universiteto profesorius, antropologas, Arleton S. Coon, padedamas geologui iš Harvard universiteto Louis Dupree, šių metų pradžioje bekasinėdami griuvėsius netoli Behshrahr prie Kaspijos jūros, užtiko tris žmonių skeletus iš pleistoceninio amžiaus.

Skeletai rasti prasikasus pro tris žvyro ir 3 smėlio sluogsnius, maždaug 39 pėdų gylyje. Mokslininkų nuomone, šie žmonės yra gyvenę maždaug apie trečio tarpledyninio perijodo pabaigą, maždaug prieš 75.000 metų. Iš to daroma išvada, kad žmogus (homosapiens) yra daug senesnis, negu, pav., vadinamasis Niedertalio žmogus, gyvenęs prieš 50.000 metų, evoliucijonistų laikomas subhumaniniu tipu.

Iš kartu rastų poleolitinės kultūros įrankių ir daiktų spėjama, kad šie žmonės buvo medžiotojai. Visi trys priešistoriniai žmonės, matomai, sėdėjo rūsyje prie židinio ir įlūžęs stogas juos palaidojo. Mokslininkai nustatė, kad skirtumas tarp modernaus žmogaus ir rastų skeletų yra tik nevienoda smegenų daubos talpa kaukuolėje. Rastųjų skeletų smegenų daubos talpa maždaug 70 kūbinių colių, o modernaus žmogaus talpa—maždaug 88 kūbiniai coliai. Anų laikų žmonių būta labai panašių į šiandieninius. Jie buvo maždaug 5 pėdų ir 8 colių aukščio, masyvios kūno sudėties, su didelėmis rankomis ir kojomis, ilgais dantimis ir stipriu, pilnai žmogišku, smakru.

— **Paragvajus,** kuris buvo taip išsireklamavęs priimsiąs pas save kalmukus, pabėgusius iš Rusijos, atsisakė juos priimti po to, kai sužinojo, kad kalmukai važiuoją pas juos "tik laikinai" ir prie pirmos progos grįšią į savo gimtąjį kraštą.

SPORTO ŽINIOS

Sportas Tarybų Lietuvoje

Šachmatų pirmenybės LTSR

Kada mūsų Tautvaiša parsiguldė Čikagą, o Vaitonis vers Kanadą, tėvynėje, Vilniuje meisteriu yra drg. Cholmov. Liepos 8 d. Vilniuje pasibaigė visos motinėlės Rusijos "Spartako" klubo pirmenybės. LTSR meistras Cholmov buvo nugalėjęs Rusijos respublikos meistrą Nežmetdinov, bet prakišo Saigin ir Kirilov. Žaidė ir Vistaneckis. Tomis pačiomis dienomis vyko LTSR jaunių pirmenybės, kuriose pirmavo vilnietis Kirjatski, "kaunietis" — Maslov, kaunietis Misiūnas ir vilnietis Kaganovicz.

Lietuviškai skamba LTSR šachmatininkų pavardės, ar ne?

Moksleivių Spartakiada Vilniuje

Joje dalyvavo apie 600 LTSR mokinių, kuriuos pasveikino drg. Knyva, švietimo komisaras. Pirmą ir geriausią rezultatą pasiekė kaunietis lengvaatletas Ramonaitis nubėgęs 800 metrų per 2 min. 2,7 sek. Panevėžietė Ruzgaitė nušoko į tolį 5.06 m. Didžpetrytė (Utena) ir Daktaraitė (Klaipėda) pasiekė šuoly į aukštį — 1,42 m. Jaunių grupėje Juozakas (Panevėžys) nušoko į tolį 6,17 m., Žukaitė iš Vilniaus nustūmė rutulį 10,35 m., mergaičių grupėje Galvanauskaitė (Vilnius) nusviedė ietį 26,44 m. Dviratininkų varžybose laimėjo kaunietis Rainys — 25 km. per 47 min. 40 sek. 10 km. mergaitėms laimėjo "kaunietė" Kuvakina. Iš plaukikų pasižymėjo Pačiulis (Kaunas) — 100 m. krūtine — 1 min. 21 sek.; 50 m. nugara — Kareckaitė (Kaunas) — 50,9 sek. ir Fricas (Kaunas) — 41,1 sek. Kiti pasižymėję kauniečiai buvo Gudelytė, Jakševičius, Sukackas, pasiekę naujus LTSR rekordus. Buvusios įdomios krepšinio pirmenybės, ypač tarp Kauno ir Panevėžio rinktinių. Stiprūs esą ir marijampoliečiai.

Apdovanotas šachmatų meisteris

Edvardas Pažėra, Sao Paulo, ir šiais metais šachmatų pirmenybėse gavo pirmą vietą. Prieš pora metų tame pačiame Caieiras klube jis buvo apdovanotas aukso medaliu, o dabar — jam bus įteikti kelioniniai šachmatai su lenta, kurioje auksinėj lentelėj bus išgraviruotas tam tikras įrašas.

STALIUS

KONTRAKTORIUS

medžio, cemento, "arborite, tiles" ir kiti maži bei dideli darbai.
Viduje ir lauke.

JON. GREIČIŪNAS
Telefonas ME 7651
91 HILLCREST DRIVE. TORONTO

HIGH PARK CHIMNEY SERVICE

Valome, statome naujus ir taisome senus kaminus ir tvarkome gazo ir alyvos krosinių linijas (transitlining).

K. DARGIS
54 Indian Trail, Toronto. Telef. LL 2252

AR APDRAUDEI VISKĄ KĄ TURI?

Visais apdraudimo reikalais kreipkitės į:

Y. ONYSCHUK
INSURANCE & REAL ESTATE
Susikalbu įvairiomis kalbomis.
Perku ir parduodu, keičiu įvairias nuosavybes
1165 Dundas St. W. Toronto. Norint skambinkit: KE 5944.

LIETUVIS LAIKRODININKAS

FRANK BOCHULIS

Taiso ir parduoda naujausius įvairių rūšių laikrodžius. Galima įsigyti žiedų. Parduodamos įvairios auksinės ir sidabrinės prekės. Už darbą garantuoja. Kainos prieinamos.
Atidaryta iki 7 val. vakaro.
272½ QUEEN ST. W. TORONTO

Lietuviška Moterų Plaukų Kirpykla

JANET'S BEAUTY SALON

346 Broadview Ave. (kampas Gerrard), Toronto.
Skambinkite GE. 6620. Atidaryta kasdien 9-9 val.
Savininkė J. Viliūnienė.

Life – Fire – Auto
VITOLDAS KRUPAVIČIUS
GENERAL INSURANCE SERVICES
Tuoj pat draudžia: automobilius, brangenybes, rūbus, baldus, įmones ir namus nuo ugnies ir vagysčių. Taip pat veltui suteikia informacijas ir patarimus.
LIFE INSURANCE
Bet kokioms informacijoms telefonuokite ar kreipkitės asmeniškai
55 YONGE ST. — TORONTO
Telefonas EM 3-6331
Po darbo valandų, šeštadieniais ar šventadieniais prašau telefonuoti LL 9204.

ŽIEDUS, PINIGINES IR ALBUMUS

su lietuviškais ženklais ir įvairius laikrodžius, gausite tik pas vienintelį "Adrian Jewellers" atstovą

JONĄ BERŽINSKĄ

872 Dundas St. W. Tel. WA 2429
106 Evelyn Cresc. Tel. MU 3940

MANNING CARTAGE & MOVERS
184 Manning Ave.
Tel. WA—0791
Perkraustome ir pervežame įvairius daiktus vakarais ir dienos metu. Kalbame vokiškai, rusiškai ir lenkiškai.

AKIŲ SPECIALISTAS
M. STEPANUK
(optometrist)
Patikrina akis ir pritaiko akinius, jei reikalinga
Bathurst Medical Building
312 Bathurst. Telef. EM 3-6373

HNATYSHYN VAISTINĖ
paruošia vaistus pagal Kanados ir Europos receptus.
Greitas pristatymas.
312 Bathurst St. Tel. WA 4956
Toronto, Ont.

R. MacIntyre Aylesworth
B.A.
ADVOKATAS IR NOTARAS
B. 61, 880 Bay Str.
(Bay Grossvenor Bldg.)
Tel. RA 2107-8 arba RA 1787
Kalbame vokiškai ir rusiškai

COMMERCIAL & INDUSTRIAL ELECTRIC
Licencijuotas Elektros Kontraktorius
H. LAPAS
Visų rūšių elektriški įrengimai bei pataisymai
322 WILLARD AVE, TORONTO
Tel. JU. 3021 po 6 val. vak.

Dėmesio, Lietuviai!!

Mes parduodame NAUJUS PONTIAC, BUICK — lengvus automobilius ir GMC sunkvežimius. Taip pat **geros kokybės vartotus automobilius** pigiomis kainomis.
ART CLOSE, Ass't Sales Manager
City Buick Pontiac Ltd.
2494 Danforth Ave. Telef.: Ofic. GR. 2191. Namų JU. 7020.

GIBSON ŠALDYTUVAI

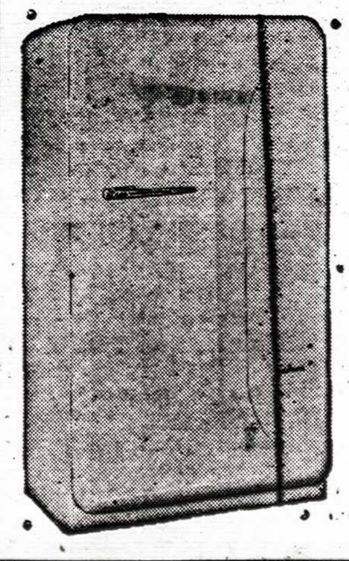

Liko tik keletas šaldytuvų, kurie parduodami
be taksų.
Mes taip pat turime krosnių, skalbimo mašinų, radio ir kitų elektr. reikmenų.
Mes aptarnaujame baldais įvairius kambarius. Parduodame specialius
VAIKŲ VEŽIMĖLIUS
už $6.50 ir daugiau.
Miegamojo kambario komplektas už $99.00.
ŠALDYTUVAI už $325 ir daugiau.

GROTELL ELECTRIC
214 OSSINGTON AVE.
TORONTO
(prieš Pix kino teatrą)

Ar jūs pageidaujate
pirkti namus, farmas, hotelius ir kitokius biznius Hamiltono, St. Catherines ir Toronto rajonuose?
Kalbame visokiomis kalbomis.
Kreiptis A. DAGELIS, Telef. 9-4684 arba 5-1509
reprezentuoja Kenneth J. Coope, Real Estate Broker and General Insurance.
707 Barton St. E. Hamilton, Ont. Telef. 9-4684 arba 5-1509.

LIETUVIS ELEKTRIKAS
— TORONTE —
Instaliuoju naujus namus, vasarnamius, prijungiu elektrines plytas, elektrinius vandens tankų kaitintuvus ir kitus įvairius elektros darbus atlieku pigiau ir greitai.
Vytautas Juškevičius
Skambinti vakarais tarp 7 ir 9 val. tel. LO 3517

Dėmesio!
High Park gyventojams š.m. liepos mėn. 26 d. 12 val.
atidaroma
nauja lietuviška mėsos ir maisto produktų krautuvė (selfservice)
384 RONCESVALES AVE.
Tel. KE. 7200.
Maloniai kviečiame visus lietuvius gyvenančius High Park rajone atsilankyti.
Savininkai.

AR JAU GAUNATE
"LIETUVIŲ DIENAS"
moderniška, iliustruotą pasaulio lietuvių magaziną?
Metinė prenumerata $3.00 visame pasaulyje. Galima užsisakyti nuo bet kurio mėnesio.
Adresas: "LD" 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif., USA
Galima įsigyti paskirais numeriais ir užsiprenumeruoti pas šiuos mūsų atstovus Kanadoje:
Vyt. Aušrotas, 162 Gorevale Ave., Toronto, Ont.
Aušros Vartų Par. Spaudos Kioske — 377 Willibrord St., Verdun, Que.
S. Bujokas, 1338 Downing St., Winnipeg, Man.
J. Krikščiūnas, 96 Wright Ave., Toronto, Ont.
Jer. Pleinys, 113 Cannon St. E., Hamilton, Ont.

Lietuvių Baldų Krautuvė
"MOHAWK FURNITURE"
— 2448 Danforth Ave., Toronto. — Telef. OX. 4444. —
Didelis pasirinkimas baldų, radio, televizijos aparatų, šaldytuvų, skalbimo mašinų, krosnių ir vaikų baldų.
Minkštus baldus dirbame pagal užsakymus ir taisome senus.
Lietuviams 10% nuolaida
Krautuvė atidaryta iki 9 val. vakaro.

TEL. EM 3-2131
Budime 24 valandas

THE TWO LITTLE JEWELLERS
Mūsų krautuvėje turime didelį pasirinkimą: laikrodžių, deimantų, brangakmenių ir sieninių laikrodžių.
Taisome įvairių rūšių laikrodžius. Galite mokėti grynais arba duodame išsimokėjimui. Kalbame ukrainiškai.
Užeikite į
558 QUEEN ST. WEST, TORONTO
Tel. E M4-0047

MANN&MARTEL
REAL ESTATE

1663 Bloor St. W. (pirmas sustojimas į vakarus nuo Dundas)

Didelis pasirinkimas namų lietuvių mėgiamuose distriktuose su neaukštais įmokėjimais grynais.

Mūsų firmoje dirbąs

V. MEILUS

mielai Tamstoms patars bei patarnaus kreipiantis asmeniškai ar telefonu OL. 2354.

Atitaisymas

Paskutiniame "TŽ" tilpusio p. V. Meilaus skelbimo tekstas buvo redakcijos pakeistas neatsiklausus skelbimo davėjo. Vietoje "proga gudriems vyrams gerai uždirbti" turėjo būti "proga nagingiems vyrams..." Redakcija atsiprašo.

Kanados vardo kilmė

Daug yra teorijų dėl "Canada" vardo kilmės. Kai kas teigė, kad tas vardas kilęs iš portugalų arba ispanų kalbos, arba net iš sanskrito. Tikro atsakymo neturime dar. Gal logiškiausia yra prielaida, kad jis kilęs iš žodžio "Kanata", kas indėnų Iroquois ir Huron kalboj reiškia mažą miestelį arba kaimą.

Pirmą kartą šis žodis yra užtiktas prancūzo tyrinėtojo Jaques Cartier 1534 m. pranešime, kaipo pavadinimas senam indėnų kaimui Stadacona prie St. Lawrence upės. Vėliau tas vardas buvo pritaikytas krašto sričiai apgyventai prancūzų. "Canada" buvo vadinama prancūziškoji šio krašto dalis, o br. kolonijos, "Acadia".

Kai britai užvaldė prancūzų koloniją, "Canada" vardas buvo taikomas Quebeco provincijai ir buvo jos oficialus vardas nuo 1763 iki 1791 metų.

1791 metais Canada vardą oficialiai įtvirtino Kanados Aktas, padalinęs koloniją į aukštesniąją ir žemesniąją Kanadą. 1867 m. Britų Šiaurės Amerikos Aktu — British North America Act, — šis vardas buvo išplėstas iki savo pilniausios reikšmės ir kraštas pasidarė Kanados dominija — Dominion of Canada.

Sovietiškasis milijonierius

Dimitrij Vladimirovič Skobelcyn su dviem savo bendradarbiais buvo neseniai apdovanotas 200.000 rublių Stalino premija už kosminių spindulių tyrinėjimus, kurie įnešią daug šviesos atominio branduolio prigimties aiškinimui. Skobelcyn jau yra gavęs tiek premijų už darbus mokslo ir pramonės srity, kad jas sudėjus į krūvą — bus virš 11 milijonų rublių!...

Giminės politikoje

Kaip giminės kartais įsipolitikuoja, amerikiečių spauda nurodo tokį pavyzdį. Kalifornijoje, Alhambros miestelyje, adv. Rolandas Trumanas vienoj savo viešoj kalboj aštriai užsipuolė prezidentą H. Trumaną. "Atvirai kalbant, — kalbėjo advokatas, — vadovybė Baltuosiuose Rūmuose nusmuko ligi tokio lygmens, jog aš esu pasiryžęs kreiptis į teismą su prašymu, kad pakeistų mano pavardę, kaip protesto ženklą prieš negarbę, kurią mano pusbrolis Trumanas daro mūsų kraštui".

Didžiausias pasaulio medis

Didžiausiu pasaulio medžiu laikomas pelkinis kiparisas, augąs Santa Maria de Tule kapinėse Meksikoje, turįs daugiau 2000 metų. Jo aukštis per 50 metrų, o kamieno apimtis 44 metrai, šakos prilygsta didžiuliams medžiams, o vainikas 132 metrų. Ferdinandas Gortez rašo, kad 1519 m. to kipariso pavėsy stovyklavęs su visa savo armija.

Atgaivintas berniukas vėl mirė

Port Colborne liepos 18 d. du gydytojai — Dr. E .MacKenzie Jr. ir Dr. J. C. Wilson — darė tonsilų operaciją ir 5 metų vaikučio širdis narkozės metu staiga sustojo. Kadangi tiedu gydytojai buvo klausę vieno Clevelando gydytojo paskaitų St. Catharines apie priemones priversti širdį vėl plakti, tai vienas iš jų, įpiovęs krūtinėje 3 colių skylę, įkišo ranką ir pradėjo širdį masažuoti. Po 15 sekundžių, 4 min. neveikusi širdis pradėjo vėl plakti. Antrasis gydytojas tuojaus parūpino pas ugniagesius deguonies inhalatorių. Vaikutis atgijo, bet liko be sąmonės. Po 17 val. jis visdėlto mirė.

Tokia operacija Kanadoje jau nepirma. Pereitais metais taip buvo atgaivinta viena moteris, kurios širdis neveikė 2 min.

Ilgo gyvenimo paslaptis

Charkovo Biologijos Instituto duomenimis Sovietų Sąjungoje yra daugiau kaip 30.000 žmonių, turinčių virš 100 metų amžiaus. Ir darbingumas jų nemažėjąs! Pav., Vasilij Sergejevič Tiškin turįs 145 metus amžiaus, praeitais metais 256 dienas dirbęs kolektyviniame ūkyje ir per žiemos rinkimus ėjęs pėsčias balsuoti. Gi 142 metų Makchimud Eivazov — vietos sovieto pavaduotojas, dirbąs kolektyviniame ūkyje ir reguliariai maudąsis kalnų upokšnyje. Kapitalistiniuose kraštuose tokie pavyzdžiai esą nežinomi. Ilgo gyvenimo paslaptimi laikomos... palankios gyvenimo sąlygos Sovietų Sąjungoje...

Mes nė kiek neabejojame šių žinių tikrumu, nes tūkstančiai mūsų tautiečių dėl "palankių gyvenimo sąlygų" labai trumpu laiku apturėjo... amžiną gyvenimą.

Arabai pirmieji pradėjo vartoti X raidę. Jiems X reiškė nežinomą skaičių. Šis X nieko bendro neturi su romėnų X, nes pastarasis reiškia 10.

Kai norisi nusišypsoti

Netaip paprasta

Kazys prisipažįsta draugui įsimylėjęs, vienų prekybos namų pardavėją.

— Bet visa bėda, kad neišgalvoju, kaip susipažinti, užmegsti ryšius, — skundžiasi Kazys.

— Na jau ir vyras! — atkerta draugas. — Labai paprastai. Nueik į jos skyrių, vieną, kitą dieną, nupirk kokį menkniekį, ir susipažinsi, o visa kita savaime eis.

— Tau atrodo paprasta. Bet negaliu aš kasdien pirkti po pijaniną.

Daug kas siūlosi

Kalbasi dvi draugės:

— Na, kaip, ar daug laiškų gavai į savo vedybinį skelbimą?

— O, nemažai. Net mano senelis parašė!

Pastabos sau

Parko taku liūdno veido vyriškis stumia vaiko vežimėlį, kuriame visa gerkle plyšta vaikas. Vyras visą laiką kartoja: "Ramiai, Jonai, ramiai!".

— Ach, Jonukas šio kūdikėlio vardas?

— Ne, aš Jonas, — suniurna vyras.

—•—

— Tas Rymaitis tikrai nepasotinamas. Ką tik pamatys, tuojaujam reikia.

— Parodyk jam savo vyresniąją dukterį!

Galima apsigauti

Du jaunuoliai vartosi pliažo smėly ir stebi besimaudančius. Staiga jų žvilgsnis nukrypsta į naujai pasirodžiusią jauną gražiai nuaugusią mergaitę. Abu sujunda susižavėję.

— Puiki moteris! Stuomuo, veidas, laikysena, viskas be priekaištų! Galima įsimylėti iš pirmo pamatymo, — sako vienas.

Draugas stebi taip pat susižavėjęs, bet kurį laiką tyli, o pagaliau taria:

— Viskas puiku! Bet kartais galima apsigauti. Reikėtų ją pamatyti apsirengusią!

Kas kada kalba

Prieš vestuves — jaunasis kalba, o jaunoji klausosi, po vestuvių — jaunoj kalba, o jaunasis klausosi, gi dvejiems metams praslinkus po vestuvių — abu iš karto kalba, o kaimynai klausosi...

Ir tai numatyta

— Malonus pone, ar negalėtumėt paremti mano vargą nors maža išmalda?

— Bet kodėl tamsta nedirbi? Esi jaunas ir atrodai sveikas. Kas tamsta esi?

— Aš autorius knygos "Šimtas būdų pinigams uždirbti".

— Taigi. Pats elgetauji, o patarimus kitiems duodi.

— Tai kaip tik vienas iš šimto būdų.

—•—

Ligonis: — Kadangi taip ilgai esame pažįstami, nemanau įžeisiąs Jus, pasiūlydamas pinigų. Tik šią sumą aš numatau įrašyti savo testamentan.

Daktaras: — Punku. Tik grąžinkite man receptą, noriu padaryti jame pakeitimą.

Paieškojimai

Sof. Pumputienė - Skripkutė, gyv. Anglijoje West Wells Hawthorn nr. Corsham, ieško Kanadoje V. Paliūno, L. Paliūnaitės ir K. Jurgelio.

Peter, Adolf, gimęs "Mickei" Lietuvoje, gyvenęs Totronte. Ieško pusseserė Emma Johnson. Kreiptis į The Canadian Red Cross Society, 95 Wellesley St. E., Toronto, Ont.

Dėmesio!!

Naujas šeimininkas Lietuviškos Valgyklos

"PARK RESTAURANT"

1002 Dundas Str. W., Toronto. (Nuo lietuvių bažnyčios pora minučių kelio, prie Montrose Ave. ir parko)

maloniai kviečia mielus tautiečius atsilankyti ir paragauti skaniai, sočiai ir žemomis kainomis pagamintus įvairius valgius, skubiai ir mandagiai patarnaujant nuo 6 val. ryto iki 12 val. nakties. Taipgi turime išsineštinai pardavimui krautuvių kainomis įvairių maisto gaminių. Čia gausite ir nakvynę. — Iki pasimatymo — nuoširdžiai lauksime.

V. BUTRIMAS.

MARGIS DRUGS

JONAS V. MARGIS Phm B.

19 St. John's Road (prieš 3131 Dundas St. W.)

Parduodama Penicilin, Streptomicin ir kiti moderniški vaistai. Paruošiami vaistai pagal receptus

Kosmetika: Yardley"s, Richard Hudnut — Max Factor ect.

LAIKOMOS PALANGOS

Telefonas **MU-9543** **TREJOS DEVYNERIOS** Telefonas **MU-9543**

JEIGU NORITE NEŠIOTI GRAŽIAI NUKIRPTUS PLAUKUS eikite į

LIETUVIŠKĄ KIRPYKLĄ

867 DUNDAS ST. W. (prie Manning Ave.) TORONTO

Kerpame skubiai. Nesugaišite brangaus laiko.

Sav. Br. Pakėnas

UKRAINIEČIAI SAVININKAI

G. LUKE'S

& Electrical Appliance Co.

797-799 Dundas St. W. Toronto,

Tel. WA 9228 Tel. WA 9228

Parduodame

SKALBIAMAS MAŠINAS

DUODAME IŠSIMOKĖJIMUI

Kas pirks šias mašinas, gaus 2-jų metų garantiją.

Jeigu norite pirkti virtuvę ar šaldytuvą, geriausiai pirkti fabriko

MOFFAT

Parduodame piano akordeonus

Norėdami elektros reikmenų ar sofų (chesterfields) paskambinkite mums ir mes pristatysime Jums į namus.

Pirmos eilės lenkiška rankinė **Telefonas EM 3-0360**

SKALBYKLA — WOODBINE HAND LAUNDRY

Rūbų valymas

Mes paimame iš namų ir pristatome. Kainos neaukštos

205 Euclid Ave. (prie Dundas St.), Toronto, Ont.

Duona, pyragaičiai, tortai

pristatomi į namus, skambinkite: LL 7445

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. Toronto

"Reiškite jausmus gėlėmis" — skambinkite AD 1618

THE VICTORY FLORIST

Vestuvių puokštės, vainikai, dekoratyvinės gėlės bei vazonai

Sav. A. MERKER **576 QUEEN ST. W. TORONTO**

Užsisakykite anglis

PARLIAMENT FUEL CO.

Savininkas W. WILSON

Telefonas RI 4411 **143 Hamilton St., Toronto**

Kainos nepakilo pas:

ART FASHIONS

didžiausiose Toronto kredito krautuvėse:

536 Queen St. W. ir 1158 St. Clair Ave. W.

Mes turime šimtus suknelių, apsiaustų, kostiumų ir paltų. Geriausios rūšies ta pačia žema kaina. Mes pagelbėsime Jums įsigyti pavasario rūbus.

Pirkite patogiomis išsimokėjimo sąlygomis

Tel. WA 7537 **Tel. WA 8497**

Namai, kurių Jūs pageidaujate!

Mes turime įvairiausių kainų namų, taip pat su mažais įmokėjimais. Jei Jūs pageidaujate pirkti namą, nepraleiskite progos pasinaudoti didžiausios Toronto firmos patarnavimais.

•

Lietuvių kalboje kreipkitės į **MISS SHORE**
Telef. KI. 1159. Namų EM. 4-2779.

•

A. W. Farlinger Real Estate

Lietuviška valgykla ir maisto produktų parduotuvė

"ATLANTIC"

1330 Dundas St. W. prie Rusholm ir Lisgar St. Tel. ME 9347

Maistas gaminamas europietiškai iš šviežių produktų. Daromi įvairūs sviestainiai (sandvičiai). Patarnavimas greitas. Mieli tautiečiai prašomi atsilankyti ir įsitikinti. Valgykla atidaryta nuo 6 val. ryto iki 23 val. vakaro. **Savininkai: Preikšaitis ir Bleizgys.**

LONDON FURNITURE CO

Pilnas baldų pasirinkimas. Minkšti baldai—parduodami nauji ir atnaujinami seni. Kalbame europ. kalbomis

875 Queen St. W. Toronto. Tel. PL 2010

Lietuviška Baldų Krautuvė

"ATLANTIC CITY UPHOLSTERING CO"

Sav. J. Kamishaitis

899 BLOOR St. W. TORONTO **Tel. LO 1438**

RUTH FROCKS

Moteriškos suknelės, kostiumai, paltai, apatiniai, kojinės ir kt.

Duodame lengvam išsimokėjimui

1637 Queen St. W. (prie Roncesvalles) Toronto. Tel. LO 7882

Visų rūčių laikrodžius, puošmenas ir brangenybes rasite 10-15% pigiau, negu kitur, pas

LAIKRODININKA

turintį 30 metų profesinę praktiką

Kalbu lenkiškai

M. MALINA — 1187 DUNDAS ST. W. TORONTO

LIETUVIŠKAI KALBĄS KAILININKAS

Parduodami gatavi ir siuvami pagal Jūsų užsakymą kailiai. Kailinių taisymas ir persiuvimas. Duodama lengvam išsimokėjimui

BERGMAN FUR CO TORONTO

197 Spadina Ave. Prieš ateidami skambinkite: EM 4-6509

DR. F. TICKETT

Gydytojas ir chirurgas

Priėmimo valandos 2-3 ir 7-9 po pietų

11 Gore Vale Ave. Toronto
Telef.: WA 3754

D. HOLOTA REAL ESTATE

Pirkimo — pardavimo tarpininkas

496 Queen St. W.
(prie Denison Ave.)
Tel. WA 5232 Toronto

DANTISTAS

J. A. GORCHYNSKI
B.A., D.D.S.

312 Bathurst St.

Bathurst Medical Building
Telef. EM 3-6373 Toronto

STANLEY SHOE STORE

Aukščiausios rūšies moterų, vaikų ir vyrų batai, normalaus dydžio ir platūs (EE—EEE)

1438 Dundas St. W. Toronto
(prie Gladstone)

Dr. WILLIAM J. ZINCHESIN
B.A., M.D., L.M.C.C.
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS

Priėmimo valandos 2-4.30 ir 7-9 po pietų

386 Bathurst St. Toronto
Tel. WA 1344

BR. BUKOWSKA, R.O.
AKIŲ SPECIALISTĖ

Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams. Priėmimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmadien. pagal susitarimą.

55 St. John's Rd. W. Toronto
kampas 94 Laws St.
Tel. LYndhurst 0052

DANIEL D. STOKAL
B.A.
TEISININKAS, ADVOKATAS, NOTARAS
Kalbu slavų kalbomis.
Room 204, 221 Victoria St.
office telef. PL 1753,
Res. tel. LY 5797

"EUROPA" FOTO STUDIO
Tel. WA 6849

615 Queen St. W. Toronto

Mūsų specialybė vestuvinės, šeimų nuotraukos ir spalvoti portretai

Darbas pirmos rūšies

DANTISTAS
Dr. ELIAS WACHNA

Priėmimo val. 10-12, 2-6
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais priima taip pat 7-9 popiet

386 Bathurst St. Toronto
Tel. EL 6515

SHIFF'S

VALYMAS — PROSAVIMAS — PATAISYMAS —
Kalbame lietuviškai
909 Dundas St. West. Toronto
Telefonas EM 4-6649

Dr. Chas. OKUN

DANTISTAS

838 Dundas St. W. Toronto
(kampas Euclid Ave.)

Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822

AKIŲ SPECIALISTAS

L. LUNSKY. R.O.

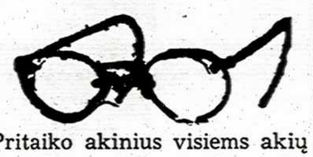

Pritaiko akinius visiems akių defektams. Ištiria akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą. Kalba slavų kalbomis

470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924

LOUIS A. TURECK
Advokatas, notaras ir tt.

Suites 213-14
455 SPADINA AVE.,
(College ir Spadina kampas)
Telef. RA 5125-6

W. A. LENCKI, B. A.
Advokatas — Notaras

73 Adelaide St. W.

Room 322

Telefonas EL 3161

Toronto

Prityręs kvalifikuotas lietuvis laikrodininkas

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes
Garantuotas darbas ir prieinamos kainos

Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 val. vakaro.

TEL. WA 6812 **587 QUEEN ST. W. TORONTO**

QUEEN WEST FURNITURE CO

Didelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų:
Dirbame pagal užsakymus baldų — chesterfield ir studio — komplektus ir parduodame kilimus.

- **lovų komplektai,**
- **siuvamos mašinos,**
- **krosnys ir tt.**

Kalbame rusų kalba

Spausdiname

laikraščius, žurnalus, knygas ir įvairius smulkius spaudinius: pakvietimus, atvirutes, blankus, pažymėjimus, vizitines korteles, vokus ir kit.

Darbą atliekame lietuviškomis raidėmis ir švariu linotipo rinkimu.

„ŽIBURIŲ" Spaudos Bendrovė

941 DUNDAS ST. W., TORONTO. Telefonas EM 3-4265

TORONTO, Ont.

Parapijos susirinkimas

Ateiantį šeštadienį, rugpiūčio 11 d., 4.30 val., Šv. Elenos parapijos salėje , Dundas ir Landsdowne gatvių kampas, įvyksta labai svarbus Toronto lietuvių parapijos susirinkimas. Yra padaryti konkretūs žygiai naujai bažnyčiai statyti žemės sklypo reikalu. Bažnyčios Statymo Fondo valdyba nori parapijiečius painformuoti apie iki šiol nuveiktus darbus ir kartu gauti visuomenės pritarimą tolimesniems konkretiems žygiams naujos bažnyčios statymo reikalu. Bažnyčiai Statyti Fondo valdyba kviečia Toronto lietuvius katalikus susirinkime kuo skaitlingiausiai dalyvauti.

BSF. Valdyba.

Ateitininkų dėmesiui

Šį šeštadienį, rugpiūčio 11 d., 7 val. vak., "Tėviškės Žiburių" patalpose, įvyks T. At-kų Kuopos narių susirinkimas. Be kitų svarbių punktų, dienotvarkėje numatyta valdybos rinkimai ir atstovų, dalyvavusių KVC suvažiavime, pranešimai.

Nesusirinkus kvorumui, susirinkimas, pradedamas valandą vėliau ir skaitomas teisėtu. Narių dalyvavimas būtinas.

Kuopos valdyba.

LAS Toronto skyriaus narių žiniai

Pranešama, kad š.m. rugpiūčio 10 d., 8 val. vak., 297 College Str. šaukiamas LAS Toronto skyr. narių visuotinas — nepaprastas susirinkimas.

Nustatytu laiku nesusirinkus reikiamam narių skaičiui, už pusės valandos susirinkimas bus skaitomas teisėtu, nežiūrint koks skaičius narių dalyvaus. Visi nariai kviečiami atsilankyti. Galimas daiktas, kad vienas kitas narys dėl adresų stokos negaus asmeniniai pakvietimo, todėl visi prašomi vienas kitą painformuoti apie susirinkimą ir visi kviečiami atsilankyti.

Toronto skyriaus valdyba.

Būrlaivio krikštynos

Rugpiūčio 12 d., sekmadienį, 2 val. p.p. įvyksta Centrinėje saloje Toronto Lietuvių Jūrų Skautų būrlaivio krikštynos. Kviečiami vandens sporto mėgėjai, jūros skautų tėvai bei bičiuliai atsilankyti. Bus proga pabūriuoti ir paplaukioti motorine valtimi. Prie doko lauks jūros skautai ir nurodys kur vykti.

Toronto meno galerijoje

Praeitą sekmadienį atidaryta vad. Habsburgų meno rinkinių paroda, kuri tęsis iki rugsėjo 16 d. Apie pusė tapybos kūrinių — didžiųjų menininkų darbų — yra religiniėm temom. Ši kolekcija Kanadoje daugiau niekur nebus rodoma.

Lankėsi tremtinių geradarė

Neseniai Torontą aplankė didelė tremtinių geradarė p. Marija Šargalienė. Ji buvo apsistojusi pas p.p. Pilkauskus New Toronte. Ponia. M. Šargalienė nuolatiniai gyvena Timminse. Ji ypatingai yra daug padėjusi naujiesiems ateiviams lietuviams.

Skelbimas

Š.m. rugpiūčio 4 d. Wellande, gegužinės vietoje pamestas juodas, mažas rankinukas. Radus grąžinti "TŽ" administracijai.

Vienas už visus — visi už vieną!

Š.m. rugpiūčio mėn. 24 d., Vancouveryje, Britų Kolumbijoje, prasideda Kanados šachmatų pirmenybės. Į šias pirmenybes Kanados lietuvių visuomenei yra būtinas reikalas pasiųsti Lietuvos ir dabartinį Ontario provincijos šachmatų meisterį p. Povilą Vaitonį. Jis pasiryžęs tose pirmenybėse dalyvauti ir tikisi laimėti Kanados meisterio vardą, kuris duos teisę kitais metais dalyvauti pasaulinėse šachmatų pirmenybėse ir ten iškelti Lietuvos vėliavą ir išgarsinti jos vardą.

Šiam žygiui yra būtina Kanados lietuvių visuomenės — organizacijų ir pavienių asmenų piniginė, o tuo pačiu ir moralinė p. P. Vaitoniui parama. Toronto sporto klubas "Vytis", kurio eilėse p. Vaitonis laimėjo Toronto miesto ir Ontario meisterio titulą, imasi iniciatyvos sudaryti jam materialines galimybes tose pirmenybėse dalyvauti, ir prašo visas Kanados lietuvių organizacijas, komitetus bei pavienius asmenis paskirti — paaukoti vieną kitą dolerį mūsų tautos išgarsinimui.

Aukas prašome siųsti: Kostui Lukošiui, 2 Bellwoods Park, Toronto, Ont.

Būtų gera, jei aukas galėtume gauti ne vėliau šio mėn. 20 dienos. Tikimės, kad lietuvių visuomenė šį svarbų reikalą supras, o tuos 400 dol., reikalingus kelionei, registracijai bei starto mokesčiui lengvai sudarysime.

Tad visi už vieną, o p. Vaitonis už mus visus — už mūsų tautos spalvas.

Sporto Klubas "Vytis".

Bažnyčios statymo reikalu

Jau kuris laikas Toronto lietuvių kolonijoje keliamas didesnės bažnyčios ir erdvesnės salės įsigijimo reikalas. Tuo tikslu prieš dešimtį mėnesių buvo įsteigtas Bažnyčios Statymo Fondas. Išrinktosios Fondo valdybos svarbiausiasis uždavinys buvo kelti lėšas ir tirti galimybes didesnių patalpų reikalui. Fondo valdyba savo uždavinį tinkamai yra supratusi ir visu nuoširdumu vykdo: telkia pinigus ir ieško priimtinų galimybių. Valdyba yra suėjusi į artimą kontaktą su vietos arkivyskupu ir gavusi jo užtikrinimą naujos bažnyčios statymo atveju visokeriopą paramą.

Šiuo metu bažnyčiai statyti Fondo valdyba vieningai yra priėjusi išvados, kad šiuo laiku yra veik neįmanoma surasti pirkti patalpas bažnyčiai, kurios atitinktų bent didžiąją dalį pagrindinių lietuviams priimtinų reikalavimų, ypač, kad tiktų vieta. Buvo ieškoma bažnyčiai statyti sklypo. Vienas tokių sklypų šiuo laiku yra surastas, kuris susisiekimo ir patogumo atžvilgiu yra gana tinkamas. Toji vieta yra High Park gražiame rajone.

Tenka nugirsti, kad keliose vietose Kanadoje lietuvių tarpe gyvai diskutuojama bažnyčios statymo klausimas. Atrodo, betgi Toronto lietuvių kolonija bus ta laimingoji, kuri pirmoji artimoje ateityje praktiškai pradės statyti Dievo Namus. Tam yra dvi lemiančios pagrindinės priežastys: nuolatinis lietuvių skaičiaus augimas ir nuoširdus pritarimas vietos arkivyskupo, Jo Em. kardinolo McGuigan, lietuvių reikalams.

Bažnyčios įsigijimo klausimas yra aktualus ir artimas širdžiai kiekvienam Toronto lietuviui. Neapsiriksime pasakę, kad Toronto lietuviai, įsigydami didesnę bažnyčią ir salę, mažiausiai bent 50 metų galės ilgiau atsispirti nutautėjimo bangai. O ką jau bekalbėti apie erdvioje bažnyčioje patogiai kas sekmadienį išklausomas pamaldas.

Belieka linkėti, kad Toronto lietuviai, vieningai subūrę savo gretas, šiuo tremties bandymų metu, be kitų dvasinių vertybių, artimoje ateityje sukurtų religinį ir tautinį Toronto lietuvių židinį: įsigydami lietuviškame stiliuje erdvią bažnyčią ir jaukią salę.

Parapijietis.

Vaikų susirinkimas

Ateinantį penktadienį, rugpiūčio 10 d., parapijos salėje įvyksta parapijos mokyklinio amžiaus vaikų susirinkimas. Pradžioje bus parodyta jaunimui pritaikinta filma, o vėliau žaidžiama ir pasidalinama vasaros atostogų įspūdžiais.

Per savaitę miesto tvankumoje ir dirbtuvių karštyje pailstam – ištrokštam gaivaus oro ir gamtos grožybių.

Nuo miesto dulkių išsivaduosim ir nuo jo triukšmo atsigausim

Š. m. rugpiūčio mėn. 12 dieną

L. Kat. Moterų Draugijos Toronto skyriaus rengiamoje

DIDELĖJE ir JAUKIOJE

GEGUŽINĖJE

SU PROGRAMA. ŠOKIAMS GROS GERAS ORKESTRAS.

Be to, bus pigūs užkandžiai, lietuviškas kūgelis ir šalti gėrimai.

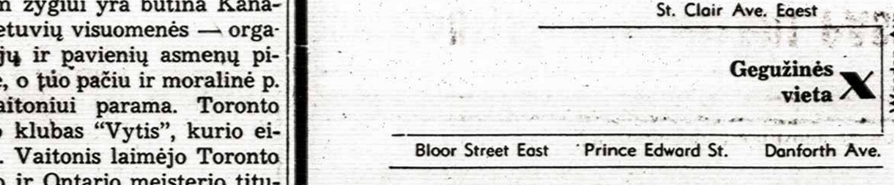

Seserų Juozapiečių parke (ten pat kur buvo ir pirmosios gegužinės)

Autobusai nuo lietuvių bažnyčios išvyks nuo 1 val. p.p. ligi 3 val. p.p. kas pusvalandį

Visi – jauni, maži ir seni – į gamtą!

Rengėjos.

Mielą mūsų talkininką

VYTAUTĄ BUBELĮ

ir

p-lę ALEKSANDRĄ SAKEVIČIŪTĘ,

sukūrusius šeimą, sveikina ir linki laimės ateičiai

"TŽ" Administracija.

VYTĄ BUBELĮ ir ALEKSANDRĄ SAKEVIČIŪTĘ

sukūrusius šeimą, sveikina ir linki daug laimės

Stasys Prakapas.

Žinomas Toronto visuomenininkas p. J. Jokubynas atostogų išvyko į JAV. Liepos 30 d. "TŽ" redakciją jis sveikino jau iš kurortinio miesto Atlantic City.

Krikštynos

Kitose lietuvių kolonijose Torontas yra žinomas kaip laimingiausiasis lietuvių kampelis vedybomis. Paskutiniuoju metu ypač pagausėjo krikštynos. Praėjusią savaitę net penki lietuviukai buvo pakrikštyti Toronto lietuvių bažnyčioje.

Svečiai

Katalikų suvažiavimo proga Toronte viešėjo ir "TŽ" redakciją aplankė daug svečių iš įvairių Kanados vietovių ir iš JAV. Vien kunigų svečių buvo 14.

Praeitą sekmadienį redakcijoje lankėsi uolus mūsų platintojas Otavoje p. J. Šimanskis, dabar atostogaująs.

Knygos mylėtojai

kviečiami įsigyti naujas vertingas knygas:

V. Ramono "Dulkės raudoname saulėleidy" romanas	$3.30
Dr. Pr. Gaidamavičius "Išblokštasis žmogus". Bėnamio likimo perspektyvos	$2.25
Taip pat dar galim agauti:	
V. Krėvės "Daugaus ir Žemės Sūnus"	2.50
A. Maceinos "Jobo drama"	2.00
Š. Raganos "Senam dvare"	2.00
A. Vaičiulaičio "Kur bakužė samanota"	2.00
P. Babicko "Brazilija"	1.50
R. Spalio "Trylika nelaimių"	1.25
Lietuvių Kalbos Vadovas	4.50
M. Twain "Princas ir elgeta"	1.25
T. Steinbeck "Tarp pelių ir vyrų	1.25

Šias ir kitas knygas bei įvairius žurnalus galima gauti "TŽ" kioske, parapijos salėje, sekmadieniais tarp 10-1.30 val. Visus lietuvius kviečiame atsilankyti.

"T. Žiburių" kioskas.

Išnuomojamas Ossington- Dundas rajone, 2 kambariai ir vituvė, be baldų. Skambinti telefonu LO. 4975.

Išnuomojamas vienas frontinis kambarys dviems mergaitėms ar dviems vyrams. Be baldų arba su baldais. Kreiptis 114 Huron St.

Nepraleiskite auksinės progos

atsilankyti į linksmą, vasarišką

. . . P O B Ū V Į , . . .

kuris įvyks šeštadienį, rugpiūčio men. 11 d. 8 val. vak. geriausioje ukrainiečių (UNF) salėje, College Str. 297.

Šokiams gros pirmą kartą Toronte Hamiltono lietuvių "AIDO" kapela.

Stiprūs ir silpni gėrimai, užkandžiai. Įėjimas $1.00.

Dvariono Paminklui Statyti Komitetas.

Š.m. rugpiūčio 12 d. visi atsilankykim į

– – – G E G U Ž I N Ę , – – –

kurios pelnas skiriamas TAUTOS FONDUI.

Ji įvyks 14 mylių nuo Hamiltono, Bridgeman's ūkyje, ten kur paskutinį kartą buvo Hamiltono lietuvių parapijos gegužinė. Autobusai nuo bažnyčios vyks tuoj po pamaldų, o paskutinis — 3 val. p.p. Važiuojantiems savo priemonėmis — planas bus iškabintas prie bažnyčios. Pradžia 2 val. p.p.

Šokiams gros geriausias italų orkestras.

VEIKS BUFETAS!

Laukiame daug svečių iš Toronto, Londono, Jungtinių Valstybių ir kitų lietuviškų kolonijų.

TF Kanadoje Hamiltono Atstovybė.

KINO "CENTRE" 772 Dundas St. W. Toronto

Kasdien nuo 6 val. vak. Jaukiai apšildyta — grynas oras

Ketvirtadienį — šeštadienį, rugpiūčio 9-11 d.

1. NEPTUNES DAUGHTER — spalv., su Ester Williams, Red Skelton
2. SONG OF INDIA, su Sabu.

Pirmadienį — trečiadienį, rugpiūčio 13-16 d.

1. CHRISTOPHER COLUMBUS — spalv., su Frederic March
2. FEUDIN RYTHM, su Edie Arnold.

LINKSMI IR ĮDOMŪS PRIEDAI KIEKVIENOJ PROGRAMOJ

Prie kiekvienos programos rodoma nauja "Savaitinė apžvalga"

Atliekami įvairūs vertėjo patarnavimai

pas advokatus, teismuose, konsulatuose, imigracijos, biznio ir kitose įstaigose. Parašomi anglų kalba raštai, padaromi įvairių dokumentų ir jų norašų notaro patvirtinti vertimai.

Tarpininkaujama apsidraudimui gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir kitokiais atvejais.

ADOLFAS BAJORINAS

Kreiptis į "Tėviškės Žiburių" redakcijos patalpas 941 Dundas St. W., šiokiadieniais nuo 7 val. vak. iki 8 val. val., išskyrus antradienius. - - Tel.: EM. 3-4265.

Kitu metu: 43 Thome Cres.., Toronto, Ont. Telef.: ME. 8951.

DIDŽIAUSIAS NUOSAVYBIŲ PASIRINKIMAS KANADOJE!

Jei nori pirkti namus (senus ar naujus), restoranus, krautuves, apartamentus ir kitokios rūšies įmones

kreipkis į

ERNEST RIDOUT Real Estate Ltd.

1172 BAY STREET, TORONTO. TEL. PR. 5761

Mandagus patarnavimas VOKIEČIŲ ir anglų kalbomis.

Prašykite H. TAMMSALU

Mūsų įstaiga HAMILTONE:

prašykite V. VARANGU

913 MAIN STREET EAST. TEL. 9 - 4121

MONTREAL, Que.

Apyl. LOK pasiskirstė pareigomis

Montrealio apylinkkės LOK prezidiumas pasiskirstė pareigomis:

Pirmininkas — K. Toliušis,
Vicepirmininkas — Navikėnas,
Sekretorius — J. Juodviršienė,
Iždininkas — A. Sungailienė,
Gyventojų surašymo reikalų vedėjas — Pakulis,
Parengimų reikalams — Lukoševičienė ir Dr. H. Nagys.

Žengia į naują gyvenimą

Praėjusį šeštadienį Aušros V. parapijos salėje panelei Monikai Lukoševičiūtei ir p. Mgr. Br. Povilaičiui giminių, bičiulių ir pažįstamų buvo suruoštas mergvakaris. Ta proga įteikta dovanų ir smagiai pasilinksminta bei pasišokta. Jų jungtuvės įvyks šį šeštadienį Aušros Vartų parapijos bažnyčioje, o vestuvių puota toje pat salėje.

Ligonys

Royal Victoria Hospital guli ponia Samuolienė, kuri jau senokai serga. Notre Dame ligoninėje guli Stankienė, p. Kęsgaila ir V. Rimgailaitė, kuriai greitu laiku bus padaryta operacija.

Staigi mirtis lietuvių tarpe

Pereitos savaitės pradžioj staigiai mirė Pr. Gudas, o ketvirtadienio pavakaryje taip pat staigiai ir netikėtai mirė Pranas Bačiulis, ponios Petronienės brolis. Bačiulio laidotuvių apeigos įvyko rugpiūčio 6 d. Aušros Vartų parapijos bažnyčioje.

Svečiai

Pereitą sekmadienį Aušros V. parapiją vėl aplankė gana daug svečių. Iš Toronto buvo atvykęs kun. Gureckas, kuris čia 11 val. laikė šv. mišias. Iš Amerigos buvo atsilankęs kan. Dr. J. Končius, kuris sumos metu pasakė gražų pamokslą, kviesdamas jaunimą stoti į apaštalavimo darbą.

Atostogos

Kaip ir kiekvienais metais taip ir šiemet daugelis lietuvių gauna vasaros atostogų. Vienų atostogos jau praėjo, kiti dar jomis tebesidžiaugia, o dar kiti greitu laiku turės. Šią savaitę atostogauti pradės ir gerb. kun. Vilkaitis. Kun. Vilkaitis žada aplankyti ir kaikurias lietuvių kolonijas.

Kioskas

Aušros Vartų parapijos patalpose veikiančiam laikraščių bei knygų kioske vis daugiau ir laugiau atsiranda lietuviškų knygų. Čia galima nusipirkti beveik visus naujausius leidinius — knygų, žurnalų ar laikraščių. Kiosko veda pp. Rudinskas ir Jurkus.

Montrealio MAK knygynas

Montrealyje veikiantis vienintelis lietuviškas knygynas yra gausiai lankomas skaitytojų. Visa nelaimė, kad knygynas dar neturi pakankamai knygų, tad pasirinkimas yra mažas, bet, gal būt, su laiku ir knygų skaičius padidės. Tikimasi gauti jų iš anksčiau ruošto atidaryti knygyno. Belieka tik lukterti.

Individai atsakingi dėl karo nusikaltimų

JTO Tarptautinės Teisės Komisija paruošė specialų kodeksą "taikai ir žmonijos saugumui" užtikrinti. Kodeksas yra paremtas tais pačiais principais, kuriais buvo remiamasi Nuernbergo teisme teisiant praeito karo nusikaltėlius. Jis už betkokius karo metu įvykdytus žiaurumus laiko atsakingais asmenis, kurie tuos žiaurumus atlieka. Baudžiamu dalyku laikoma betkokie puolamieji veiksmai, išskyrus gynimąsi. Tačiau vieno agresijos aptarimo komisija, kurioje dirbo 15 juristų, nepriėjo.

Be kito krašto užpuolimo, baustinais veiksmais kodekse laikoma: įsiveržimas į svetimą teritoriją ginkluotų bandų, teroristiniai veiksmai svetimame krašte, sulaužymas tartautinių sutarčių dėl ginklavimosi apribojimo, įrengimas fortifikacijų, kariuomenės apmokymas taikomas kito krašto puolimui, persekiojimas religinių, tautinių bei rasinių grupių, nežmoniškas elgesys su civiliais gyventojais — persekiojimai, deportacijos, laužymas teisių, gyventojams pripažįstamų karo teisės bei papročių ir visa eilė kitų veiksmų.

Kodeksas bus pateiktas svarstyti JTO plenumui.

Naikinami sovietam neištikimi karininkai

Varšuvos radijo pranešimu, devyni Lenkijos augšto laipsnio karininkai, jų tarpe keturi generolai, apkaltinti sabotažu ir šnipinėjimu Didž. Britanijos bei JA V-bėms ir teisiami. Atrodo, tai bus generalinis lenkų kariuomenės valymas nuo dar užsilikusių Vakarų idėjoms ištikimų karininkų. Per dvejų metų laikotarpį lenkams paskolintas sovietų maršalas Rokossovskis jau spėjo sudaryti naujų karininkų kadrą. Į pagrindines vietas jis sodina sovietų karininkus. Lenkijos Baltijos laivyno vadovavimas pavestas sovietų admirolui C. V. Cherokovui. Aviacijos viršininku paskirtas sov. gen. lt. Iv. Turkiel.

Panašūs valymai vykdomi Bulgarijoje, kur taip pat vis gaudomi titininkai ir šnipai. Tik nesenai suimtas gen. maj. Trinski, kurio tikrasis nusikaltimas buvo nenoras užleisti pozicijų Bulgarų kariuomenėje rusų karininkams.

— **Bonna.** — Paskutiniaisiais pokariniais metais vokiečių augštųjų karininkų skaičius yra sumažėjęs 300. Karo aviacija ir laivynas turėjo 1451 augštesnio laipsnio karininką. Dabar jų esama tik 1153. Dalis buvo pagauti sovietų. Kita dalis nusižudė, o likusieji mirė naturalia mirtimi.

D ė m e s i o !

pergabena baldus, bagažą ir kitokį transporto patarnavimą

pigiai atlieka **STANLEY VASARAJS** (latvis)

Gabenama ir į užmiestį

9 Delaware Ave. Toronto, Ont. Telef. (nuo 6 val. vak.) OL 1403

AR JŪS PAGEIDAUJATE PIRKTI NAMUS?

PARDUODAMA:

1. Už $12.500. Atskiras namas. 7-nių kambarių su 2 virtuvėm. Įmokėti tiktai $5.000.
2. Už $6.800. Namas Ontario ir Bloor gatvių rajone. 8-nių kambarių, plytinis. Nuomininko apgyventas. Įmokėti tik $3.000.
3. Už $16.500. Galley ir Roncesvalles gatvių rajone. 9-nių kambarių. Gerų pajamų namas. Įmokėti $6.500.

Kreiptis: A. GARBENIS — vakarais — HY. 1543

arba V. ANDREJAUSKAS-Andrews

H. M. DAVY & Co

REAL ESTATE BROKERS

105 RONCESVALLES AVE.

TELEF. LA. 2763 arba LA. 6101